

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีตำบล”
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า
ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

โดย
นายประสิทธิ์ ชาญศิริ และคณะ

สนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยการสนับสนุนด้านงบประมาณ แนวทางดำเนินงาน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์จากสำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย สำนักงานภาค (สกว.ภาค) ทีมวิจัย ผู้ศึกษาซึ่งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณทีมวิจัย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน เตาป่าทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือ และเสียสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ตลอดจนการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ทีมวิจัย

ขอขอบคุณ นักเรียน โรงเรียนบ้านเตาป่าทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในโครงการนี้เป็นอย่างดี ทำให้โครงการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้กรุณาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

ขอขอบพระคุณ นายสุรัตน์ ดวงชาตม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 นายชวลิต จันทร์ศรี หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผล นายรัตนะ บุตรสุรินทร์ และนายมงคล แก้วพะเนา ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 นายศักดิ์พงษ์ หอมหวาน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเม็กดำ ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้โครงการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ประสิทธิ์ ชาญศิริ

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่า

ประสิทธิ์ ชาญศิริ และคณะ. 2550. โครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยตามโครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เริ่มดำเนินการกระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2550 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 92 คน และปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกภาคสนามจากการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” และการเยี่ยมบ้านนักเรียน

ผลการศึกษาพบว่า การใช้กระบวนการในการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน ศึกษาแบบนิเวศลำเตา ศึกษาแบบนิเวศป่าดงลำพัน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมสวดมนต์ประจำสัปดาห์ กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาจิตครู นักเรียน และผู้ปกครอง และประชาชนบ้านเตาป่า กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน เวทีประชาคม เรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข” และเวทีประชาคม เรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา-มารดาและครู พุดจาสุภาพไพเราะ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตากรุณา มีความรักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง มีความกตัญญูรู้คุณ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีระเบียบวินัยดีขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการชีวิตประจำวันรวมทั้งหารายได้เสริมให้กับครอบครัว มีความภาคภูมิใจและเต็มใจที่จะสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืนสืบไป

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมา	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
งบประมาณ	3
ทีมวิจัยหลัก	3
ทีมวิจัยร่วม	4
ที่ปรึกษา	4

บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	5
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	7
การทำงานเป็นทีม	8
กระบวนการบริหาร PDCA	10
จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	11
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม	11
คุณธรรม จริยธรรม : สาระที่ควรทราบ	12
การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน	13
จรรยาบรรณครู พ.ศ.2539	15
ข้อมูลพื้นฐานงานชุมชนบ้านเตาป่า และโรงเรียนบ้านเตาป่า	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
กระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น”คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

กระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	59
กิจกรรมการประชุมประจำเดือน	59
กิจกรรมประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้าน	64
กิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”	66
กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	66
กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ	68
ระบบนิเวศภายในหมู่บ้านเตาป่า	68
ระบบนิเวศลำเตา	69
ระบบนิเวศป่าคุณลำพัน	71
กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	72
กิจกรรมนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	73
และประเพณีท้องถิ่น	
กิจกรรมสวดมนต์ประจำสัปดาห์	75
กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาจิตครู นักเรียน ผู้ปกครอง	75
และประชาชนบ้านเตาป่า	
กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	78
กิจกรรมประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น	80
“คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน	
กิจกรรมเวทีประชาคม เรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”	83
กิจกรรมเวทีประชาคม เรื่อง “การลดละเลิกอบายมุข” และ	85
“เทคนิคการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”	

การอภิปรายผล	89
--------------	----

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย	91
บทเรียนที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	93
ข้อจำกัดในการวิจัย	95
ข้อเสนอแนะ	95

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บรรณานุกรม

96

ภาคผนวก

98

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	ดัชนีในการบ่งชี้และกลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรม	13
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2548	48
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2549	48
ตารางที่ 4	แสดงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาจากการศึกษาระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน	70
ตารางที่ 5	แสดงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาจากการศึกษาระบบนิเวศลำตา	72

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน	7
แผนภาพที่ 2 แสดงวงจรการบริหารงานตามกระบวนการ PDCA	10
แผนภาพที่ 3 แสดงภาคส่วนในการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า	36
แผนภาพที่ 4 แสดงแนวคิดในการสร้างนักเรียนให้เป็น”คนดีศรีเตาป่า”	38
แผนภาพที่ 5 แสดงการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน	39
แผนภาพที่ 6 แสดงแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน	40
แผนภาพที่ 7 แสดงการปรับรูปแบบการบริหารจัดการ โรงเรียน และพฤติกรรมการทำงาน ของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม	42
แผนภาพที่ 8 แสดงแนวทางการปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้ องค์ความรู้ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนวิธีดำเนินการจัดการศึกษาในสถานศึกษาโดยกำหนดให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนของ ชุมชน ได้แก่ ประธานกรรมการมาจากผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรในชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ กรรมการทรงคุณวุฒิ และผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้

โรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบ และจัดการศึกษาภาคบังคับในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 1 และระดับช่วงชั้นที่ 2 มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนซึ่งแบ่งเป็น 2 กิจกรรมคือ ส่งเสริมระเบียบวินัย และกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน ในการวัดผลประเมินผลผู้เรียนนั้น ผู้เรียนจะต้องสอบผ่านทุกรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผ่านการประเมินผล กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกกิจกรรม นอกจากนั้นยังต้องผ่านการประเมินด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียน ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จึงจะสามารถผ่านแต่ละช่วงชั้นได้ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ เป็นคนดี และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในส่วนของการประเมินผลด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนั้นจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการประเมิน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยโดยเฉพาะผู้ปกครองครูและนักเรียน โรงเรียนบ้านเตาป่ากำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแล้วเป็นผู้ที่สังคมให้การยอมรับว่าเป็นคนดี โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 5 ข้อ คือ ข้อ 1 นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ข้อ 2 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ข้อ 3 มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ข้อ 4 มีวินัยในตนเอง ขยันและรักการทำงาน ข้อ 5 เป็นผู้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย รักษาสภาพแวดล้อม ประหยัดพลังงาน

จากรายงานผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 1 (ประยูร บุญยัสสะ : 2546) พบว่า ชุมชนบ้านเตาป่ามีปัญหาเรื่องฐานะยากจนประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ผลผลิตที่ได้เพียงพอในการใช้บริโภคภายในครอบครัวเท่านั้น ไม่มีเหลือไปจำหน่ายเพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ดังนั้นในช่วงหมดฤดูทำนาประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจึงอพยพไปรับจ้าง ตัดอ้อย และทำงานก่อสร้างในต่างจังหวัด ทอดทิ้งให้บุตรหลานอาศัยอยู่กับญาติผู้สูงอายุ ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ขาดผู้อบรมสั่งสอน มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น ผลการเรียนรู้ต่ำ มีอัตราการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ร้อยละ 29.21 ทีมผู้วิจัยได้เสนอแนวทางพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า 4 ประการ คือ ประการที่ 1 การสร้างจิตสำนึกในการสร้างเด็กให้เป็นคนดีศรีเตาป่าร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน ประการที่ 2 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลานของตน ประการที่ 3 ปรับรูปแบบการบริหารจัดการ โรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม ประการที่ 4 ปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ในท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนั้นยังได้ข้อสรุปคุณลักษณะของ “คนดีศรีเตาป่า” ดังนี้ ข้อ 1 มีความเชื่อฟังบิดา-มารดา ครู ข้อ 2 พูดยาสุภาพไพเราะ ข้อ 3 มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน ข้อ 4 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ข้อ 5 มีความเมตตากรุณา ข้อ 6 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ข้อ 7 มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ข้อ 8 รู้จักประหยัด อดออม ข้อ 9 มีความกตัญญูรู้คุณ และข้อ 10 มีความรักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

จากรายงานผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของ “คนดีศรีเตาป่า” กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านเตาป่ามีความสอดคล้องกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงร่วมกับ ทีมผู้วิจัย คณะครู ชุมชนบ้านเตาป่า ผู้นำท้องถิ่น กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเตาป่า และภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเวทีพัฒนาโครงการชุดประเด็นการศึกษา เพื่อหาแนวทางปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ขึ้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2548 ณ โรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยได้มีการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา และอภิปรายหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ตามคุณลักษณะที่ได้จากงานวิจัยที่ผ่านมา และจากการจัดเวทีพัฒนาโครงการครั้งนี้ทำให้ได้ข้อสรุปในการเสนอ โครงการพัฒนา นักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม นี้ขึ้น

คำถามวิจัย

1. การพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ทำได้อย่างไร
2. การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ทำได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”
2. เพื่อการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็น “คนดีศรีเตาป่า”
2. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

งบประมาณ

งบกิจกรรม	รวม 189,910 บาท
งบค่าตอบแทนทีมวิจัยหลักจำนวน 9 คน ๆ ละ 400 บาท/เดือน 14 เดือน	รวม 50,400 บาท
รวมทั้งสิ้น 240,310 บาท	

ทีมวิจัยหลัก

1. นายประสิทธิ์ ชาญศิริ	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า
2. นายเลื่อน แก้วดี	ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า
3. นายประดิษฐ์ ดงงาม	ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า
4. นางประยูร บุญยัสสะ	ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า
5. นางสาวจิรพรรณ เสนามาตย์	ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า
6. นางโสภิญณ์ภา มนตรี	ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า
7. นายเจริญ อันเสนา	ผู้นำชุมชน
8. นางทองใบ แก้วลาด	สมาชิก อบต.นาสีนวล
9. นางทองใบ พุททสัน	ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทีมวิจัยร่วม

1. นายถนอม บุญเรือน	ประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า
2. นายสมชาย พุททัง	สมาชิก อบต.นาสีนวน
3. นายวันชัย บุญยัสสะ	ผู้นำชุมชน
4. นายอำพล ญาตินิม	ผู้นำชุมชน
5. นายสมดี อันเสนา	ผู้นำชุมชน

ที่ปรึกษา

1. นายสุรัตน์ ดวงชาตม	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. นายชวลิต จันทรศรี	หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
3. นายรัตนะ บุตรสุรินทร์	ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2
4. นายมงคล แก้วพะเนาว์	ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2
5. นายศักดิ์พงษ์ หอมหวาน	ผู้อำนวยการสถานโรงเรียนบ้านโนนสูงดอนหลี่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ทีมวิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. การทำงานเป็นทีม
4. กระบวนการบริหาร PDCA
5. จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
7. คุณธรรม จริยธรรม : สาระที่ควรทราบ
8. การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน
9. จรรยาบรรณครู พ.ศ.2539
10. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนบ้านเตาป่าและโรงเรียนบ้านเตาป่า
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : S.B.M) คือ การที่โรงเรียนบริหารงานเป็นไปตามความต้องการและสภาพความพร้อมของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาของโรงเรียน

หลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย , 2545) ได้สรุปหลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 6 หลักการ ดังนี้

- 1) การกระจายอำนาจ คือ อำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนสำหรับประเทศไทย จะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา

2) การบริหารตนเอง สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปขององค์คณะบุคคล

3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนตัดสินใจกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ

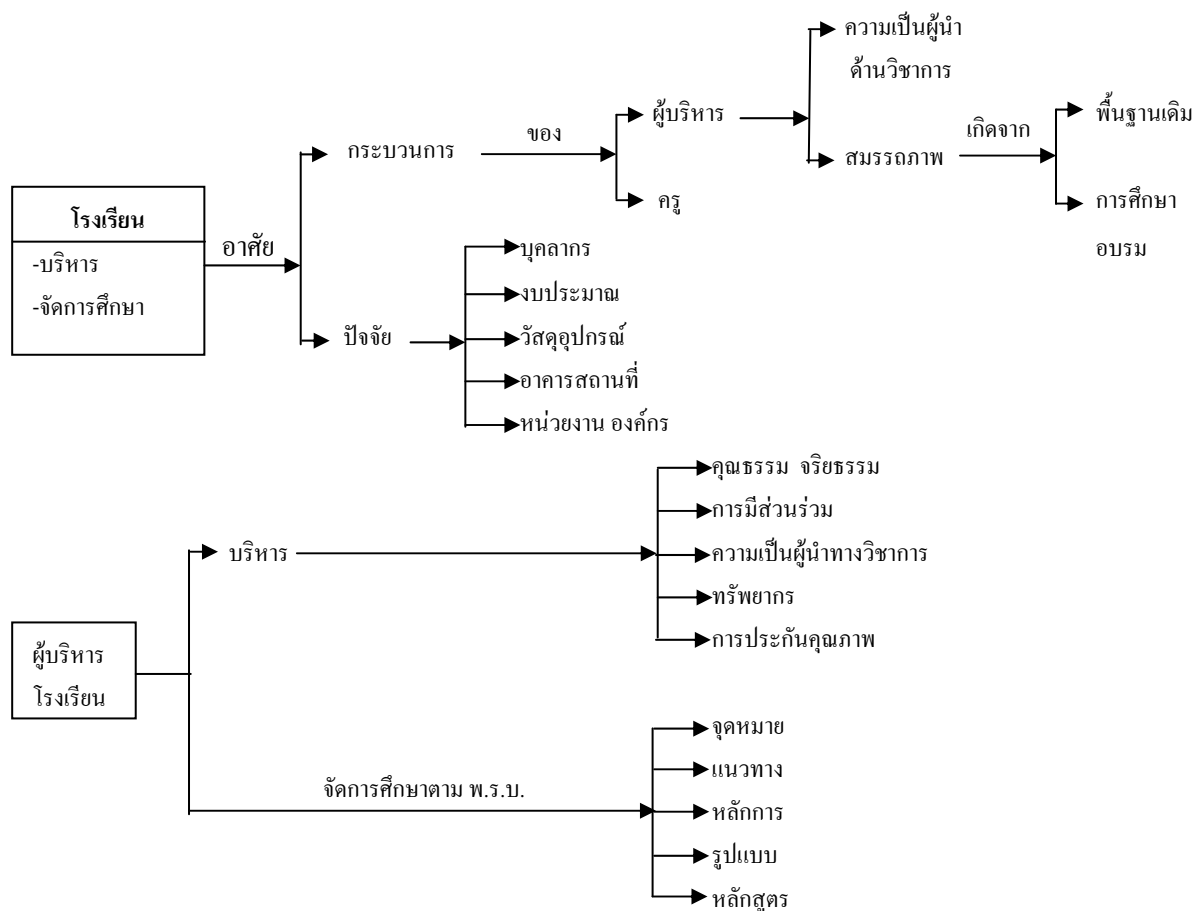
4) ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน เป็นภาวะผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

5) การพัฒนาทั้งระบบ ปรับทั้งเรื่องโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงต้องให้ระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

6) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โรงเรียนต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญ คือ เป็นการคืนอำนาจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ในการดำเนินการดังกล่าว ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน ผู้ปกครองของนักเรียนต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตามและกำกับดูแล การดำเนินการอย่างเป็นระบบ ในการดำเนินงานตามเงื่อนไขข้างต้น การเตรียมความพร้อม เพื่อสร้างความพร้อมให้กับทุกคนและจัดให้มีกลไกการดำเนินงาน แล้วหลังจากนั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบติดตาม และร่วมกันประเมินและปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการและมีแนวทางในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนในแผนภูมิที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบความคิดในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นแนวคิดในการบริหารแผนใหญ่ที่มุ่งสนใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน

สมยศ นาวิการ (2525) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการให้ผู้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ เน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของผู้บังคับบัญชาในการแก้ไขปัญหาการบริหารที่สำคัญ เป็นแนวความคิดที่แบ่งอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารให้กับผู้บังคับบัญชา

สมพงษ์ เกษมสิน (2526) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมช่วงสร้างพลังจิตให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

องค์ประกอบหลักของการมีส่วนร่วมในองค์กร

สมพงษ์ เกษมสิน (2521) ได้ระบุเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการบริหารงานขององค์กร 3 ประการ คือ

1) เงื่อนไขด้านการบริหาร ผู้รับผิดชอบในองค์กรจะต้องพิจารณาว่าองค์กรที่ตนรับผิดชอบอยู่นั้นเป็นองค์กรประเภทใด และจะสามารถจัดให้สมาชิกในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงไร เพราะเหตุว่า ลักษณะขององค์กรไม่เอื้อต่อการที่จะนำเอาวิธีการมีส่วนร่วมมาใช้ได้อย่างเต็มที่ การมีส่วนร่วมอาจนำมาใช้ได้เหมาะสมกับลักษณะขององค์กรและเวลา ปัจจัยเหล่านี้ย่อมประกอบด้วยทัศนคติของผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ ผู้นำหรือหัวหน้าในองค์กรที่จะสามารถนำเอาวิธีการที่ให้สมาชิกในองค์กรที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานมาใช้ได้จะต้องเป็นผู้ที่มีธาตุแท้ของการเป็นนักประชาธิปไตย

2) เงื่อนไขด้านประสิทธิผลของงาน เงื่อนไขนี้ย่อมอาศัยปัจจัยด้านเวลาอย่างเพียงพอที่จะจัดให้มีส่วนร่วม ตลอดจนปัจจัยในทางการเงินที่จะน้อมนำให้สมาชิกในองค์กรนั้นเข้ามามีส่วนร่วมว่าจะได้ผลคุ้มค่าหรือไม่ นอกจากนี้ เนื้อหาสาระของการที่จะเชิญชวนให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กร ต้องเป็นสิ่งที่ต้องตรงกับความประสงค์ขององค์กรนั้น ตลอดจนการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหัวหน้างานกับผู้ร่วมงาน และความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกของกลุ่มในการทำงานร่วมกัน

3) เงื่อนไขด้านผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน การมีส่วนร่วมในองค์กรจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าผู้ร่วมงานไม่สนใจหรือมิได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กร การที่จะกระตุ้นเตือนให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานเกิดความสนใจได้นั้น จะต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ถูกต้องให้แก่บุคคลเหล่านั้น การมอบหมายงานให้ทำตามความถนัดและความสนใจ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ร่วมงานได้เกิดความรู้สึกกระตือรือร้น และเกิดสำนึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร ความสำเร็จขององค์กร การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นจากการสร้างสถานการณ์ให้เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาความเป็นไปได้จากสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น

3. การทำงานเป็นทีม

ธีระ รุญเจริญ (2548) ได้สรุปความหมายของทีม (Team) ว่า คือ คณะบุคคลหรือกลุ่มคนที่ทำงานภายในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เพื่อพัฒนาการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างทีมงาน (Team Building) ว่า เป็นกระบวนการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่มด้วยเจตน์จำนงอันแน่วแน่ในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยอาศัยการปรับปรุงบทบาทการเป็นผู้นำและบทบาทของสมาชิกแต่ละคน การสร้างทีมงานเป็นกระบวนการในการพัฒนาองค์กรที่นิยมกันมากในปัจจุบัน มีการวางแผนทางในการสร้างทีมงานไว้ดังนี้

- 1) ตั้งเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญของงานที่จะทำ
- 2) วิเคราะห์หรือกำหนดแนวทางปฏิบัติงาน
- 3) ตรวจสอบแนวทางการปฏิบัติงานของกลุ่ม เช่น บรรทัดฐานของกลุ่ม การตัดสินใจของกลุ่ม ตลอดจนการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่ม

- 4) ตรวจสอบสัมพันธภาพของผู้ปฏิบัติงานในขณะที่ปฏิบัติงาน

สมพงษ์ เกษมสิน (2521) กล่าวถึงข้อควรคำนึงในการสร้างความร่วมมือร่วมใจให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานไว้ดังนี้

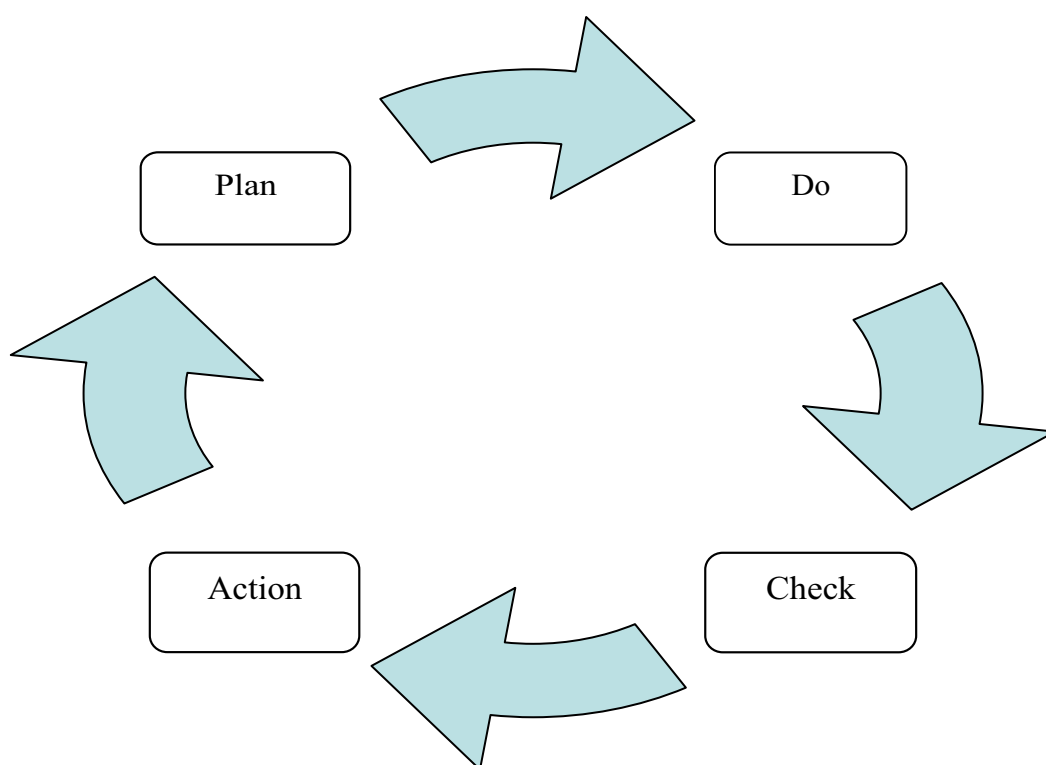
- 1) สร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจน
- 2) มีความยืดหยุ่นในอันที่จะเลิกปฏิบัติให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมาย
- 3) จัดให้มีการสื่อสารที่ดี เพื่อจะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิก ความรู้สึกและท่าทีของบุคคล ตลอดจนถึงแนวความคิดจะต้องแสดงให้ประจักษ์โดยเปิดเผย เพื่อสามารถนำมาพิจารณาใช้ในการปฏิบัติงานของกลุ่ม
- 4) มีความสามารถในการริเริ่มให้มีการวินิจฉัยสั่งการอย่างมีประสิทธิภาพ ความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาต่อแง่คิดเล็กน้อย และการยอมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง
- 5) สร้างความสมดุลที่พอเหมาะพอสมระหว่างผลิตภาพของกลุ่มและความพอใจของแต่ละบุคคล
- 6) มีการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำให้แก่ผู้ร่วมงานต่างๆ เพื่อที่จะได้ข้อคิดจากเขา และเป็นการทดสอบการตัดสินใจที่น่าจะเป็นไปได้ และการช่วยเหลืองานอื่นๆ ของกลุ่มจะช่วยรักษาไว้ซึ่งความมีประสิทธิภาพของหน่วยงาน
- 7) มีความยืดหยุ่นที่เหนียวแน่นระหว่างสมาชิก เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง
- 8) มีความสามารถที่แตกต่างกันของสมาชิก เพื่อเลือกสรรใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรมากที่สุด
- 9) มีความชัดเจนระหว่างผู้นำและสมาชิก ใครมีอำนาจแค่ไหนเพียงไร
- 10) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวิธีการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้พบปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานดีขึ้น
- 11) มีความสมดุลระหว่างสภาพอารมณ์และเหตุผล เช่น จัดคนที่อารมณ์อย่างเดียวกันไว้ด้วยกัน จะทำให้เกิดพลังกลุ่มในการเพิ่มผลผลิตขึ้น

4. กระบวนการบริหาร PDCA

ผู้บริหารต้องใช้การวางแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการบริหารที่เป็นที่นิยมมาใช้ในการบริหาร ได้แก่ กระบวนการ PDCA ซึ่งประกอบด้วย

1. P = Plan หมายถึง การวางแผน
2. D = Do หมายถึง การปฏิบัติ
3. C = Check หมายถึง การตรวจสอบ
4. A = Action หมายถึง การปรับปรุงแก้ไข

กระบวนการ PDCA สามารถนำมาเขียนแผนผังในรูปวงจรการบริหารงาน ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงวงจรการบริหารงานตามกระบวนการ PDCA

ประโยชน์ของการวางแผนตามกระบวนการบริหารแบบ PDCA มีดังนี้

1. การวางแผนงานก่อนการปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดความพร้อมเมื่อได้ปฏิบัติงานจริง
2. การปฏิบัติตามแผนงาน ทำให้ทราบขั้นตอน วิธีการ และสามารถเตรียมงานล่วงหน้า หรือทราบอุปสรรคล่วงหน้าด้วย ดังนั้น การปฏิบัติงานก็จะเกิดความราบรื่นและเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
3. การตรวจสอบให้ได้ผลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

4. การปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดก็ตาม เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพก็จะเกิดขึ้น

5. จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) เห็นคุณค่าของตน มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
- 2) มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
- 3) มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
- 4) มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะการดำเนินชีวิต
- 5) รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
- 6) มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
- 7) เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 8) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสังแวดล้อม
- 9) รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

6. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บทด้านการศึกษาของชาติ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลในแง่ของการสร้างความมั่งคั่ง ซึ่งปรากฏดังการให้ความหมายของการศึกษาเอาไว้ในมาตรา 4 วรรคแรกว่า

"การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต"

ในการสร้างความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมตามเจตนารมณ์ ของ พ.ร.บ.การศึกษา แห่งชาติฉบับนี้ คือ การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นั้นเอง ซึ่งเห็นได้จากการกล่าวถึงการจัด การศึกษา ในลักษณะของกระบวนการเรียนการสอน ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เอาไว้อย่าง เป็นระบบเริ่มจากความมุ่งหมายและหลักการ แนวทางการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สารสำคัญของหลักสูตร และการประเมินผล โดยได้บัญญัติประเด็นดังกล่าวเอาไว้ในแต่ละมาตราไว้ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายและหลักการ ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 6
2. แนวทางการจัดการศึกษา ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 23 วรรคแรก
3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 24(4)
4. สารสำคัญของหลักสูตร ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 28 วรรคสอง
5. การประเมินผล ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 25

7. คุณธรรม จริยธรรม : สาระที่ควรทราบ

คุณธรรม จริยธรรม คือ ประมวลการประพฤติปฏิบัติที่ดั่งามทั้งกาย วาจา และจิตใจ โดยถือ ประพฤติปฏิบัติเป็นนิสัยทั้งต่อตัวเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

ผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ย่อมเป็นที่พึงประสงค์ของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ บุคคลที่มี คุณธรรม จริยธรรมดีงามมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีความพอดี ไม่ขาด ไม่เกินความพอดี คือ ปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลาง ไม่ขาด ไม่เกิน ไม่มาก ไม่น้อย
2. เป็นผู้กระทำด้วยเจตนาดี ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และทำไปเพื่อสิ่งที่ดีงาม ไม่ใช่ทำด้วยการ ถูกบังคับ หรือด้วยผลประโยชน์ใด ๆ
3. เป็นผู้ที่มีเหตุผล พอใจที่ได้ปฏิบัติต่อผู้อื่น และเห็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเป็นสำคัญ
4. เป็นผู้ที่มุ่งสันติสุขหรือความสงบ ไม่ใช่มุ่งความสมบูรณ์พูนสุขเป็นที่ตั้ง
5. เป็นผู้ที่มีความพอ รู้จักสละสิทธิทางธรรมชาติ เพื่อเห็นแก่ส่วนรวม และปฏิบัติตามข้อ ผูกพันและหน้าที่ด้วยความพอเหมาะพอควร
6. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงามในการทำหน้าที่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ และทำหน้าที่อย่างดีที่สุด
7. เป็นผู้สามารถควบคุมแรงกระตุ้นและความอยากต่าง ๆ เอาไว้ได้ด้วยเหตุผล
8. เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎ หรือมาตรการทางจริยธรรม ได้เหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ

8. การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน

ประกาศิ พรหมประกาย (2543) กล่าวถึงวิธีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการสอน ว่า การสอดแทรก “คุณธรรม” ซึ่งหมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลายที่ฝังลึกในจิตสำนึกของบุคคล และ “จริยธรรม” ซึ่งหมายถึง คุณความดีที่ควรปฏิบัติ หรือแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์ของตน และส่วนรวม ในกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดผลวัด มีวิธีการดังนี้

- 1) ครูเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน
- 2) ครูรู้จักใช้วิธีการเรียนการสอน การปฏิบัติ และการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับ วิชาที่สอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในระหว่างการเรียนวิชาต่างๆ โดยอาจใช้ทักษะของการให้ เกิดความสนุกในชั้นเรียน การทำกิจกรรม การสร้างสิ่งแวดล้อม การสร้างสถานการณ์ หรือบุคคล ตัวอย่าง หรือวิเคราะห์จากบทความ/ข่าว เพื่อประกอบการเรียนการสอน
- 3) ครู-อาจารย์ให้นักเรียนให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมจริยธรรม ในกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ครู-อาจารย์ ต้องมีการเตรียมตัวให้ความร่วมมือ ลงมือกระทำหรือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่าง สม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 ดัชนีในการบ่งชี้และกลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรม

ดัชนีบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม	พฤติกรรมหลัก	กลวิธีในการสอดแทรก
ระเบียบการแต่งกาย	แต่งกายถูกกาลเทศะ	-สังเกตให้คำแนะนำ ตักเตือนอย่างเป็นมิตรโดยขอให้ แก้ไขในการเข้าเรียนครั้งต่อไป และหาโอกาสพูด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนที่มีปัญหาเพื่อให้ นักศึกษา รู้จักตนเอง สังคม และปฏิบัติให้ถูกต้องตาม ระเบียบของสถาบัน
ความตรงต่อเวลา	วินัยในตนเอง	-ให้ความสำคัญต่อเวลาในการเข้าเรียน เลิกเรียน การส่ง รายงานหรืองานที่มอบหมายตามกำหนดเวลา
ซื่อสัตย์	ความจริงใจ	-เน้นความสำคัญของคำพูดและการกระทำที่สอดคล้อง กัน การทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง การยอมรับ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น การปฏิบัติตามกติกา โดยอาจ ยกตัวอย่างของธุรกิจกับจริยธรรมที่เกิดขึ้น เป็นต้น
ความขยัน หมั่นเพียร	ความตั้งใจ ความพยายาม	-วิเคราะห์ผลของความพยายามค้นคว้าหาความรู้ การไม่ ท้อแท้ และกระตือรือร้นในการเรียน

ตารางที่ 1 ดัชนีในการบ่งชี้และกลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรม (ต่อ)

ดัชนีบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม	พฤติกรรมหลัก	กลวิธีในการสอดแทรก
ความพึงพอใจ	-มุ่งมั่นในการทำงาน -ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า -ปฏิบัติงานให้ครบและลุล่วง	-บันทึกผลการปฏิบัติงานกิจกรรมต่างๆ ในการวางแผนงานอย่างเหมาะสม อย่างมีระเบียบ ปฏิบัติตามแผนอย่างรอบคอบครบถ้วน รวมทั้งการประเมินผลในประเด็นที่รับพึงพอใจ ทั้งในด้านความตรงต่อเวลา ปริมาณ และคุณภาพของงาน
ความประหยัด	ประหยัดและออม	-สังเกตและให้วิเคราะห์ผลดีของการประหยัดจากสถานการณ์ และการช่วยรักษาสาธารณสมบัติของสถานศึกษา ไม่ฟุ่มเฟือย
ความสามัคคี/ การทำงานเป็นกลุ่ม	มีความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ้วช่วยเหลือ เป็นมิตร	-จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการแบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่ ตอบคำถามเป็นทีมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอนในแต่ละสัปดาห์ และช่วยกันหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ผลสำเร็จร่วมกัน
มีสัมมาคารวะ	มีมารยาทงาม	-ชมเชยผู้ยกมือไหว้ครู-อาจารย์ ไม่พูดคุยในขณะที่ครูสอน และสอดแทรกวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย
ความอดทน	อดทนเมื่อเกิดอุปสรรค การควบคุมอารมณ์	-ชี้ให้เห็นว่าในการทำงานทั้งเดี่ยวและกลุ่มจะต้องปฏิบัติงานจนสำเร็จ ไม่ท้อถอยกลางคัน อดทนอดกลั้นต่อการขู่ขู่ การวิจารณ์/การตำหนิ
การฝึกคิด / วิเคราะห์	เปิดรับข้อมูลข่าวสารทุกประเภท	-กำหนดประเด็นเป็นสถานการณ์ให้เสนอแนวคิดเพื่อนำมาเสนอในชั้นเรียน โดยให้กลุ่มเพื่อนกลุ่มอื่นวิเคราะห์ วิเคราะห์ให้เกิดความคิดที่หลากหลาย
การใฝ่รู้	รักการศึกษาค้นคว้า	-มอบสถานการณ์ให้ไปค้นคว้าและนำมาเสนอ
มีศรัทธาต่อศาสนา มีความละเอียดต่อการทำความชั่ว	มีสิ่งยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต คิดดี พูดดี และทำดี	-สอดแทรกประเด็นของความดี ความชั่วในเนื้อหาทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ การถามความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการซึมซาบและเข้าถึงความรู้สึกนึกคิด จิตสำนึกของผู้เรียนเองให้มากที่สุดโดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว

9. จรรยาบรรณครู พ.ศ.2539

ในการสอนนักเรียนให้เป็นคนดี ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ครูต้องปฏิบัติตนเป็นต้นแบบให้นักเรียน การปฏิบัติตนที่เหมาะสมของครูตามจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539 มีดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือส่งเสริมกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้ากัน
2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ดีงามให้เกิดศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเองเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

10. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนบ้านเตาป่าและโรงเรียนบ้านเตาป่า

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยระยะที่สองของการวิจัย “รูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” สรุปข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนบ้านเตาป่าและโรงเรียนบ้านเตาป่าดังนี้

10.1. ประวัติบ้านเตาป่า

บ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวล อำเภอยักษ์ภูมิพิสัยจังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของห้วยลำเตา ซึ่งเป็นลำห้วยที่ลึกลึกมีน้ำตลอดปี มีพันธุ์ปลาหลายชนิด เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในฤดูฝนจะมีน้ำหลากท่วมพื้นที่ลุ่มรอบๆ หมู่บ้านที่เป็นพื้นที่ลุ่ม ชาวบ้านจึงอพยพมาอยู่รวมกันบริเวณที่ตั้งปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านเตาป่า ตามลักษณะของห้วยลำเตาที่คดเคี้ยวเป็นโค้งหักศอก และมีน้ำไหลบ่าท่วมพื้นที่ลุ่มนั่นเอง

ผู้นำในการสร้างบ้านเตาป่ายุคเริ่มต้นคือหลวงพ่อดิลทิพย์ซึ่งเป็นชนเชื้อสายส่วยอพยพมาจากบ้านเสนียด-สะเอิง อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์ พร้อมด้วย ข่อยข้า ม้าไช้ มีประมาณ 9-10 ครวเรือน ซึ่ง

เป็นต้นตระกูล “เหมาเสนียด” และ “ศรีเสนียด” ต่อมา มีชนเชื้อสายลาวจากบ้านดงบัง มาตั้งหมู่บ้านอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ดังนั้นบ้านเดาป่าจึงมีคน 2 เชื้อสายคือ ชาวส่วยจะตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศใต้ ส่วนชาวลาวยังตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศเหนือปัจจุบันทั้งสองเชื้อสายได้แต่งงานกันเป็นญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดกันจนแยกไม่ออก มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เมื่อตั้งหมู่บ้านได้แผ้วถางป่าทำนาบริเวณพื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกติดกับห้วยลำน้ำเตา พื้นที่จะมีลักษณะเป็นดินทาม ปลูกข้าวได้งามแต่มีปัญนามากัดต้นข้าวทำความเสียหายให้กับข้าวในนา มาก จึงอพยพมาถางป่าทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ต่อมาเมื่อมีหมู่บ้านแล้วชาวบ้านจึงเห็นควรให้มีการสร้างวัดขึ้นทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน (บริเวณที่ตั้งโรงเรียนบ้านเดาป่าในปัจจุบัน) ได้สร้างสัมน้ำและปลูกต้นโพธิ์ ซึ่งปัจจุบันเราจะเห็นต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ยังอยู่ในบริเวณโรงเรียนบ้านเดาป่า และมีสระน้ำอยู่ทางทิศเหนือของโรงเรียน เรียกว่า “สระหนองสิม” มีป่าดอนปู่ตาอยู่ทางทิศตะวันออกของวัด มีเจ้าอาวาสชื่อหลวงพ่อดู ต่อมาหลวงพ่อดูได้มาสำรวจทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านซึ่งเป็นป่ารกชัฏ พบพระธาตุเก่าแก่มีอักษรขอมจารึกอยู่ด้านหน้าก่อด้วยศิลาแลงสูงประมาณท่วมหัว ฐานกว้างยาวประมาณ 3 เมตร เป็นมณฑลมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่เอนลงมาปกคลุมและมีต้นมะม่วงขนาดใหญ่อยู่ในบริเวณเดียวกัน มีโนนดินเป็นแนวยาวเมื่อตรวจสอบพบว่าเป็น”บือสิม” (บริเวณฝั่งลูกนิมิต) หลวงพ่อดูพร้อมด้วยประชาชนจึงได้ย้ายวัดจากด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านมาอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน จึงสันนิษฐานว่าบริเวณนี้เคยมีการตั้งชุมชนมาก่อนที่หลวงพ่อดูสิทธิติดยจะอพยพเข้ามาและน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนจำปาศรี พระธาตุนาดูน เพราะสถานที่พบอยู่ห่างจากพระธาตุนาดูน ประมาณ 15 กิโลเมตร บริเวณบือสิมชาวบ้านได้ขอให้เจ้าคณะตำบลตรวจสอบก็พบหลักฐานว่าบริเวณนี้เป็นสิมเก่าแก่จริงชาวบ้านจึงสร้างเพิงเล็กๆ ไว้ ชาวตำบลนาสีนวลและบ้านใกล้เคียงได้นำบุตรหลานมาบวชที่สิมแห่งนี้ ก่อนที่วัดต่างๆ จะได้สร้างโบสถ์ขึ้นมาเองชาวบ้านได้ตั้งชื่อวัดแห่งนี้ว่า”วัดสระธาตุบ้านเดาป่า” ต่อมาปี พ.ศ. 2521 นายสี บุญยัสสะเป็นผู้ใหญ่บ้าน หลวงปู่ไม้ ปัญญาโชโต พร้อมด้วยชาวบ้านเดาป่า ได้มีมติให้สร้างพระธาตุครอบพระธาตุองค์เก่าไว้ ได้จ้างช่างมาทำการก่อสร้าง เมื่อเก็บก้อนหินศิลาแลงเก่ามารวมกันไว้ ได้พบบาตรทำด้วยดินเผาภายในมีพระพุทธรูปสำริด จำนวน 9 องค์ ขนาดเท่าแขน สูงประมาณ 1 คืบ พระเศียรมีลักษณะแหลมชาวบ้านหลายคนได้หยิบฉกฉวยเอาพระพุทธรูปดังกล่าวคนละองค์วิ่งหนีไปเก็บซ่อนเป็นสมบัติของตนเองเป็นเหตุการณ์ที่ซุลมุนวุ่นวายมากแต่ทุกคนก็ประสบกับเหตุอาถรรพ์จึงต้องนำพระพุทธรูปมาคืนไว้ที่วัดทุกคน เมื่อสร้างพระธาตุเสร็จแล้วได้นำพระพุทธรูปขึ้นบรรจุ ก็มีเหตุมหัศจรรย์เกิดขึ้นอีก คือมีลมพัดมาอื้ออึง ผุนตลบอบอวล ขณะนั้นหลวงปู่กับช่างกำลังเก็บนั่งร้านและทำความสะอาดสถานที่แล้วก้อนหินที่อัดบริเวณที่เก็บพระพุทธรูปองค์ที่ 9 ได้กระดอนออกมาพร้อมพระพุทธรูปองค์ที่ 9 หลวงปู่ได้นำพระพุทธรูปองค์ดังกล่าว ขึ้นหิ้งบูชาที่หน้าคลอง(บริเวณที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชา)เมื่อท่านมรณภาพ พระพุทธรูปดังกล่าวก็หายไป โดยไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ ปัจจุบันพระธาตุตั้งอยู่บริเวณวัดสระธาตุบ้านเดาป่าและชาวบ้านได้

สร้างรูปเหมือนหลวงปู่โม่ ปิณฺณโชโต อยู่ข้างๆพระธาตุและจะมีประเพณีบุญเดือนหกและบุญบั้งไฟ ซึ่งชาวบ้านได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นวันครบรอบการมรณภาพหลวงปู่โม่ ปิณฺณโชโต ประชาชนจะทำบุญถวายสังฆทานเป็นประจำทุกปี

ชาวบ้านเตาป่าในยุคเริ่มต้นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา โดยใช้ควายไถนา ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี เป็นการทำนาตามธรรมชาติใช้ปุ๋ยที่เป็นมูลสัตว์ ชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะควายที่นำมาใช้ในการทำนา ก็นำมาใช้เป็นอาหารโดยการแลกเปลี่ยนกับข้าวที่ได้จากการทำนา นอกจากนั้นก็มีการเลี้ยงเป็ด ไก่ เพื่อใช้เป็นอาหารด้วย มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานในครัวเรือน จับปลาและสัตว์น้ำต่างๆ ที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์มาใช้เป็นอาหาร และมีบางส่วนเหลือไว้ขายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย ปัจจุบันชาวบ้านเตาป่ายังประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก แต่เปลี่ยนจากการใช้ควายไถนามาเป็นใช้รถไถนาแทนควายโดยสิ้นเชิง การทำนาเปลี่ยนจากนาดำเป็นนาหว่าน เนื่องจากค่าแรงแพงมาก และมีแรงงานรับจ้างค่านาน้อยมาก การเก็บเกี่ยวส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยวข้าว แต่ยังมีบางครอบครัวที่ยังใช้คนเกี่ยวข้าว นวดข้าว และเก็บขึ้นยุ้งฉาง มีการใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวแล้วเดิมชาวบ้านจะอยู่กับบ้านทำงานเล็กๆ น้อยๆ แต่ปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้นทำให้ชาวบ้านต้องอพยพไปหางานทำต่างถิ่น อาชีพที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ การตัดอ้อย โดยจะมีรถของนายจ้างมารับคนงานตัดอ้อยถึงหมู่บ้าน ซึ่งจะมีระยะเวลาทำงานประมาณ 3 เดือน บางครอบครัวจะอพยพไปทั้งหมด บางครอบครัวจะไปเฉพาะวัยแรงงานโดยมีผู้สูงอายุเป็นผู้เลี้ยงดูหลานๆ ทั้งที่เป็นเด็กเล็ก และเด็กที่อยู่ในวัยเรียน นอกจากนั้นบางครอบครัวก็ไปรับจ้างทำงานก่อสร้าง ทำงานตามโรงงานต่างๆ

ที่ตั้งปัจจุบันของบ้านเตาป่าอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ห่างจากจังหวัดมหาสารคามประมาณ 75 กิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยประมาณ 25 กิโลเมตร อาณาเขตติดกับอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ห่างจากอำเภอปทุมรัตน์ประมาณ 8 กิโลเมตร ทิศเหนืออยู่ติดกับบ้านหนองบะ ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทิศใต้อยู่ติดกับบ้านม่วง ตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ทิศตะวันออกเป็นที่นาและคลองหนองม่วงติดบ้านหนองคู ตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ทิศตะวันตกติดบ้านขวาเตา ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

10.2 อาชีพและรายได้ของชาวบ้านเตาป่า

10.2.1 อาชีพในชุมชน

1) อาชีพทำนา เป็นอาชีพหลักของชุมชนบ้านเตาป่า ประชาชนที่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองประมาณ 10 ครัวเรือน โดยเฉลี่ยมีที่ทำกินครอบครัวละ 5-10 ไร่ การทำนามีทั้งนาดำและนาหว่าน ระยะเวลาในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม รายได้ประมาณครัวเรือนละ 10,000 – 30,000 บาท

2) อาชีพปลูกผัก ประชาชนที่ปลูกผักและผลผลิตนำมาจำหน่ายในหมู่บ้าน มีประมาณ 3-5 ครอบครัว และมีการนำมาแปรรูปโดยการถนอมอาหารเพื่อจำหน่ายภายในหมู่บ้าน มีรายได้ประมาณ 50-100 บาทต่อครั้ง ช่วงหลังเก็บเกี่ยวมีการปลูกแตงกวาโดยใช้น้ำจากคลองกำพี้ ปลูกได้ผลผลิตดีแต่ราคาไม่ค่อยดี ส่วนใหญ่ขาดทุนจึงเปลี่ยนไปประกอบอาชีพตัดอ้อยแทน

3) อาชีพเลี้ยงวัว ควาย ประชาชนในบ้านเตาป่าที่มีวัว ควาย เลี้ยงไว้ในครัวเรือนมีประมาณ 29 ครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 3-6 ตัว และเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม ปัจจุบันนี้มีผู้เลี้ยงเพิ่มขึ้นบางครัวเรือนมีถึง 10 ตัว ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายให้เพื่อนบ้านที่มีงานบุญต่างๆ และมีพ่อค้าจากต่างถิ่นเข้ามารับซื้อด้วย ราคาประมาณตัวละ 10,000-25,000 บาท

4) อาชีพเลี้ยงเป็ด ไก่ ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงไก่เนื้อไว้บริโภคในครัวเรือน ประมาณครัวเรือนละ 10-20 ตัว บางครัวเรือนมีเหลือก็จำหน่ายให้เพื่อนบ้าน ราคาไก่โครมละ 40-50 บาท นอกจากนั้นก็มีบางครอบครัวเลี้ยงไก่ชนเพื่อจำหน่ายซึ่งรายได้จะดีกว่าไก่เนื้อแต่มีผู้เลี้ยงยังไม่มากนัก และรายได้ไม่ชัดเจน

5) อาชีพเลี้ยงสุกร ประชาชนบ้านเตาป่าเลี้ยงสุกรเพื่อจำหน่ายประมาณ 10 ครัวเรือน โยในระยะแรกได้รับการสนับสนุนเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต่อมามูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนทำให้มีประชาชนเลี้ยงมากขึ้น ราคาจำหน่ายขึ้นอยู่กับราคาตลาด

6) อาชีพทอผ้า การทอผ้าส่วนใหญ่จะทอผ้าด้าย โดยชาวบ้านจะซื้อเศษผ้ามาดัดเอาด้ายแล้วนำมาทอเป็นผ้าห่ม ผ้าขาวม้า ส่วนใหญ่จะทอไว้ใช้ในครัวเรือน นอกจากนั้นจะมีการทอผ้ามัดหมี่ โดยซื้อมัดหมี่สำเร็จรูปมาทอ การทอผ้าไหม มีประมาณ 5-10 ครัวเรือน ใช้ไหมสำเร็จเนื่องจากไม่มีพื้นที่ในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้าฝ้ายจะมีกลุ่มแม่บ้านรวมตัวกันทอและจำหน่ายผลงานสวยงามมาก เป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป จำหน่ายได้ราคาดี

7) อาชีพเย็บผ้า กลุ่มนี้ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2539 โดยมีครูมาสอนเย็บผ้าให้กลุ่มผู้สนใจ และให้รับจ้างตัดชุดนักเรียนในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิ ประมาณปีละ 800-1,000 ชุด สมาชิกประมาณ 12 คน รายได้เฉลี่ยประมาณคนละ 8,000-10,000 บาท

10) อาชีพจักสาน ชาวบ้านเตาป่ามีผู้ที่มีความสามารถในงานจักสานประมาณ 20 คน ส่วนใหญ่จักสานภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ตะกร้า กระด้ง กระติบข้าว หวด มวย ไซ ข้อง แห สวิง ทอเสื่ออก ทำเพื่อใช้ในครัวเรือน มีการจำหน่ายน้อย

11) อาชีพช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ มีร้านให้บริการในหมู่บ้าน 2 ร้าน ให้บริการซ่อมเล็กๆ น้อยๆ เช่น ปะยาง

12) อาชีพค้าขาย ในหมู่บ้านมีร้านค้าของชำและอาหารสด จำนวน 5 ร้าน ซื้อสินค้ามา จากอำเภอปทุมรัตน์ รายได้หมุนเวียนประมาณวันละ 1,000-2,000 บาท ต่อร้าน

13) อาชีพรับราชการ หมู่บ้านเตาป่าปัจจุบันมีอาชีพรับราชการ 3 คน ครู 2 คน พยาบาล 2 คน และมีอาชีพพนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างชั่วคราวในหน่วยงานราชการ และอปท.ประมาณ 8-10 คน

14) อาชีพเจียรนัยพลอย ชาวบ้านเตาป่าได้รับการฝึกเจียรนัยพลอยจากชาวบ้านหนองแก และรับพลอยจากพ่อค้าบ้านขวาเตา ตำบลนาสิ่ว อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย มาเจียรนัยที่บ้าน มีประมาณ 3-5 ครั้วเรือน รายได้ประมาณ 500-2,000 บาท ต่อสัปดาห์

15) อาชีพรับจ้างทั่วไป มีการรับจ้างทั่วไปเป็นครั้งคราว เช่น เก็บใบหม่อน ครั้งละ 20-30 บาท กำจัดวัชพืชในนาข้าว วันละ 100-150 บาท รับจ้างเกี่ยวหญ้าทุ่งละ 20 บาท รับจ้างทำนาวันละ 100-150 บาท รับจ้างก่อสร้างในหมู่บ้านรายได้ขึ้นอยู่กับงานที่รับเหมา

16) อาชีพนวดแผนโบราณ มุลนิธิสุนนิมิตแห่งประเทศไทยให้ทุนสนับสนุนไปเรียน นวดแผนโบราณ และได้มีการตั้งกลุ่มนวดแผนโบราณในหมู่บ้าน มีหมอนวดแผนโบราณ 2 คน มี ห้องอบสมุนไพร ค่าบริการครั้งละ 20 บาท

10.2.2 อาชีพนอกชุมชน

1) อาชีพทำงานก่อสร้าง ในช่วงที่ว่างจากฤดูทำนาและรับจ้างตัดอ้อย ประมาณเดือน สิงหาคม-ตุลาคม ชาวบ้านจะเดินทางไปรับจ้างทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพมหานคร รายได้จ่ายเป็นวัน (15 วัน ต่อครั้ง) เฉลี่ยประมาณ 3,000-4,000 บาท

2) อาชีพทำงานโรงงาน ชาวบ้านเตาป่าที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป อายุ ประมาณ 20-30 ปี ประมาณ 20-30 คน จะเดินทางไปทำงานโรงงานที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัด ใกล้เคียง แล้วส่งเงินรายได้มาให้ครอบครัว

3) อาชีพขับรถแท็กซี่ ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพนี้มีประมาณ 5-10 คน จะขับรถแท็กซี่อยู่ ที่กรุงเทพมหานคร

4) อาชีพขับรถรับจ้างโดยสาร จะมีรถโดยสารประจำหมู่บ้านไป-กลับบ้านเตาป่า- พยัคฆภูมิพิสัย วันละ 1 เที่ยว และมีรถตู้โดยสารรับเหมาไปกรุงเทพมหานครหรือต่างจังหวัด สัปดาห์ ละประมาณ 2-3 เที่ยว

5) อาชีพรับจ้างขนส่งสินค้า มีรถสิบล้อบรรทุกขนส่งสินค้าจำนวน 3 คัน รับจ้างขนส่ง สินค้า เช่น ข้าวเปลือก ข้าวสาร แป้งมัน ปุ๋ย หิน ทราย จากกรุงเทพมหานครมาจังหวัดร้อยเอ็ด

10.3 ประเพณีและวัฒนธรรม

บ้านเตาป่ามีประเพณีและวัฒนธรรมยึดตามฮีต 12 คอง 14 ของชาวอีสาน จะมีการ ทำบุญสุนทานกันตลอดปี ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) บุญสงกรานต์

จัดขึ้นในวันสงกรานต์ของทุกปี ประมาณวันที่ 12-15 เมษายน จะมีการรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ ชาวบ้านที่ไปทำงานต่างถิ่นจะกลับบ้าน และจะนำผ้าป่ามาทอดที่วัดหาเงินสมทบทุนสร้างโบสถ์ โดยรวบรวมเงินมาทอดที่วัด ประมาณปีละ 200,000 – 300,000 บาท

2) บุญบั้งไฟน้อย

จัดเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือนหกเป็นระลึกถึงคล้ายวันมรณภาพของหลวงปู่โม่ ปัญโชโต ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร ถวายสังฆทาน แด่หลวงปู่โม่และมีการแห่บั้งไฟ จุดบั้งไฟแข่งกัน ผู้คนจากทั่วสารทิศจะเดินทางมาร่วมงานมีการแห่กลองยาวแห่กลองหลอน ทอดผ้าป่าจากผู้มีจิตศรัทธามีการบวชนาคในวันนี้ด้วย

3) เลี้ยงบ้าน

จัดขึ้นในวันพุธแรกของเดือนหก พ่อก้นจ้ำ คือ คนที่ติดต่อกับภูมิบ้านได้จะประกาศให้ชาวบ้านทราบว่าจะเลี้ยงบ้านวันไหนแล้วชาวบ้านก็จะเตรียม เหล้าไห ไก่ตัว ไช้ไก่ ข้าวเหนียว หล้าคาที่มัด เท้ากับจำนวนคนในบ้าน วัว ควาย สัตว์เลี้ยง รถรา นำออกไปที่ดอนตาปู นำของเช่นไห้วไปรวมกัน นำหล้าคามากองรวมกันไว้ที่เสาตาปู ให้ตาปูซึ่งเป็นภูมิบ้านดูแลรักษา นำเหล้าไห ไก่ตัวมาวาง พ่อก้นจ้ำจะทำพิธีและเสี่ยงทายกระดูกไก่ที่มีลักษณะดีไหม เสี่ยงทายการอยู่ดีมีสุขของชาวบ้าน ตลอดจนเสี่ยงฟ้าเลี้ยงฝนกางไถ่ปีนี้ฝนจะดีหรือไม่ ได้เก็บเกี่ยวข้าวหรือไม่

4) บุญเบิกบ้าน

จัดทำบุญตักบาตรกันในเดือนหก เพื่อเป็นสิริมงคลกับบ้านมีการตั้งบุญคุณในตอนเย็น ตอนเช้าจะตักบาตร มีการโยงสายสิญจ์จากบ้านเรือนต่างๆ ไปยังศาลากลางบ้านซึ่งเป็นประเพณีที่ก่อประทาย (กองทราย) ข้างถนนทุกทิศที่จะเข้าสู่หมู่บ้านเชื่อกันว่าภูตผีร้ายเข้ามาในหมู่บ้านจะเข้าไปได้ ต้องนับเม็ดทรายให้ครบก่อน พระท่านจะบวชประทายชาวบ้านจะ “แต่งชวย” (เป็นการแก้เคล็ดให้ความไม่เดือดอกไปจากครอบครัว) มีกบกล้วยขดเป็นสามเหลี่ยมใส่ข้าวดำ ข้าวแดง หุ่นคน พรึก กลี้อ ปลา ร้า เงินบาท ไปร่วมพิธีด้วยเพื่อแก้ชวย ก่อนจะทำไร่นาต้องทำบุญเบิกบ้านก่อนจะทำมาหากินได้เจริญรุ่งเรือง

5) บุญบวช

เป็นงานบุญที่เจ้าภาพบวชลูกชายเมื่ออายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ จะจัดงานบวชในช่วงสงกรานต์ บุญเดือนหกและช่วงก่อนเข้าพรรษา เจ้าภาพจะไปหาปู่จารย์โม่ ชันโท ว่าวันใดเป็นวันดีวันมงคลที่จะจัดงานขึ้น จะจัดงานกัน 3 วัน วันแรกจะ บอกญาติพี่น้องห่อข้าวต้ม ชาวบ้านจะเอาขันใส่ข้าวสารไปรวมกันแล้วช่วยเจ้าภาพ ห่อข้าวต้มเย็บขันหมากเบ็ง (พานบายศรี) เสร็จแล้วเจ้าภาพก็จะเอาข้าวต้มมัดใส่ขันให้ผู้มาเตรียมงานกลับบ้าน วันที่สองเรียกว่าวันโสม ชาวบ้านที่ได้รับการบอกบุญจะเตรียมเงิน หมอน ไปช่วยงาน เจ้าภาพ ก็จะห่ออาหารให้ แล้วก็มีพิธีโกนผมนาค และบายศรีสู่ขวัญนาค

โดยพ่อจารย์โม่้ง ชันโท ซึ่งเป็นหมอสูตรประจำหมู่บ้าน มีข้อความให้นากระลึกถึงบุญคุณพ่อแม่ และตั้งใจบวชสืบทอดศาสนา และมีการแห่ناقรอบหมู่บ้าน มีคณะกลองยาวมาให้ความสนุกสนาน ครึกครื้น ชาวบ้านจะช่วยกันออกไปแห่ناق ตอนเย็นนาจะเดินไปตามหมู่บ้าน เพื่อขอขมาญาติผู้ใหญ่ และญาติผู้ใหญ่เอาเงินใส่ขัน ของพ่อนาคและเอาเงินส่วนนั้นไปสมทบจ้างมหรสพ ตกตอนเย็นก็จะมีมหรสพสมโภชตลอดคืน ในการบวชนาคแต่ละครั้งจะมีนาคบวชประมาณ 3 – 5 คน ก็จะเฉลี่ยกันออกค่ามหรสพ ตอนเช้ามีคในวันที่สาม นาคก็จะไปบวชที่วัดบ้านเตาป่า และบายศรีพระตอนเช้าก็เป็นอันเสร็จพิธี

6) บุญทอดเทียนเข้าพรรษา

มรรคทายกจะเดินรับบริจาคเงินครัวเรือนละ 10 – 20 บาท กรรมการหมู่บ้านก็จะนำเงินไปซื้อเทียนพรรษา ผ้าอาบน้ำฝน มาถวายพระ ในการทอดถวายจะมีขบวนแห่ฟ้อนรำไปยังวัดที่จะทำการถวาย ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านจะถวายพระที่จำพรรษาอยู่ในวัดประจำหมู่บ้าน

7) บุญข้าสาก

จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นบุญประเพณีที่มีขึ้นทุกปี เพื่อเลี้ยงดูผีบรรพบุรุษ ปู่ย่าตายาย ญาติพี่น้องผู้ที่ล่วงลับ ก่อนวันบุญ ลูกหลาน ลูกสะใภ้ ต้องนำหมากพลูบุรีข้าวสาร ไปไหว้ญาติผู้ใหญ่ก็จะให้เงิน ของกิน ผ้าไหม แก่ลูกหลาน สำหรับลูกสะใภ้ เป็นประเพณีที่ลูกชายต้องพา ลูกสะใภ้ไปไหว้ย่า บรรยากาศวันบุญข้าสากเพื่อแสดงความอ่อนน้อมต่อญาติฝ่ายสามีจะมีผู้คนเดินออกหมู่บ้านมาก ถึงวันบุญจะมีการห่อข้าสาก เรียกว่าสากใหญ่จะมีอาหารการกินมากมาย อย่างปลา ช้อนตัวใหญ่ๆ ส้มวัว อาหารคาวหวาน ต่างนำไปวัด ถวายภัตตาหารแล้วก็นำห่อข้าสากใหญ่ไปวางใส่ใบตอง จัดแจงแต่งสำหรับบริเวณหน้าธาตุบรรพบุรุษแล้วเรียกให้ผีบรรพบุรุษมากิน ข้าสากเล็ก ห่อด้วยใบตองกลัดหัวท้ายข้างในใส่อาหารอย่างละเล็กละน้อย เอาไปห้อยตามต้นไม้ให้ผีไม่มีญาติมากิน เมื่อพระตีกลองเพล ผีก็จะกลับ ชาวบ้านก็จะแย่งข้าสากห่อเล็กกันเพื่อนำไปใส่ภาชนะให้ข้าวในนาเพื่อให้ข้าวในนาออกงาม

8) บุญได้เทียนออกพรรษา

จัดมีขึ้นในวันขึ้น 14-15 ค่ำ เดือนสิบเอ็ด (เดือนตุลาคม) จะมีงานกัน 2 วัน กรรมการวัดจะนำต้นกล้วยปอกรูปไว้เต็มดั่งไว้บริเวณประรำพิธีชาวบ้านจะออกไปเวียนเทียนจุดธูปบนต้นกล้วย มีการแข่งขันกันจุดโคมไฟเข้าห้วง ชาวบ้านและเด็กๆ จะทำโคมไฟ เชื้อจุดเพื่อถวายพระพุทธรเจ้าหลังจากที่ท่านเสร็จสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศนาโปรดพระมารดา ในคืนวันออกพรรษายกท้องฟ้าจะเต็มไปด้วยโคมไฟ จากหมู่บ้านต่างๆ ลอยไปตามทิศทางของลม จะมีการจุดประทัดกันส่งเสียงดังไปทั่วบริเวณ

9) บุญกฐิน

จัดมีขึ้นหลังจากวันออกพรรษาภายในเวลา 1 เดือน ประมาณช่วงเดือน 12 (เดือนพฤศจิกายน) เจ้าภาพมีศรัทธาทำบุญกฐินส่วนตัวอุทิศส่วนกุศลให้ญาติพี่น้องก็จะนำไปปักจอง ที่วัดที่

ตนเองจะไปทอด ถ้าปีใดไม่มีเจ้าภาพมาจองชาวบ้านก็จะร่วมกันจัดขึ้น และกำหนดจำนวนเงินที่จะบริจาคร่วมกันทำบุญอย่างต่ำครอบครัวละ 100 บาท ผู้นำหมู่บ้านก็จะบริจาคมากกว่าชาวบ้าน จะมีการรวบรวมกองทุนกันที่โรงเรียนบ้านเตาป่า ชาวบ้านก็จะนำจุปัจจัยไทยทาน มารวมกันที่อาคารเอนกประสงค์ของโรงเรียน คนเฒ่าคนแก่ก็จะมาช่วยกันห่อกลี้นมีการทำบุญฟังเทศน์เจริญพระพุทธมนต์ ในตอนเย็นบางปีก็จะมีหรรสพสมโภช เช่น ภาพยนตร์ หมอลำกลอน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับมติของหมู่บ้าน ตอนเช้าก็มีการแห่องค์กลี้นไปทอดทั่ว

10) บุญแจกข้าว (บุญอุทิศส่วนกุศล)

เจ้าภาพจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ญาติพี่น้องก็จะปรึกษาหาหรือจัดงานบุญ ลูกหลานจะช่วยกันออกเงินทำบุญมีการบอกบุญญาติพี่น้องเพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน บ้างก็ออกการ์ดเชิญ การไปทำบุญสุหนทาน ช่วยงานกัน ญาติสนิทก็จะไปช่วยทำอาหาร รับแขก ตอนเที่ยงก็นิมนต์พระขึ้นธรรมมาศเทศน์สั่งสอน ผู้เฒ่าผู้แก่ก็มาฟังเทศน์กัน ตกตอนเย็นก็มีหรรสพสมโภชตลอดคืน ตอนเช้าก็ทำบุญตักบาตร

11) งานแต่งงาน

เมื่อลูกโตเป็นหนุ่มเป็นสาว เมื่อมีคู่รัก พ่อแม่ก็จะจัดงานแต่งงานให้ลูกตามประเพณี เมื่อมีลูกโตแล้วฝ่ายชายจะให้ผู้เฒ่าผู้แก่ไปสู่ขอฝ่ายหญิงตกลงสินสอดทองหมั้น แล้วก็หาฤกษ์ยามจัดงานแต่งงานมีการบอกแขกให้มาช่วยงานกันตอนเช้าเลี้ยงแขก ตอนสายก็ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญมีหมอสวดคือพ่อจารย์โม่้ง ชันโท มาทำพิธี ญาติๆ ก็จะช่วยกันผูกแขนรับขวัญ ลูกสะใภ้ ผูกแขนเชยเพื่อให้เป็นทุนแก่คู่บ่าวสาวดำเนินชีวิตคู่ต่อไป

12) งานสระหัวแม่ตะหมอบ

เป็นการสระหัวให้ผู้ทำคลอด กรณีบ้านใดมีการคลอดบุตรสมัยก่อนจะมีแม่ตะหมอบ (หมอดำแย) มาทำคลอด เมื่ออายุเด็กครบ 1 เดือน จะมีการเลี้ยงแม่ตะหมอบและสระหัวหมอดำแย ให้อยู่เย็นเป็นสุขและเป็นการขอบคุณหมอดำแยด้วย จะมีการตัดผมไฟเด็กและผูกแขนด้วยฝ้าย ปู่ย่าตายายญาติพี่น้องก็มาอวยพรให้เด็กเลี้ยงง่ายไม่แง่ง สุขภาพแข็งแรง

13) พิธียกเสาเอก

บ้านใดมีการสร้างบ้านก็หาฤกษ์ยามสำหรับสร้างบ้านมีการยกเสาเอกเสาโท ก็จะไปบอกพ่อจารย์โม่้ง ชันโท มาทำพิธีให้เป็นสิริมงคลเจ้าเรือนเจ้าชานจะใช้อักขรวิทย์ไหมมาวัดเสาเอกและถามว่าจะผูกตรงไหน เช่นถามว่า ผูกตรงงูเงินงูทองใช่ไหม ตอบว่าไม่ใช่ ผูกตรงข่อยเข้าแล่นมาโสมใช่ไหม ตอบใช่ ก็ผูกไว้ตรงนั้น และผูกไขว้ที่เสาโท เอาเงินใส่ในไขด้วย นำใบคูณ(ราชพฤกษ์) ใบยอเงิน ใส่ในหลุมสำหรับตั้งเสาทุกเสา

14) พิธีขึ้นบ้านใหม่

เมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วก็ไปหาปู่จารย์โม่้ง ชันโท ว่าวันไหนวันดีเหาะแก่การขึ้นบ้านใหม่ ทำให้เป็นสิริมงคล มีการบอกญาติพี่น้องมาทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ จะแห่รอบบ้าน 3 รอบ โดยสมมุติคนแก่ที่เรานับถือเป็นพ่อพราหมณ์ มีคนกางร่มเดินนำหน้าถือข้าวของหมอนเสื้อสาตามมาครบสามรอบก็จะมีคนอยู่บนบ้านถามว่า”มาจากไหน” คนเป็นพราหมณ์ก็จะตอบคำถาม แล้วคนที่อยู่บนบ้าน ก็อนุญาตให้ขึ้นบ้าน ก่อนขึ้นบ้านเจ้าของบ้านก็มาล้างเท้าให้พราหมณ์ก่อน เมื่อขึ้นบ้านก็ปูเสื่อให้พราหมณ์นอน แล้วมีคนขันเสียงไก่ 3 ครั้ง ปลุกพ่อพราหมณ์พ่อดั้น มาแก้ความฝันว่าฝันดี เป็นสิริมงคล มีการนิมนต์พระพุทธรูปขึ้นบ้าน ไว้บนหิ้งบูชา คนที่มาร่วมงานก็ผูกแขนเจ้าภาพ เสร็จพิธีก็รับประทานอาหาร มีอาหารพื้นๆแกงไก่ใส่หยวก แกงไก่ใส่ฟักเขียว เลี้ยงเหล้ากันเล็กน้อย

15) บุญพระเวส

จัดทำช่วงเดือน 3 – 4 ชาวบ้านจะประชุมกัน ทำบุญพระเวส แต่ชาวบ้านไปทำงานตัดอ้อยกันมาก การทำบุญพระเวสจึงไม่ค่อยได้จัดขึ้น นานๆปีจึงมีครั้งหนึ่ง มีการแห่ข้าวพันก้อนจับฉลากเป็นเจ้าภาพกัณฑ์เทศ มีการเทศมหาชาติ ด้วยภาษาอีสานตลอดวันตลอดคืน เชื่อว่าถ้าใครฟังเทศน์ได้ครบทุกกัณฑ์จะได้ไปเกิดในยุคศรีอาริย์

16) งานวันคริสมาสต์

สนับสนุนโดยมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ให้งบประมาณ มาจัดงานมีหลวงพ่อกำหนดมาให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของวันคริสมาสต์

17) งานศพ

ชาวบ้านเตาป่าเป็นผู้มีนิสัยโอบอ้อมอารี มีคนเสียชีวิตก็จะไปช่วยเหลือกันเป็นอันดีไม่รังเกียจกัน โดยไม่รู้ว่าตายด้วยสาเหตุใด แม้แต่ตายด้วยโรคเอดส์ ไปช่วยงานศพจนเสร็จเรียบร้อยเมื่อไปส่งศพคนจะไปร่วมกันทั่วทุกครัวเรือน มีการทำฌาปนกิจหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือในหมู่บ้านครอบครัวคนตายแม้จะยากจนแค่ไหนก็ไปช่วยเหลือกัน ถ้าไม่จัดงานใหญ่โตนัก เงินฌาปนกิจก็เพียงพอในการทำบุญ

10.4 สภาพการปกครอง

ปัจจุบันบ้านเตาป่ามีการปกครองระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน คือ นายเจริญ อันเสนา ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3 คน คือ นายสมดี อันเสนา นายหัด นามโสม และนายวันชัย บุญยัสสะ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวล จำนวน 2 คน คือ นายสมชาย พุททพันธ์ และ นางทองใบ แก้วลาด โดยมีอดีตผู้ใหญ่บ้าน นายถนอม บุญเรียน เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวล มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยหัวหน้าคุ้ม 9 คุ้ม คือ คุ้มทานตะวัน นายอุดร เม้งไธสง คุ้มม่วงงาม นายไธ พินิจรัมย์ คุ้มเทพนิมิต นายนิค ชาบุญมี คุ้มสุขเจริญ นายสุข สุวงษ์ คุ้มสายน้ำทิพย์ นายแสงจันทร์ บุญยัสสะ คุ้มประชาสามัคคี นายสมดี พุททพันธ์ คุ้มโนนโพธิ์ นายพิมพ์ ไชยบัวแดง คุ้มใหม่

ไทยเจริญ นายสมดี อันเสนา คู่สมไทยพัฒนา นายเป้า สุวงษ์ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการจัดทำแผนบริหารประจำปีในการพัฒนาหมู่บ้าน เสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

10.5 ระดับการศึกษาของชุมชน

ระดับประถมศึกษา	ประมาณ ร้อยละ 90
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ประมาณ ร้อยละ 5
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ประมาณ ร้อยละ 3
ระดับปริญญาตรี	ประมาณ ร้อยละ 2

การศึกษาของประชาชนในระดับประถมศึกษาจะศึกษาที่โรงเรียนบ้านเตาป่า ระดับมัธยมศึกษาศึกษาในเขตพื้นที่บริการคือโรงเรียนบ้านน้ำสร้างหนองบะ ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และนอกเขตพื้นที่บริการ คือ โรงเรียนดงบังพิสัยนวการนุสรณ์ ตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม และโรงเรียนปทุมรัตต์ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด นอกจากนั้นยังมีบางคนศึกษานอกระบบกับการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอปทุมรัตต์และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

10.6 ประวัติโรงเรียนบ้านเตาป่า

โรงเรียนบ้านเตาป่า สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2487 ที่วัดบ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลถาวร อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีนายประเสริฐ วิเชียรแสน ศึกษาธิการอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย พร้อมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครูในตำบลถาวรเอนได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้น และให้ชื่อว่า โรงเรียนวัดบ้านเตาป่า สาเหตุของการจัดตั้งโรงเรียนนี้ เนื่องจากนักเรียนบ้านเตาป่าได้เดินทางไปเรียนที่โรงเรียนบ้านหนองบะมีระยะทางไกลและทุรกันดารมากทำให้การเดินทางไป-กลับของนักเรียนลำบากมาก ชาวบ้านเตาป่าและผู้ปกครองนักเรียนจึงได้ร้องขอให้มีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นและยินดีให้ความอนุเคราะห์อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ โดยมีนายสง เตรณะกาโย เป็นครูใหญ่คนแรก เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนเข้าเรียนทั้งสิ้น 75 คน เป็นชาย 33 คน และเป็นหญิง 42 คน โดยอาศัยศาลาการเปรียญวัดบ้านเตาป่าเป็นสถานที่เรียน

ต่อมาปี 2516 โรงเรียนบ้านเตาป่าได้ย้ายจากศาลาการเปรียญวัดบ้านเตาป่า มาสร้างอาคารเรียนใหม่ เป็นอาคารเรียนแบบ ป1จ.เตี้ย ขนาด 4 ห้องเรียน บนเนื้อที่ 4 .3 ไร่ และเปิดทำการสอนมาเรื่อย ๆ โดยมีผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

1. นายสง เตรณะกาโย	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2487-2489
2. นายวิมล พลวิเศษ	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2489-2493
3. นายชารี คู่สมสุวรรณ	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2493-2498
4. นายประหล้า การโก	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2498-2499

5. นายสง เทรณะกาโย	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2499-2505
6. นายบุญรัตน์ พานชมพู่	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2505-2520
7. นายสาธุ จันทระเดช	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2520-2533
8. นายสากล งามยิ่ง	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2533-2534
9. นายพิจิต มะหัด	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2534-2543
10. นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2548
11. นายประภาส ไชยหงษา	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 – 2548
12. นายประสิทธิ์ ชาญศิริ	ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน

ปัจจุบัน โรงเรียนบ้านเตาป่า จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยในปีการศึกษา 2549 มีนักเรียนทั้งสิ้น 117 คน ครูอาจารย์ 6 คน ไม่มีนักการภารโรง มีหมู่บ้านในเขตบริการ จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย มีอาคารเรียน แบบ ป1จ.เตี้ย จำนวน 1 หลัง 6 ห้องเรียน อาคารอเนกประสงค์ แบบ สปช. 206/26 จำนวน 1 หลัง บ้านพักครู (ข้าราชการประจำ) จำนวน 1 หลัง และอาคารห้องสมุด จำนวน 1 หลัง

สภาพปัจจุบันโรงเรียนบ้านเตาป่า

โรงเรียนบ้านเตาป่า ตั้งอยู่บ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

โรงเรียนเปิดให้บริการ 2 ระดับ คือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2549 มีนักเรียนทั้งหมด 117 คน รวมทั้งหมด 8 ห้อง นักเรียนชายมี 61 คน นักเรียนหญิงมี 56 คน

ครูอาจารย์ในโรงเรียน มีจำนวนทั้งหมด 6 คน เพศหญิง จำนวน 3 คน เพศชาย 3 คน ผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน ปริญญาโท 1 คน อายุเฉลี่ยของครูประมาณ 38 ปี ประสบการณ์ในการทำงานของครูโดยเฉลี่ย 15 ปี ไม่มีนักการภารโรง

จำนวนอาคารเรียนมี 1 หลัง เป็นอาคารไม้ แบบ ป. 1 จ.เตี้ย ขนาด 6 ห้องเรียน สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล สนามตะกร้อ และสนามเปตอง อย่างละ 1 สนาม มีอาคารห้องสมุด และห้องพักครู 1 หลัง ไม่มีโรงอาหาร ไม่มีห้องแนะแนว ไม่มีห้องพยาบาล แต่ได้ดัดแปลงจากห้องเรียน ป. 2 ส่วนหนึ่งสำหรับเป็นห้องพักนักเรียนที่เจ็บป่วย

ในปีงบประมาณ 2549 โรงเรียนได้รับงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรในการจัดซื้อจัดจ้าง ประมาณ 114,200 บาท งบประมาณใช้จ่ายเพื่อเงินเดือนครู 1,320,240 บาท เงินช่วยเหลือบุตร 1,200 บาท

ลักษณะของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีประชากรในเขตบริการ จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านเตาป่ามีประชากรประมาณ 742 คน ชาย 359 คน หญิง 383 จำนวนครัวเรือน 176 หลังคา

ประชาชนร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธ อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน รายได้ของประชากรต่อหัวต่อคน ประมาณ 18,100 บาท/ปี ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาค่อนข้างดี แต่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาค่อนข้างน้อย ชุมชนมีการแพร่ระบาดของสารเสพติดในกลุ่มเยาวชนเล็กน้อย เพราะชุมชนเข้าร่วมโครงการ "เวทีชาวบ้านชุมชนเข้มแข็ง"

10.7 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า

- 1) มีวินัยในตนเอง
- 2) มีความซื่อสัตย์
- 3) มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- 4) มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
- 5) อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย รักษาสภาพแวดล้อม ประหยัดพลังงาน

10.8 คุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า”

จากการจัดเวทีชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่จะเป็นคนดีศรีเตาป่า เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2547 ณ วัดสระธาตุนบ้านเตาป่า มีประชาชน ทีมวิจัย เยาวชน และเจ้าอาวาสวัดบ้านเตาป่าเข้าร่วมการประชุมรวมทั้งสิ้น 100 คน และ การจัดเวทีชุมชนเพื่อกำหนดคุณลักษณะของนักเรียน “คนดีศรีเตาป่า” ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2547 เวลา 09.00 น. ณ ห้องสมุดโรงเรียนบ้านเตาป่า ทีมวิจัยได้ร่วมกันสรุปคุณลักษณะของนักเรียนที่เป็น “คนดีศรีเตาป่า” มีลักษณะดังนี้

1) มีความเชื่อฟังบิดา มารดา ครูอาจารย์

สภาพปัญหา

เมื่อพ่อแม่บอกให้ช่วยงานบ้านและครูบอกให้ช่วยงานโรงเรียนนักเรียนมักจะไม่ทำทันทีที่ต้องรอให้บอกหลาย ๆ ครั้งเมื่อพ่อแม่ ครูอาจารย์บอกให้ปฏิบัติ เตือน ห้ามปรามหรือบอกให้ทำในสิ่งที่ดี นักเรียนไม่ปฏิบัติตาม ชอบทำตามใจตนเอง เชื่อเพื่อนมากกว่าและชอบทำตามแฟชั่น

สภาพที่พึงประสงค์

ให้นักเรียนเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำบอก คำสั่ง คำสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์

2) พุดจาสุภาพไพเราะ

สภาพปัญหา

นักเรียนมักจะไม่สุภาพ หยาบโตน ในการพูดกับเพื่อน โดยใช้คำว่า กู มึงพูดกับผู้อื่น ไม่มีหางเสียง ไม่มีคำว่า “ครับ ครับผม ค่ะ”

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนพูดกับทุกคนโดยใช้คำสุภาพ โดยใช้คำว่า คุณ ฉัน ดิฉัน ผม กระผม ท่าน เธอ เมื่อนักเรียนพูดกับทุกคนต้องมีหางเสียง “ครับ ครับผม ค่ะ ขา นักเรียนรู้จักใช้คำว่า “สวัสดี ขอโทษ ขอบคุณ” จนคิดเป็นนิสัย

3) มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน

สภาพปัญหา

นักเรียนแสดงกิริยาอาการไม่แสดงอาการสำรวม ไม่เคารพผู้ที่อาวุโสกว่า

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนรู้จักแสดงกิริยาอาการสำรวมเมื่ออยู่กับผู้อื่น มีความเคารพและนับถือผู้ที่อาวุโส

4) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน

สภาพปัญหา

นักเรียนไม่ชอบแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น ไม่ชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่ลำบากกว่า ไม่รู้จักเข้าคิว รอคอย และชอบเอาเปรียบผู้อื่น

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนรู้จักการแบ่งปัน รู้จักการให้มากกว่าการรับ มีความรู้สึกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักการเข้าคิว รอคอย และปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

5) มีความเมตตา กรุณา

สภาพปัญหา

นักเรียนมักจะรังแกสัตว์ รังแกเพื่อนที่อ่อนแอกว่า มีความรู้สึกอิจฉาเมื่อเห็นคนอื่นได้ดีกว่าตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนมีความรู้สึกสงสารและอยากช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อนและอ่อนแอกว่า นักเรียนมีความรู้สึกดีใจกับผู้อื่นที่มีความสุข และแสดงความเสียใจและเห็นใจเมื่อผู้อื่นได้รับความทุกข์และได้รับความเดือดร้อน นักเรียนมีความรู้สึกละอายเมื่อกระทำความผิด

6) ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

สภาพปัญหา

นักเรียนไม่สนใจและไม่ตั้งใจฟังในขณะที่ครูสอน นักเรียนไม่ชอบค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากที่ครูสอนนักเรียนไม่ชอบอ่านหนังสือ

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจเล่าเรียนมากขึ้น สนใจและรักการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความกระหายใคร่รู้ มีนิสัยรักการอ่าน สามารถใช้สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

7) มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

สภาพปัญหา

นักเรียนไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เช่น เรื่องการแต่งกาย ทรงผม เป็นต้น ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน ไม่ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ สนใจทำงานอื่นมากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ได้ถูกต้องและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทันตามเวลาที่กำหนด มีสำนึกผิดชอบชั่วดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้านในตอนเช้าและตอนเย็น มีความรู้สึกรักและหวงแหนโรงเรียน หมู่บ้านของตนเอง

8) รู้จักประหยัดและอดออม

สภาพปัญหา

นักเรียนไม่รู้จักเก็บออมเงินที่พ่อแม่ให้มาโรงเรียน มีเท่าไรใช้จนหมดนักเรียนซื้อสิ่งของแล้วใช้ไม่คุ้มค่า

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนรู้จักการเก็บออมเงินทุกวัน และสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในครอบครัวได้ รู้จักการใช้จ่ายที่ประหยัดและคุ้มค่า

9) มีความกตัญญูรู้คุณ

สภาพปัญหา

นักเรียนไม่รู้จักสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ ไม่รู้จักทดแทนบุญคุณสำหรับผู้มีพระคุณ

สภาพที่พึงประสงค์

นักเรียนมีความรู้สึกลำนึกในบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ ทดแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ เมื่อมีโอกาสและไม่เงินอายุ

10) เป็นคนที่รักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

สภาพปัญหา

นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาบ่ายังไม่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองการเรียนรู้อันชั้นเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางซึ่งเป็นหลักสูตรแห่งชาติ ไม่ค่อยได้เรียนรู้

เกี่ยวกับองค์ความรู้ท้องถิ่น เช่น ไม่รู้ความเป็นมาของชุมชน การหาอยู่หากินในชุมชน ประเพณีของชุมชน สภาพปัญหาของชุมชน เป็นต้นทำให้ นักเรียนไม่มีความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์

คนดีศรีตำบลต้องควรเป็นคนที่รักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในความเป็นตำบลรู้ว่าตัวเองมีดี ดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอย่างมีความสุขรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้คุณค่าของการดำรงชีวิตในสังคมบ้านตำบล โดยยึดหลัก ศีลธรรม ประเพณี จารีต ข้อตกลงร่วมกันของชุมชน เป็นในการดำเนินชีวิตเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน ถิ่นกำเนิดของตน และร่วมแรงร่วมใจในการที่จะพัฒนาถิ่นฐานของตนให้พออยู่พอกิน มีความสมัคสมานสามัคคีเป็นญาติที่รักใคร่กลมเกลียวกัน

คนดีศรีตำบลกลุ่มต้องการสร้างไม่ใช่แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านตำบล แต่หมายรวมถึงผู้คนในชุมชนด้วยเพราะเด็กจะดีได้ ต้องมีแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ผู้ปกครองในชุมชนเข้าห้อม คนในชุมชนต้องดี เข้าห้อมในโรงเรียนต้องดีจึงจะสร้างคนดีศรีตำบลได้

10.8 ปัจจัยของชุมชน ครอบครัว โรงเรียน และนักเรียนที่มีผลต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็น

“คนดีศรีตำบล”

10.8.1 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนักเรียนให้เป็น “คนดีศรีตำบล”

10.8.1.1 ปัจจัยทางด้านครอบครัวและชุมชน

1) สภาพครอบครัวของนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจน มีอาชีพหลักคือการทำนา และมีอาชีพเสริมคือการรับจ้าง หลังจากฤดูทำนาชาวบ้านตำบลจะอพยพแรงงานไปรับจ้างทำงานในต่างถิ่น เช่น ตัดอ้อย ทำงานก่อสร้าง หรือทำงานโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ไม่ได้อยู่ร่วมกับนักเรียน ให้อยู่กับญาติซึ่งบางคนก็เป็นผู้สูงอายุ การดูแลนักเรียนจึงไม่ได้ดีเท่าที่ควร นักเรียนบางคนขาดความอบอุ่น บางครอบครัวให้พี่น้องอยู่กันตามลำพังโดยไม่มีผู้ใหญ่ดูแล

2) ระดับการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำ มีข้อจำกัดในการช่วยเหลือนักเรียน ในเรื่อง การทำการบ้าน การกำกับดูแลให้เด็กอ่านหนังสือที่บ้าน การปลูกฝังให้เด็กเป็นคนรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

3) มีหนี้สินมาก สมาชิกในชุมชนมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชอบซื้อสินค้าเงินผ่อนทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน

4) การเล่นเกมพนัน สมาชิกในชุมชนบ้านตำบลไม่ค่อยลงโทษหรือว่ากล่าวตักเตือน นิทา กันในเรื่องที่ผิด จะอะลุ่มอล่วย มีการเล่นไพ่ ไฮโลว์ กันโดยถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา บางกลุ่มเล่นกันทั้งปี

5) รักลูกมากเกินไป ไม่รู้จักสอนลูกให้รู้จักการทำงาน เด็ก ไม่ค่อยมีงานที่ต้องรับผิดชอบ

6) การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย สมาชิกในชุมชนมีการหารายได้ เข้าหมู่บ้านปีละเป็นล้าน แต่การใช้จ่ายของสมาชิกค่อนข้างฟุ่มเฟือยอาหารการกิน

7) ชุมชนบ้านเตาป่าเป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกล และทุรกันดาร ในการคมนาคม อยู่ห่างอำเภอพิชัย 25 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัด มหาสารคาม ประมาณ 80 กิโลเมตร การจัดสรรงบประมาณมาช่วยเหลือชุมชนมีน้อยไม่ได้รับการพัฒนาทัดเทียมที่อื่นๆ

8) แต่งงานตั้งแต่อายุน้อย เด็กหญิงจะแต่งงานเร็วอายุประมาณ 15 – 16 ปี และมีลูกคนแรกเมื่ออายุประมาณ 16 -17 ปี บางคนให้ลูกดื่มนมตนเอง 6 เดือน ก็ให้ลูกหย่านมและให้ลูกดื่มนมผงแทน แล้วแม่ก็ไปทำงานรับจ้างต่างถิ่นให้ย่า ยายเลี้ยงแทน

10.8.1.2 ปัจจัยด้านโรงเรียน

โรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 117 คน มีครูสายผู้สอน 5 คน ผู้บริหาร 1 คน ไม่มีนักการภารโรง จัดการเรียนการสอน 8 ชั้นเรียน ได้แก่นักเรียน อนุบาล 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จัดการเรียนการสอน โดยให้ครูสอนประจำชั้น มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1) อาคารเรียนที่ไม่เพียงพอ โรงเรียนบ้านเตาป่า มีอาคารเรียนแบบ น.เตี้ย จำนวน 1 หลัง 6 ห้องเรียนสร้างเมื่อ พ.ศ. 2516 ลักษณะอาคารทึบโทรม มีปลวกขึ้น ทำความเสียหายมาก แผ่นกระดานมีช่องอยู่หลายชั้นเรียน มีสภาพไม่ดีเท่าที่ควร ได้จัดชั้นเรียน ป.1- ป.6 บนอาคารเรียนแบบ น.เตี้ย และจัดชั้นอนุบาล 1 และ 2 รวมกันที่อาคารเอนกประสงค์ อาคารรื้อถอนอบ้าว และเมื่อมีกิจกรรมอบรมจริยธรรมทุกวันศุกร์ ได้ใช้อาคารเอนกประสงค์เด็กอนุบาลก็ไม่ได้นอนตอนกลางวัน

2) ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ มีน้อยเกินไป ห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษา ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตลอดชีวิต แต่สถานศึกษากลับขาดการสนับสนุน ด้านห้องสมุด เช่น อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ และบรรณารักษ์ โดยเฉพาะบรรณารักษ์จะให้ครูสายผู้สอน ซึ่งมีอยู่น้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน มาทำหน้าที่บรรณารักษ์ ก็เป็นภาระหน้าที่ที่หนักเกินไป ถ้ามีบรรณารักษ์ มาทำหน้าที่โดยตรงจะทำให้การศึกษา ค่อนข้างมีมาก และเยาวชนที่อยู่ในชนบทห่างไกลได้ศึกษาค้นคว้าได้ทัดเทียมที่ในเมือง และตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบันที่ต้องการให้เด็กเป็นนักศึกษาค้นคว้าได้อย่างแท้จริง

3) ขาดแคลนบุคลากร บุคลากรในโรงเรียน บ้านเตาป่ามีน้อยเกินไปไม่เพียงพอแก่ภาระหน้าที่ที่จะรับผิดชอบโดยการจัดการเรียนการสอน 8 ชั้นเรียน ครูสายผู้สอน 5 คน และบุคลากร 1 คน การจัดครูสอนประจำชั้นไม่เพียงพอชั้น อนุบาล 1 และอนุบาล 2 รวมกัน

4) งบประมาณ ในปัจจุบันการจัดการเรียนงบประมาณจากรัฐบาลใช้การบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลงานจัดสรรมารายหัวละ 1,100 บาท ภาคเรียนที่ 1/2547 ยังไม่ได้โอนเงินมา

ให้บุคลากร ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบบริหารงบประมาณแบบ PBB ยังนำไปสู่การปฏิบัติจริง ยังไม่ได้เต็มที่

5) ขาดการกำกับติดตามจากผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาจะเน้นงานนโยบาย ทำให้ครูไม่มีเวลาจัดการเรียนการสอนนักเรียนได้เต็มที่ การที่ครูสอนเด็กโดยเน้นองค์ความรู้ให้เด็กกับเด็ก รักและผูกพันเหมือนลูกของตน ประารถนาให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้เป็นคนดี มีความสามารถ มักจะเป็นงานที่นามธรรม ผู้บริหารมองไม่เห็นความดี ความชอบ เหมือนครูที่ทำงานโดยเน้นงานนโยบายจะเห็นภาพได้ชัดเจนกว่า

6) บุคลากรมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน ตามที่หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดให้ผู้เรียน ต้องเรียนทั้งหมด 8 สาระ และ 1 กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ได้แก่ สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ศิลปะและดนตรี นาฏศิลป์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ขาดแคลน และไม่มีความสามารถเฉพาะทาง ที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่ ครู ศิลปะ และดนตรี นาฏศิลป์ ครูการงานและเทคโนโลยี ครูภาษาต่างประเทศ ครูพลศึกษา

7) ครูไม่สอน เพราะครูมีกิจกรรมอื่นๆ มาให้รับผิดชอบมากกว่า เช่น การทำงานเอกสาร การทำงานธุรการ การทำงานนโยบายใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับกิจกรรมอื่นๆ หรือสั่งงานให้เด็กทำแล้วไม่มีเวลากำกับดูแล ตรวจงานให้เด็กให้ความสำคัญกับงานสอนน้อยกว่างานนโยบาย เพราะการตั้งใจสอนนักเรียน และขลุกอยู่แต่ในห้องกับนักเรียน เป็นงานที่มองไม่เห็นเป็นงานที่เป็นนามธรรมแต่การทำงานนโยบายเป็นงานที่มองเห็นเป็นรูปธรรม

8) การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารควรบริหารงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ใช้หลักการบริหารอย่างถูกต้อง ยึดหลักธรรมในการบริหาร เช่น พรหมวิหารสี่ มีท่าทีที่เป็นมิตรห่วงใย สารทุกข์สุขดิบผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยความ

9) หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ครูไม่เข้าใจหลักสูตร เพราะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทำให้ครูทำการเรียนการสอนทั้งหมด 8 สาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ดีเท่าที่ควร

10) การวัดและประเมินผล นักเรียนได้รับการประเมินโดยครูผู้สอนเอง สอบเอง บางครั้งครูก็ไม่ได้สอนนักเรียนจริง การวัดผลประเมินผลไม่ตรงตามสภาพจริง

11) ครูมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ดื่มเหล้าแล้วใช้เด็กไปซื้อ พุดจาไม่ไพเราะ ครูผู้ขายเจ้าชู้ ไม่ตรงต่อเวลา แต่งตัวไม่สุภาพ ไม่เอาใจใส่นักเรียนเท่าที่ควร ครูมีธุระส่วนตัวมาก เวลาเลิกเรียนไม่กลับบ้านชวนกันไปดื่มเหล้าตอนเช้ามาทำงานไม่ได้ ผู้บริหารไม่อยู่โรงเรียน ไปทำงานที่เขตการศึกษาหรือที่อื่นบ่อยๆ ทำให้ไม่มีเวลาดูแลโรงเรียน ขาดการนิเทศติดตามกำกับดูแลถึงผลที่จะเกิดกับเด็กโดยแท้จริง ครูไม่อุทิศตนเพื่องาน ครูไม่ตระหนักในหน้าที่งาน ครูไม่ค่อยแสวงหา

ความรู้ ครูไม่สามัคคี แบ่งพรรค แบ่งพวกเมื่อมีการพิจารณา ความคิดความชอบหรือ การประเมิน ประสิทธิภาพครูและครูมีหนี้สินมากส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ใช้เพื่อซื้อของใช้ฟุ่มเฟือย

10.8.1.3 ปัจจัยด้านนักเรียน

1) นักเรียนมีอัตราส่วนของการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้สูงจากการสำรวจข้อมูล การอ่านออกเสียงเขียนได้ของนักเรียน โรงเรียน บ้านเตาป่าปีการศึกษา 2547 พบว่า มีนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 89 คน สามารถอ่านออกเขียนได้ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 61 อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 39 ถ้าเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มีผลทำให้เด็กขาดความมั่นใจ ในตนเองไม่ยอมทำกิจกรรมต่างๆ ไม่สนใจการเรียน คือ และหยอกล้อเล่นกันกับเพื่อน ไม่สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ได้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน

2) นักเรียนไม่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีน้อยมากไม่มีภาวะผู้นำ ไม่รู้จักคิดเอง ทำเอง ต้องให้ครูบอกจ้ำจี้จ้ำไชเด็กจึงทำได้ ไม่รู้จักหน้าที่

3) นักเรียนไม่มีทักษะการทำงาน ไม่รู้จักวิธีทำงานขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ เพราะที่บ้านของนักเรียนไม่ได้มีงานที่มอบหมายให้เด็กทำเด็กมีหน้าที่เพียงกิน เล่น มาโรงเรียน

4) นักเรียนขาดการใฝ่รู้ เพราะนักเรียนอ่านไม่ออก และขาดห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ต้องวิชาการต่างๆ ไม่มีเช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการของภาษา เพราะขาดงบประมาณสนับสนุน

5) นักเรียนมีคุณภาพทางวิชาการไม่ทัดเทียมที่อื่น เพราะขาดแคลนบุคลากร ครูไม่มีเวลาสอน ทำงานนโยบายมาก ไม่มีครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาศิลปะดนตรี กีฬา การงานอาชีพ เทคโนโลยี และครูภาษาต่างประเทศ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีน้อยมาก

6) นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ เมื่อมอบหมายงานให้ทำ นักเรียนไม่ค่อยมีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายต้องให้ครูมาคอยกระตุ้นเตือนตลอดเวลา

7) นักเรียนขาดระเบียบวินัย นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนวินัยจากที่บ้าน ซึ่งผู้ปกครองไม่ได้ฝึกและที่โรงเรียนครูมีเวลาดูแลเอาใจใส่น้อย

8) นักเรียนใช้เงินฟุ่มเฟือย นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า ผู้ปกครองให้เงินมาโรงเรียนทุกคนจะซื้อขนมรับประทาน เช่น พวกลูกอม ทอฟฟี่ ไม่มีคุณค่าอาหาร ไม่รู้จักประหยัด และรู้คุณค่าของการหาหมากกว่าการใช้

9) พุดจาไม่สุภาพ เป็นผลมาจากการอบรมจากที่บ้าน และที่โรงเรียนนั้น ไม่มีมาตรการเพียงพอ

10) ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปัน หวงแหน สิ่งของๆ ตน อยากได้ของ
คนอื่น ๆ

11) ไม่หวงแหนในทรัพย์สินสมบัติของส่วนร่วมถ้าเป็นของส่วนร่วม จะใช้โดย
ไม่รู้จักประหยัด และเก็บรักษาจะทิ้งขว้าง

12) ไม่มีนิสัยรักษาความสะอาด การรักษาความสะอาดเสื้อผ้า ร่างกาย ยังไม่ดี
เท่าที่ควร

13) ไม่มีระเบียบทิ้งขยะไม่เป็นที่ กรูบรุมและกำกับให้ทำความสะอาด เด็ก
จะทำเมื่อครูบอกและถ้าครูไม่บอกก็เลิกทำ

10.8.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

จากการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนครอบครัว โรงเรียน และนักเรียนถึงปัจจัยที่เอื้อ
ต่อการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าทำให้ได้ข้อสรุปในแต่ละส่วนดังนี้

10.8.2.1 ปัจจัยที่เอื้อของชุมชน

1) มีกลุ่มอาชีพในชุมชน กลุ่มอาชีพในชุมชนดังนี้

- (1) กลุ่มเย็บผ้า
- (2) กลุ่มเลี้ยงสุกร
- (3) กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ
- (4) กลุ่มทอผ้าฝ้าย
- (5) กลุ่มชาวนา
- (6) กลุ่มผู้ใช้น้ำ
- (7) กลุ่มตัดอ้อย
- (8) กลุ่มปลูกแตงมัมมี
- (9) กลุ่มทำขนม
- (10) กลุ่มนวดแผนไทย

2) ชุมชนมีความสามัคคีกันดี สมาชิกในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี
กันดีทำงานเป็นกลุ่มได้และมีศักยภาพในการพัฒนาแต่ต้องสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกในชุมชนว่าทำ
แล้วจะได้อะไร

3) ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพในการทำงานกระตือรือร้นต่อการทำงาน
มีความสามารถจูงใจสมาชิกในชุมชนได้

4) ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ชุมชนจะรักใคร่ช่วยเหลือกัน
แบ่งปันกันดีในแวดวงญาติพี่น้องได้ปู ปลา ก็แบ่งปันกันกิน ใจบุญสุนทาน เห็นใจเพื่อนบ้านที่ตกทุกข์
ได้ยาก การเกิด เจ็บป่วย ตาย ก็ช่วยเหลือดูแลกันดี

5) ชุมชนมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่ควรศึกษา จากการสำรวจภูมิปัญญาชาวบ้าน บ้าน เตาบ่าพบภูมิปัญญาดังนี้

(1) นายโม่้ง จันโท เป็นปราชญ์ชาวบ้านมีความสามารถในการอ่านภาษาลาวน้อย ได้ศึกษาวิชามูล กระจาย สอนธิ นาม จากหลวงปู่โม่ ปัญญาโชโต เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทุกพิธีกรรม การดูแลรักษา ยามดีในการจัดพิธีมงคล แต่งแก้เสียเคราะห์

(2) นายเชียง ไชยบัวแดง มีความสามารถในการทำเครื่องจักสานสามารถจักสานภาชนะจากไม้ไผ่ เช่น กระติบข้าว ตะกร้า กระด้ง พัด ไช

(3) นายอ่อนตา อันเสนา มีความสามารถในการทำเครื่องจักสานสามารถจักสานภาชนะจากไม้ไผ่ เช่น กระติบข้าว ตะกร้า กระด้ง พัด ไช

(4) นายหัด บุญปก มีความสามารถในการแสดงหนังตลุงอีสานหรือหนังประโมทัยเคยเรียนการเล่นหนังตลุงและแสดงร่วมกับคณะ

(5) นายนิยม พลจูลี มีความสามารถทางด้านโหราศาสตร์สามารถดูดวงจากลายมือและวันเดือนปีเกิดได้

(6) นางหนู บุญปก มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(7) นางสงัด บุญเรียน มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(8) นางด้วง มาตมูล มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(9) นางหลอด ญาตินิยมมีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(10) นางคำพองไชยอินสูญมีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(11) นางแหว สุวงษ์ มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(12) นางประยูร บุญยัสสะมีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(13) นางฉี นาระยี มีความสามารถในการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้

(14) นางสาววัลย์ คุ้มสุวรรณ มีความสามารถในการสานแหสานสวิงได้

(15) นายหิด อินนอก มีความสามารถในการสานแหสานสวิงได้

(16) นางหา สิมมะลี มีความสามารถในการทอเสื้ออก

(17) นางเกา นวลศรี มีความสามารถในการทอเสื้ออก

(18) นางสุข อันเสนา มีความสามารถในการพูดพญาและสุภาษิตอีสาน

(19) นางบุญรักษ์ บุญยัสสะ มีความสามารถในการทำขนมไทย

(20) นางทองใบ แก้วลาด มีความสามารถในการทำอาหาร

(21) นายถนอม บุญเรียน มีความสามารถในการตีกลองยาว

(22) นางสาว บุญยัสสะ มีความสามารถในการเย็บชั้นหมากเบ็ง

(23) นายภมรศักดิ์ แก้วลาด มีความสามารถในการเขียนขันหมากเบ็งและความสามารถในการฟ้อนรำ

(24) นายวันชัย บุญยัสสะ มีความสามารถในงานช่างไม้

(25) นายทองคำ ไชยอินสุญ มีความสามารถด้านการนวดแผนไทยและยาสมุนไพร

(26) นางบุญเรือง สีกุลา มีความสามารถในการนวดแผนไทย

6) ชุมชนมีประวัติความเป็นมายาวนานและน่าสนใจ ชุมชนมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานผ่านจุดเปลี่ยนของชุมชนคือการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น

7) ชุมชนมีโบราณสถานเก่าแก่ที่น่าภาคภูมิใจ บ้านเตาป่ามีพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่ประชาชนได้สักการบูชา

8) ชุมชนบ้านเตาป่ามีประเพณีสืบทอดกันมายาวนาน มีประเพณีต่าง ๆ เกี่ยวกับการ เกิด การตาย งานมงคลที่มีในวิถีชีวิต งานประเพณีเพื่อสืบทอดศาสนา และประเพณีรัฐพิธี

9) ชุมชนบ้านเตาป่าอยู่ในชนบทมีสิ่งแวดล้อมธรรมชาติดี ชาวบ้านเตาป่ายังสามารถหาอยู่หากินในธรรมชาติได้ในบางฤดูกาล เช่นการหาเห็ด หาหอย หาปลา หากบ หาไข่มดแดง มาประกอบอาหารสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

10.8.2.2 ปัจจัยที่เอื้อของครอบครัว

1) พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนพยายามทำงานหาเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวเต็มกำลังและความสามารถ

2) พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนมีความอดทนต่อการทำงานหนักและไม่ย่อท้อต่อการทำงาน

3) พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนมีความรักและปรารถนาดีต่อลูกของตนเอง พยายามทำทุกอย่างขอให้ลูกมีอยู่มีกิน มีหน้ามีตาทัดเทียมกับเพื่อนบ้าน

4) พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนพยายามส่งให้ลูกได้เรียนต่อเท่าที่ตนเองจะส่งลูกเรียนได้

5) พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนพยายามสั่งสอนลูกของตนในสิ่งที่ดี

10.8.2.3 ปัจจัยที่เอื้อของครู

1) ครูให้ความช่วยเหลือชุมชนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น งานศพ งานแต่งงาน บุญกฐิน งานทอดเทียนพรรษา งานผ้าป่าสามัคคี ช่วยเป็นพิธีกรในงานต่าง ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ความรู้แก่ชุมชนเป็นต้น

2) รักนักเรียนเหมือนลูกเหมือนหลานมีความปรารถนาดีต่อนักเรียนอยากให้นักเรียนเรียนเก่งเป็นเด็กดีช่วยเหลือตนเองได้

- 3) ปฏิบัติงานตามหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา
- 4) ช่วยเหลือนักเรียน เช่น การจัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน
- 5) จัดหางบประมาณจากภายนอกมาช่วยเหลือ เช่น การจัดหาผ้าป่าเพื่อ

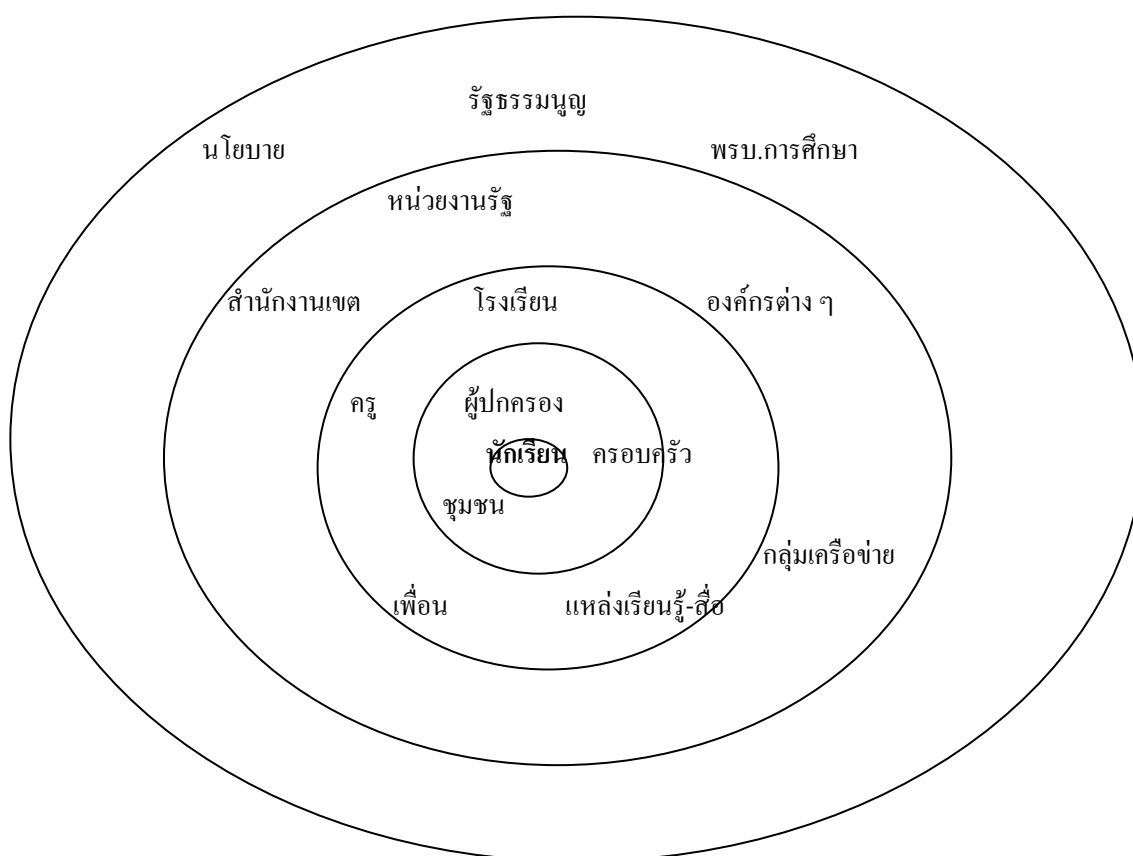
การศึกษา

10.8.2.4 ปัจจัยที่เอื้อของนักเรียน

- 1) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่ามีนิสัยกล้าแสดงออก
- 2) นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้
- 3) นักเรียนมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ถ้าได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง
- 4) นักเรียนมีความซื่อสัตย์เมื่อเก็บของได้จะนำมาแจ้งครูเพื่อหาเจ้าของ

10.9 แนวทางสร้างคนดีศรีเตาป่า

10.9.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างคนดีศรีเตาป่า

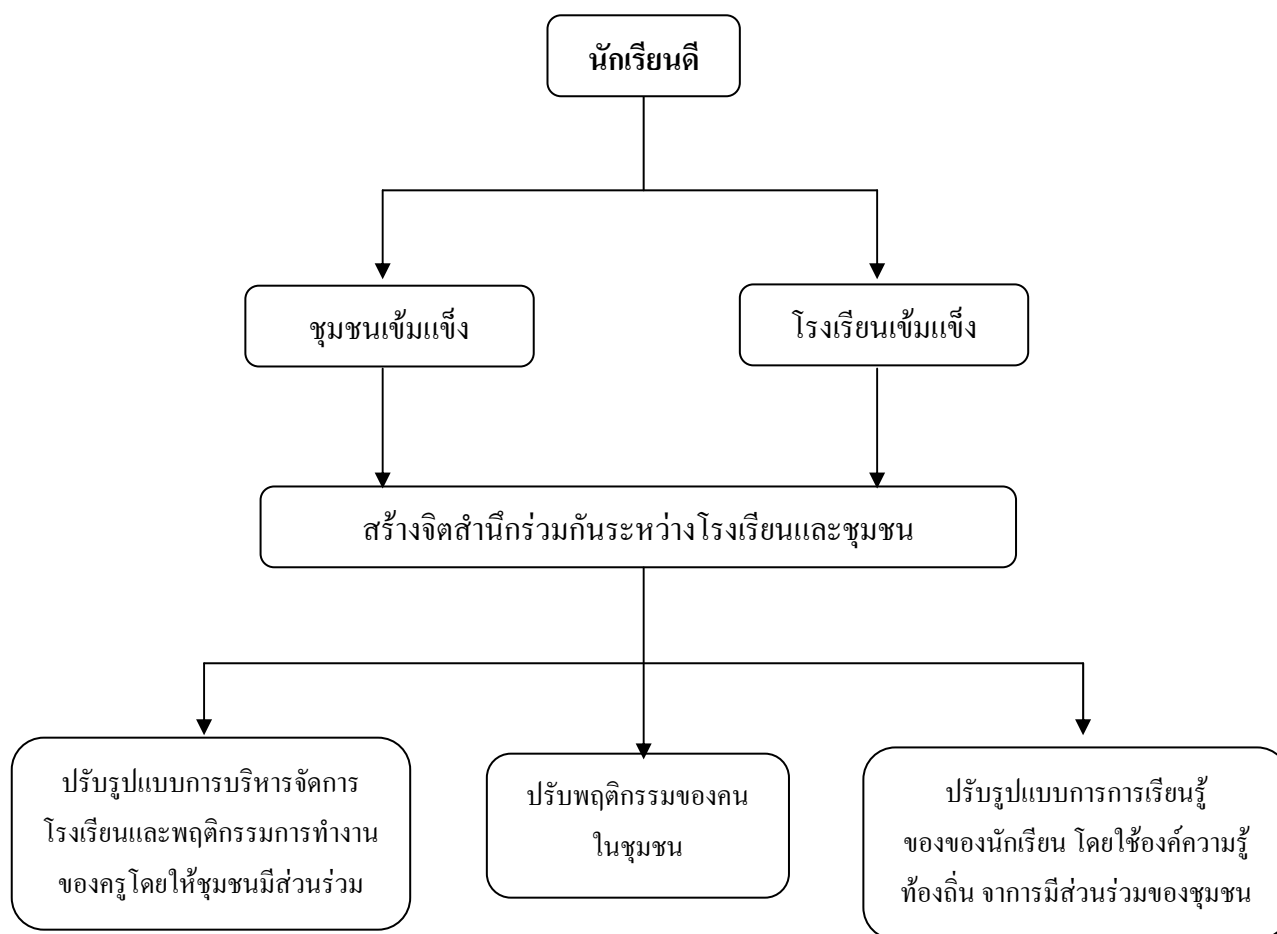

แผนภาพที่ 3 แสดงภาคส่วนในการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า

จากแผนภาพแสดงภาคส่วนในการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า นักเรียนเปรียบเสมือนดินเหนียว ที่เกิดมาพร้อมกับลักษณะที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมและถูกหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ใกล้ชิดกับนักเรียนที่สุดคือ ครอบครัว พ่อ แม่ พี่ น้อง ญาติ คนใกล้ชิด ที่เป็นแบบอย่างให้กับเด็ก ทั้งด้านการดำรงชีวิต ความคิด ความเชื่อ บรรทัดฐานต่างๆ ในชีวิต ชุมชนที่อยู่โดยรอบเป็นแบบอย่างของการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้โรงเรียน ครู และเพื่อร่วมชั้น ก็เป็นอีกสังคมหนึ่งที่มีหน้าที่โดยตรงในการทำให้ประสบการณ์ของนักเรียนกว้างขวางขึ้น โรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีสติปัญญาในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เพื่อนเป็นสังคมที่เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ มีอิทธิพลต่อนักเรียนมากเช่นกัน ทำให้เขาเป็นแบบอย่าง นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้ หน่วยงานของรัฐบาลมีบทบาทต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี ในรูปแบบการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา ทั้งระดับชาติและระดับหน่วยงาน บางนโยบายนำมาปฏิบัติแล้วส่งผลทางบวก บางนโยบายส่งผลทางลบ เพราะไม่เหมาะกับเด็กและชุมชน หรือการปฏิบัติตามนโยบายไม่กระจายทั่วถึงทุกท้องถิ่น การบริหารงบประมาณของหน่วยงานระดับท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องบางภาคส่วนที่มิวิจัยไม่สามารถดำเนินการได้ จึงศึกษาเฉพาะครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ที่สามารถนำมามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าได้โดยตรง และได้วิเคราะห์แนวทางร่วมกัน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

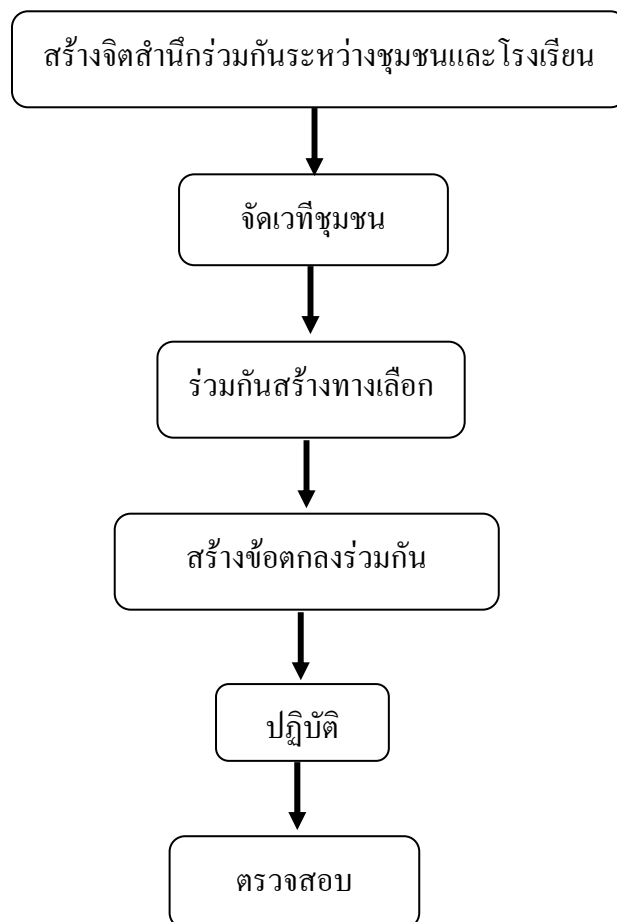
10.9.2 แนวคิดหลักในการสร้างคนดีศรีเตาป่า

แผนภาพที่ 4 แสดงแนวคิดในการสร้างนักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

จากแนวคิดหลักในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าได้นั้น ชุมชนต้องเข้มแข็ง โรงเรียนต้องเข้มแข็ง ชุมชนที่มีเศรษฐกิจพอเพียง พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มั่วสุมอบายมุข มีเวลาดูแลครอบครัวให้อบอุ่น อบรมสั่งสอนบุตรหลาน เป็นแบบอย่างที่ดี เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนโรงเรียนที่เข้มแข็ง คือโรงเรียนที่มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีการทำงานอย่างเป็นระบบ เน้นความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ มีการทำงานเป็นทีม เน้นผลที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นผลผลิตสำคัญของโรงเรียน นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ มีจิตสำนึกต่อหน้าที่และอุทิศตนเพื่องาน นักเรียนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ท้องถิ่น มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

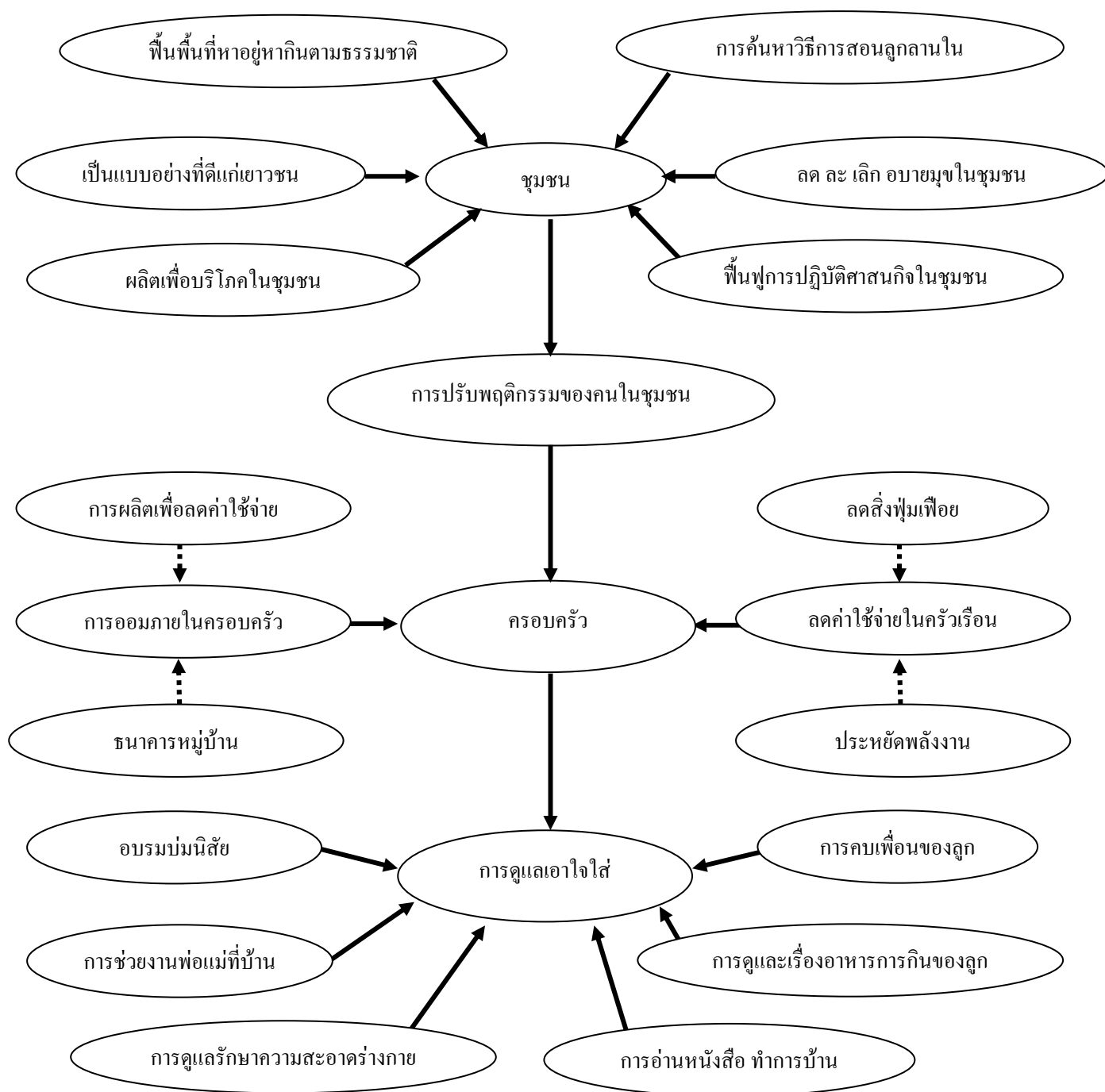
10.9.3 แนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน

แผนภาพที่ 5 แสดงการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน

จากแผนภาพ สรุปได้ว่า แนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนจากแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าได้ชุมชนต้องเข้มแข็ง โรงเรียนต้องเข้มแข็งจึงจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะทำให้เด็กได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดีศรีเตาป่า โดยการจัดเวทีชุมชนเพื่อสร้างทางเลือก หาข้อตกลงร่วมกัน แล้วนำไปสู่การร่วมกันปฏิบัติ และตรวจสอบร่วมกันระหว่างชุมชนกับ โรงเรียน

10.9.4 แนวทางการปรับพฤติกรรมของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การสร้างคนดีศรีตำบล

แผนภาพที่ 6 แสดงแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน

จากแผนภาพสรุปได้ว่า แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน โดยใช้เวทีชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แยกเป็น 2 ส่วน คือ ครอบครัวกับชุมชนดังนี้

1) การปรับพฤติกรรมในครอบครัว

(1) การเอาใจใส่บุตรหลานของตนเองในเรื่องต่อไปนี้

- การอบรมบ่มนิสัย
- การช่วยงานพ่อแม่ที่บ้าน
- การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย
- การอ่านหนังสือ ทำการบ้านที่บ้าน
- การดูแลเรื่องอาหารการกินของลูกที่บ้าน
- การคบเพื่อนของลูก

(2) การออมภายในครอบครัว มีรายละเอียดดังนี้

- การจัดทำธนาคารหมู่บ้าน
- การผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(3) การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

- การลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
- การประหยัดพลังงานในครัวเรือน

2) การปรับพฤติกรรมในชุมชน

(1) การผลิตเพื่อบริโภคในชุมชน

(2) การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

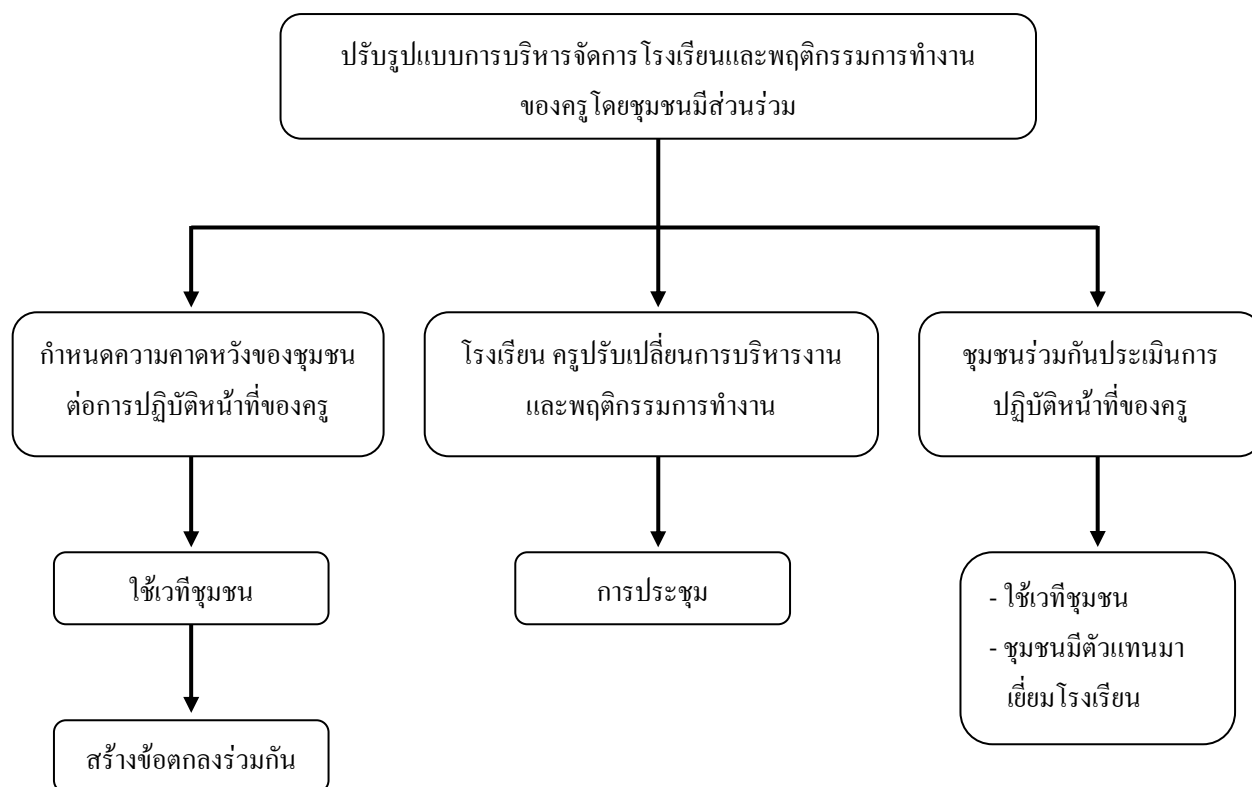
(3) การฟื้นฟูการหาอยู่หากินในชุมชน

(4) การค้นหาวิธีสอนลูกหลานในชุมชน

(5) การลดละเลิกอบายมุขในชุมชน

(6) การฟื้นฟูการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันในชุมชน

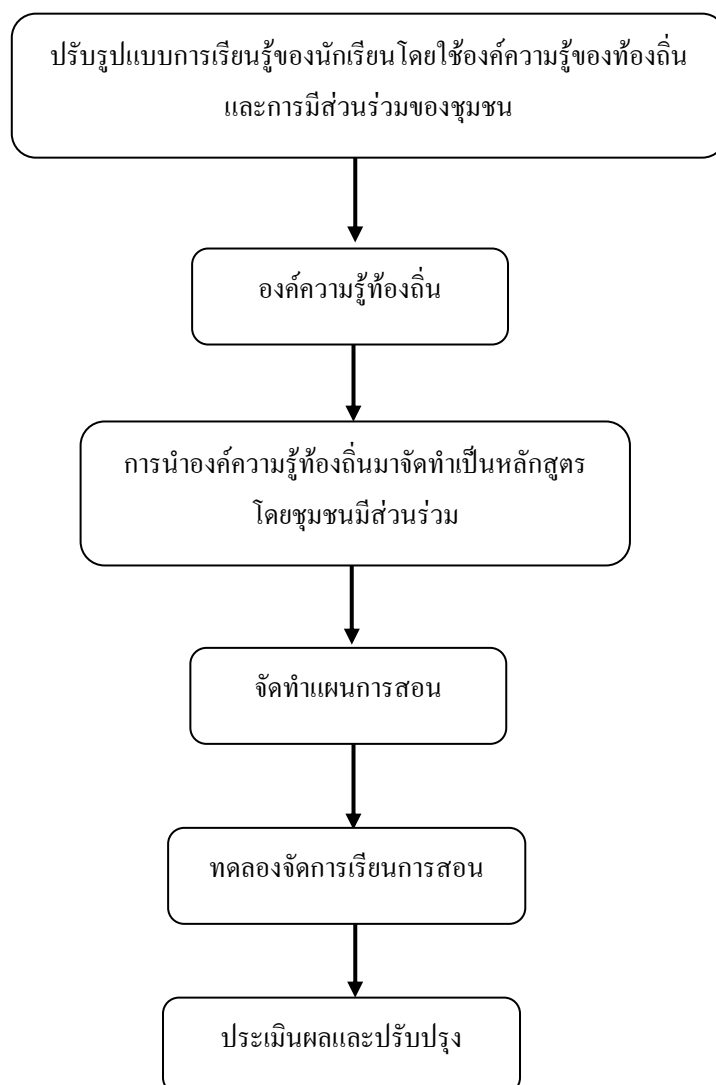
10.9.5 แนวทางการปรับปรุงแบบการบริหารจัดการโรงเรียน และพฤติกรรมการทำงานของครูโดยของชุมชนมีส่วนร่วม

แผนภาพที่ 7 แสดงการปรับปรุงแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม

จากแผนภาพสรุปได้ว่า แนวทางการปรับปรุงแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยการจัดเวทีชุมชน กำหนดความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกัน แล้วผู้บริหารโรงเรียนและครูปรับเปลี่ยนการบริหารงานและพฤติกรรมการทำงานของครู โดยใช้การประชุมวางแผนร่วมกันของคณะครูและชุมชนร่วมกัน ประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยใช้เวทีชุมชนที่มีตัวแทนมาเยี่ยมโรงเรียนเดือนละครั้ง มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

10.9.6 แนวทางการปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน

แผนภาพที่ 8 แสดงแนวทางการปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากแผนภาพสรุปได้ว่า แนวทางการปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกันค้นหาองค์ความรู้ท้องถิ่นและร่วมมือกันระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครองนำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาบันทึก จัดทำเป็นหลักสูตร จัดทำเป็นแผนการสอน ทดลองจัดการเรียนการสอน ทดลองจัดการเรียนการสอน ประเมินผล และปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทวี ศันสนียพันธุ์ (2539) ได้ศึกษาสภาพการประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า วิธีการปลูกฝังคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในห้องเรียน หลักการและวิธีการปลูกฝังจริยธรรม และค่านิยมในโรงเรียนนั้นควรคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. เพ่งเล็งถึงการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหา ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เราต้องการ คือ การปฏิบัติตามจริยธรรมและค่านิยมนั้น ๆ มากกว่าความสามารถที่จะจดจำเนื้อหาหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้
2. จริยธรรมและค่านิยมที่จะสอนนั้น ควรจะได้กระทำในทุกระดับชั้นโดยมีการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่พึงกระทำอย่างยิ่ง วิธีครูบอกแนะนำ วิธีสอนที่ครูเป็นผู้บอกแนะนำ สั่งสอนนักเรียนครูจะเป็นผู้แสดง นักเรียนเป็นผู้รับฟังตามครูบอก รวมทั้งครูถามให้นักเรียนตอบ เพื่อสนับสนุนการบอกของครู ครูอบรม ครูบรรยาย และครูเชิญวิทยากรมาบรรยาย ครูผู้สอนใช้ในการปลูกฝังความรับผิดชอบมากที่สุด สอดคล้องกับลักษณะของจริยธรรมตามวิธีการปลูกฝังที่ครูใช้ (กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2523: 112) เรียงลำดับจากวิธีที่ครูใช้จากมากไปหาน้อย (ความรับผิดชอบ) ได้แก่ ครูบอก-แนะนำ (40.38%) นักเรียนฝึกพฤติกรรม (12.71%) ให้รางวัล-ลงโทษ (7.22%) นักเรียนอภิปรายหาเหตุผล (1.89%) และนักเรียนสังเกตพฤติกรรมต้นแบบ (1.03%)

คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ครูผู้สอนใช้ในการปลูกฝังแก่นักเรียนในห้องเรียนพบว่า ความรับผิดชอบ ความสนใจในการเรียน การตรงต่อเวลา และการเสียสละ เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอย่างอื่นนั้นก็พอจะเป็นที่เข้าใจได้ว่าสภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนเกี่ยวข้องกับการที่ครูมอบหมายหรือสั่งให้นักเรียนทำ เช่น ทำแบบฝึกหัดและทำการบ้าน เป็นต้น จึงมีสถานการณ์ที่ครูจะต้องใช้วิธีการอบรมนักเรียน ครูบอกแนะนำเกี่ยวกับการสนใจในการเรียน การตรงต่อเวลา และการเสียสละเห็นแก่ส่วนรวมอยู่บ่อย ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีที่ครูใช้ปลูกฝังคุณธรรม ลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม พบว่าครูใช้วิธีการบอกและแนะนำมากกว่าวิธีการอื่นใดทั้งหมด แสดงว่าวิธีการปลูกฝังคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในห้องเรียนไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเลย ครูผู้สอนใช้วิธีง่ายที่สุด คือ การบอกและแนะนำนักเรียน วิธีการปลูกฝังคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมแบบบอก และแนะนำนี้ คือ ลักษณะของ “การสั่งสอน” (Directive Teaching)

คณะครูโรงเรียนชุมชนบ้านแซว อำเภอตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดสระแก้ว (2549) ได้รายงานผลงานนวัตกรรม “สืบสานจริยธรรม น้อมนำความดี” ของนักเรียนชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 486 คน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ คือ วิถีพุทธมั่นคง เสาธง 5 นาที ฟังสอนน้อง เงินทองของมีค่า พัฒนาตนเอง เรังช่วยเหลือชุมชน ผลปรากฏดังนี้

1. ก่อนใช้วัตรกรรมเพื่อจัดประสบการณ์ด้านต่างๆ ให้นักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก พบว่าเด็กควรได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในด้านความมีระเบียบ วินัย และมีความรับผิดชอบ การประหยัด และอดออม การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ การรู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัย การเสียสละบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การแสดงถึงความสำนึก ตระหนัก ถึงความสำคัญของสถาบัน การรับรู้ข่าวสารและเหตุการณ์สำคัญ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อย

2. ระหว่างการใช้วัตรกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พบว่าวัตรกรรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน จากการสังเกตพบว่า นักเรียนมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าเดิม รู้จักการประหยัดและอดออม มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยมากขึ้น มีความเสียสละและช่วยเหลือสังคมส่วนรวม สามารถรับรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน มีกิริยามารยาท และมีสัมมาคารวะมากขึ้น ตลอดจนมีความสำนึกตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

กรมสามัญศึกษา (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียนพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. การที่ครูส่วนหนึ่งไม่เป็นแม่แบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยเฉพาะด้านการตรงต่อเวลา และการแต่งกาย น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการที่จำทำให้นักเรียนเกิดเจตคติทางจริยธรรม
2. ครูได้ทำการปรับแก้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนน้อยมาก
3. ครูทำการปลูกฝังจริยธรรมตามโอกาสและเหตุการณ์ ไม่ได้วางแผนที่จำปลูกฝังด้านความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านการประหยัด ความเสียสละ ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวที และความยุติธรรม ปลูกฝังน้อยมาก
4. ครูใช้วิธีการปลูกฝังจริยธรรมโดยวิธีบอก แนะนำ มากที่สุด ซึ่งขัดกับลักษณะของจริยธรรม จริยธรรมของบุคคลนั้นประกอบด้วยการมีเหตุผล ความเชื่อ เจตคติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม

บรรจง แอดสกุล (2528: บทคัดย่อ) สรุปว่า การอบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณีนั้น มีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านต่างๆ จำกัดเกินไป
2. สิ่งยั่วยุให้นักเรียนประพฤติผิดนอกกลุ่มนอกทางมีเป็นจำนวนมาก
3. ขาดการสอดส่องดูแลจากผู้เกี่ยวข้อง
4. ระเบียบต่างๆ มีมาก และยุ่งยากในการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ เท่านั้น
5. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่เห็นคุณค่าของการส่งเสริมให้มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

6. ขาดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน ทั้งจากทางโรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคมทั่วไป

สรุปผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” จะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ เริ่มตั้งแต่ นโยบายการศึกษาของชาติ พระราชบัญญัติ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจุดหมายต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาปัจจุบันเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องมีความหลากหลาย จัดการศึกษาทั้งในห้องเรียนและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน จัดประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน ทั้งนี้ต้องไม่ลืมที่จะปลูกฝังให้นักเรียน รักท้องถิ่น เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชนของตนเอง มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ได้เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดต่อๆ กันมา และร่วมกันอนุรักษ์ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน การจัดการเรียนรู้ที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะการสร้างนักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้นักเรียนมีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ ตามต้องการเพราะนักเรียนใกล้ชิดและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นหากทุกคนให้ความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ก็จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่งของสังคมแบบยั่งยืน และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขสืบไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งทีมวิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนา
นักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ภูมิศึกษา โรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบล
นาสินวน อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
ประเมินผลการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ
แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. กระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสินวน อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2548 และ ปีการศึกษา 2549
ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2548

ชั้น	จำนวนนักเรียน		
	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นอนุบาล 1	14	7	21
ชั้นอนุบาล 2	7	10	17
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	9	7	16
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	10	7	17
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	9	6	15
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	4	7	11
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	10	4	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	11	8	19
รวม	74	56	130

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2549

ชั้น	จำนวนนักเรียน		
	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นอนุบาล 1	3	6	9
ชั้นอนุบาล 2	13	8	21
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	7	10	17
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	9	7	16
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	10	7	17
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	8	5	13
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	5	7	12
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	10	4	14
รวม	65	54	119

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมปีที่ 6 ดังนี้

ปีการศึกษา 2548 นักเรียนชาย 53 คน นักเรียนหญิง 39 คน รวม 92 คน

ปีการศึกษา 2549 นักเรียนชาย 49 คน นักเรียนหญิง 40 คน รวม 89 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- 2.1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์นักเรียน ครู ทีมวิจัย ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนบ้านเตาป่า
- 2.2 บันทึกภาคสนามจากการสัมภาษณ์นักเรียน ครู ทีมวิจัย ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนบ้านเตาป่า ในการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2.3 บันทึกภาคสนามจากสิ่งที่สังเกตในการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2.4 ทีมวิจัย เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากทีมวิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สามารถสรุปผลการวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ

3. กระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ทีมวิจัยได้ร่วมกันวางแผนในการดำเนินการกระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

3.1 กิจกรรมที่การประชุมทีมวิจัยประจำเดือน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ให้นักวิจัยได้รวบรวมข้อมูล และทราบความความหนาใน การ ดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
- 2) ทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 3) ทีมวิจัยได้ร่วมกันวางแผนในการดำเนินงาน

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) ประสานผู้เข้าร่วมวิจัย
- 2) รายงานผลการดำเนินงาน
- 3) ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 4) สรุปผล

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัยจำนวน 14 คน

ระยะเวลา

เดือน กุมภาพันธ์ 2549 ถึง เดือนมีนาคม 2550 เดือนละ 1 ครั้ง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ
- 2) ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทีมวิจัย

3) ได้ร่วมกันวางแผนในดำเนินงานต่อไป

3.2 กิจกรรมที่ประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานตามโครงการ
- 2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) ประสานเชิญประชาชนเข้าร่วมประชุม
- 2) จัดเตรียมสถานที่การประชุม
- 3) ดำเนินการประชุมชี้แจง
- 4) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัยจำนวน 14 คน
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านเตาป่า ประมาณ 50 คน

ระยะเวลา

4 มีนาคม 2549

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ชุมชนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของโครงการ
- 2) ได้แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

3.3 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

3.3.1 กิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างคุณลักษณะรักการอ่านให้แก่นักเรียน
- 2) เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน เพิ่มขึ้น อ่านหนังสือคล่องขึ้น
- 3) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) ประชุมผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการ
- 2) จัดเตรียมสมุดรักการอ่าน
- 3) ดำเนินการตามกำหนดการ
- 4) ประชุมรับฟังความคิดเห็นและรายงานความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรม
- 5) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัยจำนวน 14 คน
- 2) ผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2548 จำนวน 92 คน
ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน
- 3) นักเรียน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 92 คน
ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน

ระยะเวลา

4 มีนาคม 2549 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนมีคุณลักษณะรักการอ่าน
- 2) นักเรียนมีทักษะในการอ่านดีขึ้น
- 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 4) ผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับนักเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริม

ลักษณะนิสัยรักการอ่าน

3.3.2 กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ

3.3.2.1 ระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน

3.3.2.2 ระบบนิเวศลำเตา

3.3.2.3 ระบบนิเวศป่าดงลำพัน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในท้องถิ่นตนเอง
- 2) เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการสังเกต
- 3) เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของ

ตนเอง

- 4) เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักเปรียบเทียบระบบนิเวศในท้องถิ่นและระบบนิเวศป่าดง

ลำพัน

ขั้นตอน / วิธีการ

1) ประชุมชี้แจงครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีเนิการ และกำหนดรูปแบบเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า

2) ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนระดับชั้น ป.4-6 เกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้า

- 3) จัดเตรียมจัดเตรียมเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า

- 4) ดำเนินการตามกำหนดการกิจกรรมศึกษาค้นคว้าระบบนิเวศ
- 5) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัยจำนวน 14 คน
- 2) นักเรียน ชั้น ป.4-ป.6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 44 คน
ปีการศึกษา 2549 จำนวน 39 คน

ระยะเวลา

28 กุมภาพันธ์ 2549 ถึง 21 กรกฎาคม 2549

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในท้องถิ่นตนเอง
- 2) นักเรียนมีทักษะในการสังเกต
- 3) นักเรียนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง
- 4) นักเรียนรู้จักเปรียบเทียบระบบนิเวศในท้องถิ่นและระบบนิเวศป่าดงลำพัน

3.3.3 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

- 3.3.3.1 นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น
- 3.3.3.2 สวดมนต์ประจำสัปดาห์
- 3.3.3.3 เข้าค่ายพัฒนาจิตครู นักเรียน และผู้ปกครอง และประชาชนบ้านเตาป่า

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ นักเรียน รู้จักวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และประเพณีท้องถิ่น
- 2) เพื่อให้ นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณี
- 3) เพื่อให้ โรงเรียน และชุมชน ได้ร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม และ

ท้องถิ่น

จริยธรรม

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) ประชุมชี้แจงกำหนดวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณีท้องถิ่นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม
- 2) เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา และประเพณีท้องถิ่น (ประมาณ 13 กิจกรรม)
- 3) จัดกิจกรรมสวดมนต์ประจำวันศุกร์ ทุกสัปดาห์
- 4) นำนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และประชาชนบ้านเตาป่าเข้าค่ายพัฒนาจิต
- 5) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า 6 คน
- 2) นักเรียนชั้น ป.1-ป.6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 92 คน
ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน
ร่วมกิจกรรมสวดมนต์ประจำวันศุกร์
- 3) นักเรียน ชั้น ป.3- ป.6 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 39 คน
ร่วมกิจกรรมเข้าค่ายจริยธรรม

ระยะเวลา

28 กุมภาพันธ์ 2549 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนรู้จักวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และประเพณีท้องถิ่น
- 2) นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณีท้องถิ่น
- 3) โรงเรียนและชุมชนได้ร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมและจริยธรรม

3.3.4 กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 3.3.4.1 กลุ่มจักรสาน
- 3.3.4.2 กลุ่มทอผ้าฝ้าย
- 3.3.4.3 กลุ่มบายศรีอีสาน (ขันหมากเบ็ง)
- 3.3.4.4 กลุ่มนวดแผนโบราณ
- 3.3.4.5 กลุ่มวรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมลูก ผญา สรภัญญะ
- 3.3.4.6 กลุ่มกลองยาว

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้นักเรียนมีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3) เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
- 4) เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 5) เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) ประชุมครูและวิทยากรท้องถิ่นกำหนดแนวทางในการดำเนินจัดการกิจกรรม
- 2) จัดตารางจัดกิจกรรม
- 3) จัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนทั้ง 6 กิจกรรม
- 4) ดำเนินการจัดการเรียนการสอน

- 5) จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
- 6) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า 6 คน
- 2) นักเรียนชั้น ป.1-ป.6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 92 คน
ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน
- 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 8 คน

ระยะเวลา

31 พฤษภาคม 2549 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนมีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3) นักเรียนได้มีส่วนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
- 4) ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 5) โรงเรียนได้หลักสูตรท้องถิ่น

3.3.5 ประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า”

เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

- 2) เพื่อให้ครูปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) ประชุมครูและทีมวิจัยเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน
- 2) ครูปฏิบัติตนตามแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” ตามแนวทางที่กำหนด
- 3) ประชุมครูเพื่อประเมินผลปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนทุก 2 เดือน

- 4) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ครูโรงเรียนบ้านเตาป่า 6 คน

2) นักเรียนชั้น ป.1-ป.6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 92 คน

ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน

ระยะเวลา

31 พฤษภาคม 2549 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ครู โรงเรียนได้ข้อตกลงในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน
- 2) นักเรียนได้เห็นและปฏิบัติตามพฤติกรรมต้นแบบของ “คนดีศรีเตาป่า” จากครูโรงเรียนบ้านเตาป่า

3.3.6 เวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข”

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการ “ลด ละ เลิกอบายมุข” ของชุมชนบ้านเตาป่า
- 2) เพื่อให้ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลด ละ เลิก อบายมุข” เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) จัดเวทีประชาคมเรื่อง “การลดละ เลิกอบายมุข”
- 2) ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลด ละ เลิก อบายมุข” เพื่อเป็น แบบอย่างให้แก่นักเรียน
- 3) ประชุมติดตามผลการปฏิบัติตน “ลด ละ เลิก อบายมุข” เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน 3 ครั้ง
- 4) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย 14 คน
- 2) ชาวบ้านเตาป่า จำนวน 50 คน
- 3) นักเรียนชั้น ป.1-ป.6 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน

ระยะเวลา

17 มิถุนายน 2549 ถึง 31 มีนาคม 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ชุมชนบ้านเตาป่าได้ข้อตกลงในการ “ลด ละ เลิก อบายมุข”
- 2) ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลด ละ เลิก อบายมุข” เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน

3.3.7 เวทีประชาคม เรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”
- 2) เพื่อให้ชุมชนบ้านเตาป่าใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) จัดเวทีประชาคมเรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”
- 2) ชุมชนบ้านเตาป่าใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”
- 3) ประชุมติดตามผลการใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” 3 ครั้ง
- 4) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย 14 คน
- 2) ชาวบ้านเตาป่า จำนวน 50 คน
- 3) นักเรียนชั้น ป.1-ป.6 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน

ระยะเวลา

17 มิถุนายน 2549 ถึง 31 มีนาคม 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้แนวทางในการใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”
- 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นคนมีระเบียบวินัย

3.3.8 เวทีประชาคม เรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการ “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”
- 2) เพื่อให้ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เพื่อเป็น

แบบอย่างให้แก่นักเรียน

ขั้นตอน / วิธีการ

- 1) จัดเวทีประชาคมเรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”
- 2) ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่
- นักเรียน
- 3) ประชุมติดตามผลการปฏิบัติตน “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เพื่อเป็นแบบอย่าง
- ให้แก่เด็กนักเรียน 3 ครั้ง
- 4) สรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ทีมวิจัย 14 คน
- 2) ชาวบ้านเตาป่า จำนวน 50 คน
- 3) นักเรียนชั้น ป.1-ป.6 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน

ระยะเวลา

8 กรกฎาคม 2549 ถึง 31 มกราคม 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ชุมชนบ้านเตาป่าได้ข้อตกลงในการ “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”
- 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่ารู้จักประหยัดเพื่อช่วย “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทีมวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์นักเรียน ครู ทีมวิจัย ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนบ้านเตาป่า ในการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.2 การสังเกตการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.3 การสังเกตผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลังจากการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทีมวิจัยได้ทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์และสังเกต ตลอดระยะเวลาทำการวิจัย ทั้งระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จะมีการบันทึกข้อมูลต่างๆ ในภาคสนาม (Field note) อย่างละเอียด มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน การตรวจบันทึกข้อมูลของนักเรียนจากสมุดบันทึกการอ่าน สมุดบันทึกการสำรวจระบบนิเวศ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอ พัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยระยะที่ 2 ของการวิจัย “รูปแบบการพัฒนานักเรียนให้ เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอ พัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 ถึง 31 มีนาคม 2550 การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานได้นำเสนอไว้แล้วในบทที่ 2 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1 กิจกรรมการประชุมทีมวิจัยประจำเดือน

1.2 กิจกรรมประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้าน

1.3 กิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”

1.3.1 กิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน

1.3.2 กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ

1) ระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน

2) ระบบนิเวศลำเตา

3) ระบบนิเวศป่าดงลำพัน

1.3.3 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

1) กิจกรรมน่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณี

ท้องถิ่น

2) กิจกรรมสวดมนต์ประจำสัปดาห์

3) กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาจิตครู นักเรียน และผู้ปกครอง และประชาชนบ้าน

เตาป่า

1.3.4 กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) กลุ่มจักรสาน

2) กลุ่มทอผ้าฝ้าย

3) กลุ่มบายศรีอีสาน (ขันหมากเบ็ง)

4) กลุ่มนวดแผนโบราณ

5) กลุ่มวรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมลูก ฝนา สรภัญญะ

6) กลุ่มกลองยาว

1.3.5 ประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

1.3.6 เวทีประชาคม เรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”

1.3.7 เวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข”

1.3.8 เวทีประชาคม เรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1 กิจกรรมการประชุมทีมวิจัยประจำเดือน

การจัดกิจกรรมการประชุมทีมวิจัยประจำเดือน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อให้นักวิจัยได้รวบรวมข้อมูล และทราบความความหน้าในการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ

2) ทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3) ทีมวิจัยได้ร่วมกันวางแผนในการดำเนินงาน

การดำเนินการ

ทีมวิจัยได้มีการจัดประชุมทีมวิจัยประจำเดือนตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 30 มกราคม 2549 ได้ดำเนินการประชุมปรึกษาหารือกับทีมวิจัยเพื่อเตรียมการดำเนินการวิจัย โดยอยู่ระหว่างการรออนุมัติจาก สกว. มีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางแผนการวิจัย ปรึกษาหารือปัญหาการวิจัยในช่วงที่ผ่านมา หาแนวทางเพื่อดำเนินการวิจัยให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด ซึ่งที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นและสรุปได้ว่า ทีมวิจัยต้องเสียสละเวลา ร่วมกันทำกิจกรรมทุกกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนบ้านเตาป่าซึ่งเป็นของทุกคน คณะครูต้องเป็นผู้นำ ผู้ประสานงานกับทีมวิจัยที่เป็นตัวแทนชุมชน และประชาชนในหมู่บ้าน

ครั้งที่ 2 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2549 ได้ดำเนินการประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการวิจัยตามแผนปฏิบัติการกิจกรรม การเตรียมการกิจกรรมประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้านเตาป่าที่ประชุมมีมติให้กำหนดวันประชุมวันที่ 4 มีนาคม 2550 เวลา 07.00 น. ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเตาป่า โดยมอบให้นายเจริญ อันเสนา ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นทีมงานวิจัยประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสาย และทีมวิจัยทุกคนช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านที่อยู่บ้านใกล้เคียงรับทราบ นางทองใบ แก้วลาด

ประสานงานเรื่องอาหาร และช่วยจัดเตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์โครงการไว้แจกผู้เข้าร่วมประชุม นอกจากนั้นที่ประชุมยังเตรียมการจัดกิจกรรมสำรวจระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน, กิจกรรมสำรวจระบบนิเวศลำเตาโดยวางแผนจัดทำเอกสารประกอบการสำรวจระบบนิเวศด้วย

ครั้งที่ 3 วันที่ 17 มีนาคม 2549 ได้ดำเนินการประชุมสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้านเตาป่าซึ่งได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี, เตรียมการจัดกิจกรรมสำรวจระบบนิเวศภายในหมู่บ้านในวันที่ 20 มีนาคม 2549 และกิจกรรมสำรวจระบบนิเวศลำเตาในวันที่ 21 มีนาคม 2549 มอบให้คณะครูจัดทำเอกสารประกอบการสำรวจระบบนิเวศ

ครั้งที่ 4 วันที่ 2 เมษายน 2549 ได้ดำเนินการประชุมสรุปผลการดำเนินการกิจกรรมสำรวจระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน, กิจกรรมสำรวจระบบนิเวศลำเตา และเตรียมการจัดกิจกรรมเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นวันสงกรานต์ ในวันที่ 12 เมษายน 2549

ครั้งที่ 5 วันที่ 2 พฤษภาคม 2549 ได้ดำเนินการประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมน้ำคำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ ทีมวิจัยเห็นความสำคัญและมีความพึงพอใจในการดำเนินกิจกรรมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ผู้สูงอายุชื่นชมความมีน้ำใจของนักเรียน ชุมชนที่เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ และมีการประชุมเตรียมการนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตที่วัดป่าหนองคู ในวันที่ 8-12 พฤษภาคม 2549 มีการนัดหมายและประชุมนักเรียนในวันที่ 4 พฤษภาคม 2550 การเตรียมการดำเนินการกิจกรรมรักการอ่านนัดหมายชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนในวันที่ 5 พฤษภาคม 2549 และจัดเตรียมสมุดบันทึกการอ่านสารานุกรม การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ประสานกับวิทยากรท้องถิ่นเริ่มดำเนินการให้ได้ เริ่ม 2 มิถุนายน 2549

ครั้งที่ 6 วันที่ 7 มิถุนายน 2549 ได้ดำเนินการประชุมสรุปผลการดำเนินการกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตที่วัดป่าหนองคู ทีมวิจัยขอให้คณะครูฝึกนักเรียนปฏิบัติตามแนวทางที่ได้รับการฝึกภาคปฏิบัติที่วัดป่าหนองคูอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการกิจกรรมรักการอ่านได้จัดทำสมุดบันทึกการอ่านสารานุกรมแจกให้นักเรียนชั้น ป.1-ป.6 เรียบร้อยแล้ว การเตรียมดำเนินการกิจกรรมประชุมครูและชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างให้นักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” กำหนดดำเนินการในวันที่ 12 มิถุนายน 2549 กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มดำเนินการแล้วตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2549 ขอความร่วมมือทีมวิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์ทุกวันพุธเวลา 14.00-16.00 น. ตามกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย การเตรียมการจัดกิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิก อบายมุข” กิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “เทคนิคการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” กิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” ให้ประสานวิทยากรเพื่อกำหนดวันเวลาที่แน่นอนต่อไป

ครั้งที่ 7 วันที่ 19 กรกฎาคม 2549 ประชุมติดตามการดำเนินการกิจกรรมรักการอ่านสารานุกรม พบว่า มีปัญหาด้านการบันทึกข้อมูลยังไม่ชัดเจน นักเรียนมีการบันทึกข้อมูลไม่ต่อเนื่อง ขอให้ทีมวิจัยร่วมกันแก้ไขปัญหา ครูผู้สอนให้ตรวจบันทึกการอ่านและให้คำแนะนำแก่นักเรียน ทีมวิจัยทุก

คนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบนักเรียน คนละ 8-10 คน โดยออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครองนักเรียนขอความร่วมมือ แนะนำผู้ปกครองในการดูแลการอ่านหนังสือของนักเรียนที่บ้าน ติดตามกิจกรรมประชุมครูและชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ที่ดำเนินการในวันที่ 12 มิถุนายน 2549 ที่ผ่านมา ขอให้คณะครูปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงที่ร่วมกันลงชื่อไว้แล้ว การนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีเวียนเทียนที่พระธาตุนาดูน และทอดเทียนพรรษาที่วัดสระธาตุบ้านเตาป่าเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดี การร่วมงานศพของชาวบ้านเตาป่านักเรียนปฏิบัติตัวดีขึ้น รู้จักช่วยเหลืองานผู้ใหญ่ สนใจพิธีกรรมมากขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทีมวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้น ป.1-ป.2 ที่ร่วมโครงการแต่ละกลุ่มยังไม่เหมาะสมเพราะความสนใจกิจกรรมมีเพียงช่วงเวลาสั้นๆ ทีมวิจัยจึงให้เฉพาะนักเรียนชั้น ป.3-ป.6 เข้าร่วมกิจกรรม หัวหน้าโครงการแจ้งทีมวิจัยขณะนี้การดำเนินการโครงการถึงสิ้นสุดระยะที่ 1 แล้ว ต้องสรุปผลการวิจัยและนำเสนอพร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ครั้งที่ 1 ในวันพรุ่งนี้ เวลา 09.00 น. ที่โรงเรียนบ้านน้อย การเตรียมการกิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิก อบายมุข” กิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “เทคนิคการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” กิจกรรมเวทีประชาคม เรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” ยังไม่สามารถกำหนดวันเวลาที่แน่นอนได้ จึงขอให้เลื่อนกิจกรรมไปก่อน

ครั้งที่ 8 วันที่ 30 สิงหาคม 2549 ประชุมติดตามการรายงานความก้าวหน้าการวิจัยระยะที่ 1 ได้รายงานตามลำดับกิจกรรม พร้อมภาพประกอบการจัดกิจกรรม แต่ยังไม่ได้จัดทำรายงานเป็นรูปเล่มเนื่องจากยังขาดรายละเอียดมอบหมายให้ทีมวิจัยช่วยกันสรุปจากเทปและบันทึกภาคสนาม หัวหน้าโครงการวิจัยได้แจ้งให้ทีมวิจัยทราบว่า วันที่ 30 สิงหาคม 2549 ได้ไปเยี่ยมโครงการที่โรงเรียนบ้านแดงเน้นด้านการเกษตร จัดจุดเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ดี นำนักเรียนเข้าไปศึกษาในป่าชุมชนของหมู่บ้าน มีพระภิกษุช่วยสอนด้วย วันที่ 31 สิงหาคม 2551 ทีมวิจัยโรงเรียนบ้านเตาป่าต้องนำเสนอผลงานการวิจัยต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มอบให้หัวหน้าโครงการ และนายถนอม บุญเรือน ร่วมกันนำเสนอรายงานการวิจัย วันที่ 2-3 กันยายน 2549 โรงเรียนจะนำบุคลากรทุกคนเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาองค์กรที่โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ครั้งที่ 9 วันที่ 12 กันยายน 2549 ประชุมสรุปการนำเสนอรายงานการวิจัยต่อสกว. และผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม ในวันที่ 31 สิงหาคม 2551 ทีมวิจัยที่ร่วมนำเสนอข้อมูลจัดเตรียมข้อมูลนำเสนอได้ดี ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคามและผู้อำนวยการสกว.เป็นอย่างดี การนำบุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาองค์กรที่โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์ ในวันที่ 2-3 กันยายน 2549 ถือว่าครูได้รับประโยชน์มาก จากการสังเกตความสนใจในการอบรม การร่วมกิจกรรม และการสัมภาษณ์ครูคิดว่าคงจะนำความรู้มาใช้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะความคิดการมีส่วนร่วมกับองค์กร การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ความรู้สึกรักและเป็นเจ้าขององค์กร จากนั้นทีม

วิจัยได้ปรึกษาหารือถึงการประเมินผลกิจกรรมการจัดกิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสาธิตหรือนำเสนอชิ้นงานของแต่ละกลุ่มกำหนดในพุธวันที่ 28 กันยายน 2549 ที่โรงเรียนบ้านเตาป่า เชิญชุมชนมาร่วมชมด้วย และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้สรุปรวบรวมเล่มบันทึกรายงานของนักเรียนส่งคืนเดือนกันยายน 2549

ครั้งที่ 10 วันที่ 2 ตุลาคม 2549 ประชุมสรุปผลการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุกกิจกรรมจัดการเรียนการสอนได้ครบตามแผนที่กำหนด นักเรียนสามารถปฏิบัติชิ้นงานและมีผลงานได้ตามที่กำหนด จากการสัมภาษณ์ผู้มาเยี่ยมชมกิจกรรมได้รับคำชื่นชม และภูมิใจที่โรงเรียนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้มาถ่ายทอดความรู้ให้เยาวชนรุ่นหลัง ทำให้มั่นใจว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้จะไม่สูญหายและอยู่คู่กับชุมชนบ้านเตาป่าต่อไป ทีมวิจัยได้กำหนดวันในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อประเมินผลกิจกรรมรักการอ่าน และประมวลโครงการวิจัยในภาพรวมด้วยว่านักเรียนมีพัฒนาการอย่างไรบ้าง โดยกำหนดวันออกเยี่ยมบ้านในวันที่ 6 ตุลาคม 2549

ครั้งที่ 11 วันที่ 10 พฤศจิกายน 2549 ประชุมสรุปผลการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ประเมินผลกิจกรรมรักการอ่านพบว่าผู้ปกครองให้ความสนใจการอ่านหนังสือของนักเรียนในระดับมากที่สุด ประมาณ ร้อยละ 20 และระดับมากประมาณ ร้อยละ 50 ซึ่งทีมวิจัยสรุปว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ และในภาคเรียนที่ 2 น่าจะได้รับความร่วมมือมากยิ่งขึ้น ส่วนด้านความประพฤติและการพูดจาของนักเรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดประมาณร้อยละ 28 และ พึงพอใจระดับมากประมาณ ร้อยละ 52 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากทราบผลการเรียนของนักเรียนครึ่งปี ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดประมาณร้อยละ 23 พึงพอใจระดับมาก ประมาณร้อยละ 48 และจากการที่นักเรียนที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทดลองยาไ้แสดงในพิธีรับมอบอาคารเรียนใหม่ของโรงเรียนบ้านเตาป่าโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามเป็นประธาน มีผู้บริหารโรงเรียน และชุมชนบ้านเตาป่า ร่วมงานจำนวนมาก ในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2549 ได้รับคำชื่นชมและชมเชยในความสามารถของนักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นอย่างมาก ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทีมวิจัยมีความภาคภูมิใจมาก ทีมวิจัยได้ร่วมกันวางแผนการจัดเวทีประชาคมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งเลื่อนมาจากเดือนกรกฎาคม โดยกำหนดจัดในวันที่ 6 ธันวาคม 2549

ครั้งที่ 12 วันที่ 20 ธันวาคม 2549 ได้ดำเนินการประชุมสรุปผลการจัดเวทีประชาคมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน วันที่ 6 ธันวาคม 2549 ทีมวิจัยสรุปว่าได้แนวทางการดำเนินการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแล้ว โดยชุมชนต้องร่วมมือกัน และขอให้ผู้ใหญ่บ้านเตาป่า และผู้นำชุมชนกำหนดแนวปฏิบัติของชุมชนบ้านเตาป่าให้สมบูรณ์ และประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง กิจกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำเนินการต่อเนื่องไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2550 และช่วงวันที่ 8-10 มกราคม 2550 โรงเรียนบ้านเตาป่าจะรับการประเมินภายนอกจาก สมศ. ขอให้ทีมวิจัยร่วมให้ข้อมูลการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแก่คณะกรรมการด้วย

ครั้งที่ 13 วันที่ 31 มกราคม 2550 ได้ดำเนินการประชุมติดตามการดำเนินการกิจกรรมรักการอ่านสานสู่ฝัน และการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทีมวิจัยสรุปว่าการดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และการนำเสนอข้อมูลแก่คณะกรรมการประเมินภายนอก สมศ. นำเสนอชัดเจน นักเรียนได้แสดงความสามารถด้านดนตรีและกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ครั้งที่ 14 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ได้ดำเนินการประชุมติดตามการดำเนินการกิจกรรมรักการอ่านสานสู่ฝัน การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น การประพุดิตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนของครู และกำหนดการจัดเวทีประชาคม “การลด ละ เลิกอบายมุข” และ “เทคนิคการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” โดยหัวหน้าทีมวิจัยแจ้งว่า ได้ประสานงานเชิญวิทยากรตามที่ทีมวิจัยกำหนดไว้ ได้กำหนดวันที่ 1 มีนาคม 2550 ขอให้ทีมวิจัยร่วมกันประสานผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และชาวบ้านเตาป่าให้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด

ครั้งที่ 15 วันที่ 21 มีนาคม 2550 ได้ดำเนินการประชุมสรุปผลการจัดเวทีประชาคม “การลด ละ เลิกอบายมุข” และ “เทคนิคการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” ที่ประชุมสรุปว่าชุมชนให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก และได้แนวคิดในการลด ละ เลิกอบายมุข และเทคนิคการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัยจากวิทยากรที่มีความรู้และมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนั้นยังได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอประสบการณ์ และร่วมกันสรุปแนวทางในการเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีระเบียบวินัย จากการติดตามสอบถามนักเรียนและสังเกตพฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจและเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น ทีมวิจัยได้ร่วมกันสรุปผลการวิจัยการวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ครั้งนี้ว่า จากการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ได้มีส่วนร่วมทุกกิจกรรม โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในทางที่ดีเพิ่มขึ้น ปัญหาที่พบคือความต่อเนื่องในการปฏิบัติของชุมชนยังไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร ทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนอาจจะไม่ยั่งยืน การประพุดิตนเป็นแบบอย่างของครูยังไม่สม่ำเสมอครบทุกคน ทำวิจัยกำหนดจัดเวทีสรุปผลการวิจัยในวันที่ 26 มีนาคม 2550

ผลการดำเนินการ

- 1) ทีมวิจัยได้ร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปกิจกรรมที่ได้ดำเนินการผ่านไปแล้ว ทราบความความหนาใน การ ดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
- 2) ทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการเสนอแนวความคิดในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น บางกิจกรรมเกิดปัญหาการดำเนินการล่าช้า ขาดการประสานงานที่ดี เมื่อได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นแล้วสามารถวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

1.2 กิจกรรมประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้าน

การจัดกิจกรรมประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานตามโครงการ
- 2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

การดำเนินการกิจกรรม

ทีมวิจัยได้ดำเนินการประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้านเตาป่าในวันที่ 4 มีนาคม 2549 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล มีประชาชนเข้าร่วมประมาณ 60 คน โดยผู้ใหญ่บ้าน นายเจริญ อันเสนา กล่าวเปิดการประชุมและแจ้งวัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนี้ว่า โรงเรียนบ้านเตาป่าร่วมกับทีมวิจัยชุมชน จะมาชี้แจงการดำเนินการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน อยากให้พี่น้องบ้านเตาป่าสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำวิจัยให้ประสบความสำเร็จ

หัวหน้าโครงการวิจัย นายประสิทธิ์ ชาญศิริ ได้ชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยว่าเป็นการดำเนินโครงการต่อเนื่องจากระยะที่ 1 จบประมาณที่ได้รับในระยะที่ 2 แนะนำทีมวิจัยทุกคน และแจ้งกิจกรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและนักเรียนดังนี้

1. กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ วัตถุประสงค์สำคัญคือต้องการให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักสังเกตระบบนิเวศ รู้จักเปรียบเทียบในชุมชนหมู่บ้านและและชุมชนอื่นๆ ซึ่งมีกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ

1.1 กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศน์บ้านเตาป่าจะดำเนินการวันที่ 20 มีนาคม 2549 โดยทีมวิจัยจะนำนักเรียนออกสำรวจระบบนิเวศน์ในหมู่บ้าน ภูมิหลังเป็นมา ระบบนิเวศน์ สมุนไพร

1.2 กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศน์ลำเตา 29 มีนาคม 2549 จะนำนักเรียนศึกษาระบบนิเวศน์ลำเตาว่าเป็นอย่างไร เปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างไรบ้าง มีปัญหาด้านใดเกิดขึ้นบ้าง

1.3 กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศน์ป่าดูลำพัน อำเภอนาเชือก ประมาณเดือนมิถุนายน 2549 รอกการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพันก่อน จะนำนักเรียนไปศึกษาป่าดูลำพันห่มอ้อมซึ่งมีที่ป่าดูลำพันแห่งเดียวในโลก นอกจากนั้นก็ศึกษาระบบนิเวศ เช่น ป่าไม้ สัตว์ต่างๆ และลักษณะดิน เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนนำมาเปรียบเทียบกับหมู่บ้านเตาป่า

2. กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

2.1 นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น จะเริ่มจากการรดน้ำขอพรผู้สูงอายุเนื่องในวันสงกรานต์ การทำบุญบิณฑบาต บุญบั้งไฟน้อย วันเข้าพรรษา และงานบุญต่างๆ เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

2.2 จะนำนักเรียนเข้าค่ายพัฒนาจิตที่วัดป่าหนองคู ประมาณเดือน พฤษภาคม 2549 เชิญชวนพี่น้องชุมชนบ้านเตาป่าเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 กิจกรรมสวดมนต์ประจำสัปดาห์ทุกวันศุกร์ และจะน่านักเรียนไปสวดมนต์ที่วัดเดือนละ 1 ครั้ง

3. กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่ต้องการฝึกลักษณะนิสัยรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาจากชุมชนบ้านเตาป่า จะเริ่มดำเนินการประมาณเดือนมิถุนายน เป็นต้นไป ประกอบด้วย 6 กลุ่มดังนี้

3.1 กลุ่มจักสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ คุณตาเซียง ไชยบัวแดง

3.2 กลุ่มทอผ้าฝ้าย ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นางทองใบ พุททพันธ์

3.3 กลุ่มบายศรีอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ คุณยายสาว บุญยัสสะ

3.4 กลุ่มนวดแผนโบราณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นายทองคำ ไชยอินสุญ

3.5 กลุ่มกลองยาว ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นายถนอม บุญเรียน และ นายอำพล ญาตินิยม

3.6 กลุ่มวรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมลูก ผญา สรภัญญะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ คุณยายพุด อินทะสะ

4. กิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ฝึกลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการศึกษาค้นคว้า ชอบอ่านหนังสือ โดยโรงเรียนจะจัดทำสมุดบันทึกการอ่านสามเล่ม เพื่อให้นักเรียนใช้บันทึกสรุปความรู้ข้อมูลที่ได้จากการอ่านหนังสือที่บ้าน โดยจะอ่านหนังสือให้ผู้ปกครองฟัง แล้วบันทึกลงในสมุดบันทึก แล้วให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อรับรองการอ่าน หนังสือที่อ่านจะเป็นหนังสือเรียน หรือหนังสืออื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ แผ่นพับความรู้ต่างๆ ก็ได้ กิจกรรมนี้ต้องขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนทุกท่านให้ช่วยดูแลอย่างใกล้ชิด สอนนักเรียนอ่านหนังสือให้ลูกหลานด้วย สอนแบบค่อยเป็นค่อยไป อ่านหนังสือวันละประมาณ 15 นาที ขึ้นไป นักเรียนจะมีความรู้สึกรอบอุ่นเพราะได้ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง รายละเอียดจะเชิญผู้ปกครองนักเรียนทุกคนประชุมชี้แจงทำความเข้าใจอีกครั้งหนึ่งก่อนดำเนินการ จะเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2549 เป็นต้นไป

5. กิจกรรมกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนของครูเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นต้นแบบของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่จะระดมความคิดร่วมกันระหว่างครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนของครู และเมื่อได้แนวทางร่วมกันแล้วจะจัดทำข้อตกลงแนวปฏิบัติให้ครูลงชื่อเพื่อรับทราบและนำไปปฏิบัติจริง จะดำเนินการประมาณ เดือนมิถุนายน 2549

6. กิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิก อบายมุข” เป็นกิจกรรมที่จะรณรงค์การลด ละ เลิก อบายมุข เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน โดยจะเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ และเสนอแนวปฏิบัติแก่ผู้ปกครองนักเรียน ครู และชุมชนบ้านเตาป่า จะประกอบด้วย พระภิกษุ

ที่มีชื่อเสียงและเคร่งในการปฏิบัติ ดำรง ผู้นำชุมชนที่มีชื่อเสียง บุคคลที่ประพฤติดนเป็นแบบอย่าง และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต จะดำเนินการประมาณ เดือน กรกฎาคม 2549

7. กิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เป็นกิจกรรมรณรงค์ การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เพื่อนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน โดยจะเชิญวิทยากรจากภายนอกมาร่วม ด้วย เช่น จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ บุคคลที่ประสบความสำเร็จมีฐานะมั่นคงทั้งใน ชุมชนบ้าน เตาบ่า และจากภายในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จะดำเนินการประมาณ เดือนสิงหาคม 2549

8. กิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” เป็น กิจกรรมระดมความคิดเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติจริง โดยจะเชิญวิทยากรจากภายนอก เช่น ดำรง บุคคลตัวอย่างของอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยและภายในชุมชน จะดำเนินการประมาณ เดือนกรกฎาคม 2549

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาบ่าในฐานะหัวหน้าโครงการ ขอความร่วมมือจาก ชาวบ้าน เตาบ่าทุกคนในการจัดทำโครงการวิจัยในครั้งนี้ และขอรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม ประชุมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

นายสมชาย พุทพันธ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวน เสนอว่าอยากให้ ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น การวิจัยจากพื้นฐานชุมชนมีส่วนร่วมในการทำ ให้จัดให้นักเรียนช่วยกันทำ ให้ทุกคนให้ความร่วมมือในช่วงที่ดำเนินการวิจัย ฝึกนิสัยให้เด็กปลูกต้นไม้ ให้เด็กเป็นเด็กดี

นายอ่อนตา อันเสนา อยากให้ดำเนินการตามโครงการการวิจัยเพราะเห็นว่าเป็น กิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี จากที่เคยร่วมเป็นทีมวิจัยในช่วงแรกได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แล้วจึงควรดำเนินการเพื่อให้ก้าวหน้า ไม่ให้ถอยหลัง อะไรไม่ดีจะได้แนะนำตักเตือนนักเรียน สอนให้ ประหยัดรู้จัก อดออม

รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวน เสนอให้อยากให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน การทำวิจัยเกี่ยวกับการทำวิจัย ให้นักเรียนประหยัด มีสัมมาคารวะ

ผลการดำเนินการ

1) ชุมชนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของโครงการเป็นอย่างดี พร้อมให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

2) ชุมชนเสนอแนวทางการดำเนินงานร่วมกับทีมวิจัยพร้อมทั้งกำหนดระยะเวลา ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ทีมวิจัยสามารถนำความคิดที่ได้มากำหนดแผนกิจกรรมต่างๆ ได้ชัดเจน

1.3 กิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาบ่า”

1.3.1 กิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อสร้างคุณลักษณะรักการอ่านให้นักเรียน
- 2) เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน เพิ่มขึ้น อ่านหนังสือคล่องขึ้น
- 3) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยการอ่าน

การดำเนินการกิจกรรม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยการอ่านได้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม 2549 เป็นต้นมาโดยประชุมผู้ปกครองในวันที่ 5 พฤษภาคม 2549 เพื่อชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานว่า โรงเรียนจะจัดทำเอกสารเป็นแบบบันทึกการอ่านสานสู่ฝัน ให้นักเรียนอ่านหนังสือให้ผู้ปกครองฟังที่บ้าน หนังสือที่อ่านจะเป็นหนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ บทความ วารสาร หรือหนังสืออื่นๆ ก็ได้ ให้ผู้ปกครองให้คำแนะนำนักเรียนในการอ่าน การเขียนบันทึกการอ่าน แล้วลงชื่อรับรอง

โรงเรียนได้จัดทำสมุดบันทึกการอ่าน โดยประกอบด้วยส่วนนำคือหัวข้อเรื่องที่อ่าน และที่มาของเรื่องที่อ่าน ส่วนที่สองเป็นเนื้อหาโดยย่อของเรื่องที่อ่าน ส่วนที่สามคือสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน และส่วนสุดท้ายคือลงชื่อผู้อ่าน ผู้ปกครองนักเรียนให้การรับรอง ครูประจำชั้นตรวจบันทึกการอ่าน และผู้บริหารตรวจชั้นสุดท้าย

เมื่อเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ได้ชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับโครงการรักการอ่านสานสู่ฝัน วิธีบันทึกการอ่าน แล้วให้นักเรียนปฏิบัติ เมื่อมีการบันทึกการอ่านแล้วให้นำส่งครูประจำชั้นเป็นประจำทุกวัน ครูประจำชั้นนำส่งผู้บริหารทุกสัปดาห์

จากการดำเนินการในช่วงแรก นักเรียนยังบันทึกการอ่านได้ยังไม่ชัดเจน แต่มีการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อหาทางแก้ไขปัญหานี้ โดยให้ทีมวิจัยให้คำแนะนำกับผู้ปกครองและนักเรียน ขอความร่วมมือให้ดูแลการอ่านของนักเรียนให้ใกล้ชิดขึ้น ได้ดำเนินการกิจกรรมรักการอ่านอย่างต่อเนื่องทั้งสองภาคเรียน มีติดตามประเมินผลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนในการเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง และตรวจสอบสมุดบันทึกการอ่านทุกสัปดาห์

ผลการดำเนินการ

1) จากการสอบถามผู้ปกครองในการเยี่ยมบ้านนักเรียนปรากฏว่านักเรียนทุกคนอ่านหนังสือมากขึ้นกว่าช่วงที่ยังไม่ดำเนินโครงการวิจัยอย่างชัดเจน ช่วงเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือมากที่สุดได้แก่ช่วงหลังจากรับประทานอาหารเย็นแล้ว รองลงมาคือหลังจากกลับจากโรงเรียน และก่อนนอน หนังสือที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุด ได้แก่ หนังสือเรียนวิชาภาษาไทย การงานอาชีพ และสังคมศึกษา อ่านน้อยที่สุดได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากอ่านไม่ค่อยออกและไม่มีผู้แนะนำหรือสอนอ่านได้

2) นักเรียนมีทักษะในการอ่านเพิ่มขึ้น อ่านหนังสือคล่องขึ้น สรุปความรู้ที่ได้จากการอ่านบันทึกลงในสมุดบันทึกการอ่านได้ดี

3) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยการอ่าน ให้ความสนใจการอ่านหนังสือของนักเรียนเพิ่มขึ้น

4) จากการตรวจสอบบันทึกการอ่านของนักเรียนในช่วงภาคเรียนที่ 2 พบว่านักเรียนบันทึกข้อมูลจากการอ่านได้ละเอียดขึ้น เขียนตัวหนังสือสวยและเป็นระเบียบกว่าภาคเรียนที่ 1

5) นักเรียนมีคุณลักษณะด้านใฝ่รู้ ใฝ่เรียนมากขึ้น

1.3.2 กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ

การจัดกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในท้องถิ่นตนเอง
- 2) เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการสังเกต
- 3) เพื่อให้นักเรียนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง
- 4) เพื่อให้นักเรียนรู้จักเปรียบเทียบระบบนิเวศในท้องถิ่นและระบบนิเวศป่าดงลำพัน

การดำเนินกิจกรรม

1) ระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน

ได้ดำเนินการกิจกรรมเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2549 โดยประชุมทีมวิจัยเพื่อกำหนดรูปแบบการออกสำรวจระบบนิเวศภายในหมู่บ้านเตาป่า โดยได้แบ่งทีมวิจัยออกเป็น 5 กลุ่ม โดยยึดพื้นที่ภายในหมู่บ้านแต่ละคุ้ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 สำรวจคุ้มใหม่ไทยเจริญ, คุ้มโนนโพธิ์ กลุ่มที่ 2 สำรวจคุ้มประชาสามัคคี, คุ้มสายน้ำทิพย์ กลุ่มที่ 3 สำรวจคุ้มสุขเจริญ กลุ่มที่ 4 สำรวจคุ้มทานตะวัน, คุ้มม่วงงานน้อย กลุ่มที่ 5 สำรวจคุ้มไทยพัฒนา, คุ้มเทพนิมิต มีนักเรียนกลุ่มละ 8-10 คน ทีมวิจัยกลุ่มละ 4-5 คน และได้จัดทำแบบสำรวจเป็นเอกสารให้นักเรียนบันทึก ประกอบด้วย การสังเกต สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ พืช สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้าน ปัญหาต่างๆ ที่พบเกี่ยวกับระบบนิเวศ พร้อมแนวทางแก้ไข

ทีมวิจัยและนักเรียนได้ออกสำรวจระบบนิเวศภายในหมู่บ้านเตาป่า ในวันที่ 20 มีนาคม 2549 เวลา 08.30-12.00 น. ตามกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย แล้วกลับมารับประทานอาหารร่วมกันที่โรงเรียน เวลา 13.00-16.30 น. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการศึกษา

นักเรียนและทีมวิจัยร่วมกันสรุประบบนิเวศภายในหมู่บ้านเตาป่าที่พบ มีสัตว์ชนิดต่างๆ นักเรียนสามารถจำแนกชนิดสัตว์ได้ ทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์มีกระดูกสันหลัง ไม่มีกระดูกสันหลัง การปฏิสนธิ การออกลูก พืชชนิดต่างๆ การแยกประเภทของพืชตามลักษณะการขยายพันธุ์ นักเรียนวาดภาพสัตว์และพืชที่นักเรียนประทับใจ นักเรียนได้บอกถึง

สิ่งไม่มีชีวิตที่พบ และนอกจากนี้นักเรียนยังได้ร่วมกันสรุปปัญหาจากระบบนิเวศภายในหมู่บ้านและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาจากการศึกษาจากระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน

ปัญหา	วิธีแก้ปัญหา
1. ขาดแหล่งน้ำ	1. ควรมีแหล่งกักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น ควรขุดลอกสระน้ำสาธารณะของหมู่บ้านเพื่อให้มีน้ำใช้อุปโภคบริโภคเพียงพอ เนื่องจากมีประชากรเพิ่มขึ้น
2. ปัญหามลพิษ มีกลิ่นเหม็นรบกวน เนื่องจากน้ำขัง และบางครัวเรือนเลี้ยงสุกร วัว ควายไว้ในคอกบ้าน เมื่อฝนตกมีน้ำท่วมขัง	2. ควรจัดทำระบบระบายน้ำให้เป็นระบบทั้งหมู่บ้าน มูลสุกร วัว ควายควรถูกนำมากองแห้งสามารถนำมาหมักทำแก๊สใช้หุงต้มได้ ควรศึกษาตัวอย่างจากหมู่บ้านอื่นๆ
3. มีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกพืชผักสวนครัวน้อย ทำให้ต้องซื้อจากตลาด	3. ควรหาวิธีการปลูกด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น ปลูกโดยใช้กระถาง ใช้ยางรถยนต์ทำเป็นกระบะในการเพาะปลูก หรือปลูกไว้ที่หัวไร่ปลายนา
4. มีการขับขีรถจักรยานยนต์เสียงดังและขับเร็วเกินไป อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุเป็นอันตรายต่อผู้ขับขี่ และผู้ใช้ถนนสัญจรในหมู่บ้าน	4. ควรมีกฎของหมู่บ้าน สร้างข้อตกลงร่วมกันควรห้ามขับเร็วในหมู่บ้าน จัดทำลูกกระนาคเป็นระยะ เพื่อชะลอความเร็ว
5. ถนนภายในหมู่บ้านชำรุด เนื่องจากน้ำท่วมขังและรถบรรทุกน้ำหนักเกิน	5. ควรจะทำร่องระบายน้ำตามถนนทุกเส้นรอบหมู่บ้าน จัดทำป้ายจราจรกำหนดน้ำหนักบรรทุกมีเวรประจำป้อมยามของหมู่บ้าน
6. มีแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคหลายแหล่ง เช่น บริเวณน้ำท่วมขัง ภาชนะต่างๆ ที่มีน้ำขังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย	6. ควรให้ความรู้ด้านสาธารณสุขพื้นฐานแก่ชุมชนเพื่อให้ทราบถึงแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และยุงลาย ร่วมกันรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลาย

2) ระบบนิเวศลำตา

ได้ดำเนินการในวันที่ 21 มีนาคม 2549 โดยในภาคเช้าเวลาประมาณ 09.00-12.00 น. แบ่งทีมวิจัยออกเป็น ออกเป็น 2 กลุ่ม รับผิดชอบนำนักเรียนระดับชั้น ป.4-ป.6 ออกสำรวจระบบนิเวศลำตา กลุ่มที่ 1 เริ่มศึกษาจากบ้านขวตา กลุ่มที่ 2 เริ่มศึกษาจากโนนมะนาว มาพบกันที่จุด

กึ่งกลางบ้านเตาป่า มีแบบบันทึกให้นักเรียนและทีมวิจัยบันทึกสิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ที่พบจากการสำรวจ บันทึกสถานที่ที่สำคัญที่ผ่าน เช่น ทำน้ำต่างๆ มีชื่อเรียกต่างๆ กัน มีประวัติความเป็นมาอย่างไร นักเรียนได้เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำ เช่น แห สวิง เพื่อทดลองจับสัตว์น้ำเพื่อเปรียบเทียบปริมาณสัตว์น้ำระหว่างอดีตและปัจจุบัน ทีมวิจัยและนักเรียนกลับมารับประทานอาหารเที่ยงร่วมกันที่โรงเรียน ภายบ่ายร่วมกันสรุปผลการสำรวจที่ได้ในแต่ละกลุ่ม

นักเรียนและทีมวิจัยได้ร่วมกันสรุปสัตว์และพืชที่พบจากการสำรวจ พบว่ามีจำนวนมากและหลายชนิดว่าที่พบในระบบนิเวศภายในหมู่บ้านเตาป่า โดยเฉพาะสัตว์น้ำพบหลากหลายชนิด เช่น ปลาชิว ปลาช่อน ปลากระทิง ปลากรด กุ้ง หอย แมลงชนิดต่างๆ นก พืชที่พบมีทั้งที่อยู่ในน้ำ เช่น จอก แหน ผักบุ้ง ผักตบชวา เทา บัว ผัก และต้นไม้ที่ปลูกอยู่ริมตลิ่งลำเตา เช่น ข้าวโพด ฟักทอง มะเขือ มะม่วง จีเหือก ต้นตาล ยูคาลิปตัส เป็นต้น

นอกจากนั้นนักเรียนยังได้รับทราบและพบเห็นทำน้ำต่างๆ ที่ชาวบ้านสมัยก่อนได้ตั้งชื่อไว้ เช่น ทำโนนมะนาวตั้งชื่อตามบริเวณดังกล่าวซึ่งเป็นหมู่บ้านเก่าของขอมอยู่ริมลำเตา เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด กับตำบลถาวรแอ่นหรือตำบลนาสีนวนในปัจจุบัน เป็นที่สูงมีการปลูกมะนาวไว้บริโกล และถัดมาอีกประมาณ 500 เมตร เป็นทำหมากดำ เป็นชื่อที่เรียกตามชื่อสุนัขของพ่อค้าที่จมน้ำตาย เพราะบริเวณนั้นน้ำลึกมาก ทำบักถอดตั้งชื่อตามเด็กที่จมน้ำตายบริเวณนั้น ทำม้ายตั้งชื่อตามสถานที่พักม้าของนายฮ้อยหรือพ่อค้าวัว ควาย ที่นำวัวควาย มาพักการเดินทางเนื่องจากน้ำลึก ใสสะอาด เป็นต้น

จากการสำรวจลำเตานักเรียนและทีมวิจัยได้พบปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไข
ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาจากการศึกษาระบบนิเวศลำเตา

ปัญหา	วิธีแก้ปัญหา
1. พืชบริเวณริมลำเตาถูกทำลาย เพื่อทำการเกษตร ทำให้พืชหายากบางชนิดสูญพันธุ์ได้	1. ควรทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างชาวบ้าน เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่ใกล้สูญพันธุ์
2. จอก แหน และพืชชนิดต่างๆ ในลำน้ำมีหนาแน่นเกินไป ทำให้น้ำตื้นเขินไม่สามารถลงไปตักน้ำมาใช้อุปโภค	2. ควรประสาน อบต. หรือ อบจ. เพื่อของบประมาณในการขุดลอกลำเตาให้ลึก และกำจัดวัชพืชให้เหลือน้อยลง แต่ต้องมีเพียงพอที่จะใช้เป็นอาหารของสัตว์น้ำด้วย
3. ปริมาณสัตว์น้ำลดลง	3. ควรประสานกับกรมประมงเพื่อขอปลา และสัตว์น้ำมาปล่อยให้ขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น และกำหนดข้อปฏิบัติในการจับสัตว์น้ำ เช่น ห้ามใช้ไฟฟ้าช็อตปลา
4. น้ำกร่อย	4. ควรขุดลอกลำเตาให้กว้างและลึกขึ้น เพื่อให้น้ำไหลสะดวกขึ้นเป็นการระบายน้ำให้ผ่านสะดวกขึ้น เพราะมีการตมเกลือบริเวณริมตลิ่งน้ำเค็มไหลลงสู่ลำเตา และควรหาวิธีแก้ไขปัญหาดินเค็มโดยปรึกษากับเกษตรตำบล เพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

3) ระบบนิเวศป่าดงลำพัน

ได้ดำเนินการในวันที่ 29 มิถุนายน 2549 โดยทีมวิจัยนำนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ศึกษาระบบนิเวศป่าดงลำพัน ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดงลำพัน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ภาคเช้าได้รับฟังการบรรยายความรู้เรื่องระบบนิเวศจากวิทยากรเขตห้ามล่าสัตว์ป่าดงลำพัน ฐานที่ 1 เรื่องป่าไม้ ฐานนี้วิทยากรได้อธิบายประเภทของป่าไม้ผลัดใบและไม่ผลัดใบ ประโยชน์ของป่าไม้ และแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ฐานที่ 2 เรื่องสัตว์ป่า ฐานนี้วิทยากรจะอธิบายเกี่ยวกับสัตว์ป่า ประเภทของสัตว์ป่า ซึ่งได้แก่สัตว์ป่าคุ้มครองและสัตว์ป่าสงวน และให้นักเรียนดูรูปสัตว์ประเภทต่างๆ ฐานที่ 3 เรื่องลำน้ำโขงแห่งป่า ฐานนี้วิทยากรจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นั่งสมาธิเพื่อฟังเสียงธรรมชาติ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักต่อธรรมชาติ ฐานที่ 4 เรื่อง ปุทูลกระหม่อม วิทยากรอธิบายเกี่ยวกับปุทูลกระหม่อม ลักษณะของปุทูลกระหม่อม และวิถีชีวิตของปุทูลกระหม่อม ฐานที่ 5 นันทนาการ วิทยากรเล่านิทาน และร้องเพลงเกี่ยวกับป่า พร้อมทั้ง

พานักเรียน ร้องและเต้นประกอบจังหวะ เพื่อสร้างความสนุกสนานให้นักเรียน เวียนฐานจนครบ 5 ฐาน แต่ละฐานใช้เวลาประมาณ 30 นาที แล้วพักรับประทานอาหารเที่ยง

ในภาคบ่าย จะมีกิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติระบบนิเวศป่าดงลำพัน ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยให้นักเรียนเดินป่าเป็นกลุ่มๆ ตามกลุ่มที่แบ่งกันในภาคเช้า ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีวิทยากรประจำกลุ่มละ 2 คน ทีมวิจัยชาวบ้าน กลุ่มละ 1 คน ครูกลุ่มละ 1 คน

หลังจากเดินป่าเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนทุกกลุ่มมารวมกันและให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมาสรุปให้ฟังว่า ได้ความรู้และประสบการณ์อะไรบ้างจากกิจกรรมในครั้งนี้

จากกิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติป่าดงลำพันในครั้งนี้ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้ให้การสัมภาษณ์ พอจะสรุปได้ว่า การเดินป่าในครั้งนี้ ทำให้ได้รู้และได้เห็น พืชและสัตว์ต่างๆ ที่ไม่เคยเห็น และไม่สามารถพบได้ในท้องถิ่นชนิดต่างๆ มากมาย รวมถึงพืชสมุนไพร พร้อมทั้งเห็นข้อแตกต่างของระบบนิเวศป่าดงลำพัน กับระบบนิเวศในท้องถิ่นอย่างชัดเจน ตรงที่ป่าดงลำพันมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่า สภาพดินชุ่มชื้น มีสีเขียว ต้นไม้หนา ทำให้อากาศภายในป่าเย็นขึ้นอยู่ตลอดเวลา แต่ป่าไม้ในท้องถิ่นไม่ค่อยมี ทำให้อากาศแห้งแล้ง และที่สำคัญนักเรียนรู้สึกประทับใจที่มีโอกาสได้เห็นปูทูลกระหม่อม และในการเดินป่าครั้งนี้ทำให้นักเรียนได้ขบคิดเกี่ยวกับต้นไม้ว่า ต้นไม้นั้นมีประโยชน์ต่อมนุษย์ ถ้าไม่ตัดไม้ทำลายป่า ก็จะทำให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ฝนตกตามฤดูกาล ป่าไม่มีความรุ่มร้อน สัตว์ป่ามีที่อยู่อาศัย ทำให้สัตว์ป่าไม่สูญพันธุ์และถ้าในท้องถิ่นช่วยกันปลูกต้นไม้มากๆ ก็จะช่วยให้ระบบนิเวศในท้องถิ่นมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ผลการดำเนินการ

- 1) นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในท้องถิ่นตนเองมากขึ้น สามารถบอกปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนจากผลกระทบต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในท้องถิ่นของตนเองได้
- 2) นักเรียนมีทักษะในการสังเกต โดยได้แนวทางจากแบบบันทึกที่มีแบบแผนทำให้บันทึกข้อมูลจากการศึกษาระบบนิเวศทั้ง 3 ระบบ ได้ครอบคลุมและมีรายละเอียดมากขึ้น
- 3) นักเรียนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น สังเกตได้จากนักเรียนเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาในระบบนิเวศในชุมชนของตนเอง
- 4) นักเรียนรู้จักเปรียบเทียบระบบนิเวศในท้องถิ่นและระบบนิเวศป่าดงลำพันได้แนวคิดในการอนุรักษ์และปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น ให้ฝนตกตามฤดูกาล ไม่แห้งแล้ง มีสัตว์และพืชในระบบนิเวศที่สมบูรณ์มากขึ้น

1.3.3 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้นักเรียนรู้จักวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และประเพณีท้องถิ่น

2) เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณีท้องถิ่น

3) เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนได้ร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม และจริยธรรม

การดำเนินกิจกรรม

1) นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น

(1) กิจกรรมวันสงกรานต์ ได้ดำเนินการในวันที่ 12 เมษายน 2549 โดยทีมวิจัย และนักเรียนได้ร่วมกันจัดพิธีรดน้ำดำหัวขอพรจากผู้สูงอายุภายในหมู่บ้าน ณ อาคารเอนกประสงค์ โรงเรียนบ้านเตาป่า ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 30 คน แต่ละคนแต่งกายสวยงามใส่เสื้อลายดอก สดใส โรงเรียนได้จัดเตรียมเครื่องเสียงไว้ให้ผู้สูงอายุได้ร้องหมอลำ ร้องสรภัญญะ และร้องเพลงกล่อมลูกให้ลูกหลานฟัง จากนั้นทีมวิจัยได้นำนักเรียนและชาวบ้านเตาป่ารดน้ำขอพรจากผู้สูงอายุ นักเรียนได้นำน้ำหอมรดที่มือแล้วทำให้ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งมอบสบู่หอมให้ผู้สูงอายุท่านละ 2 ก้อน ผู้สูงอายุได้พรมน้ำที่ศีรษะของนักเรียนและให้พรให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เป็นเด็กดี วาสนอนง่าย ผู้เฒ่าผู้แก่บางคนร้องไห้ น้ำตาไหลและบอกว่าดีใจที่เห็นหน้าลูกหลานพร้อมหน้าพร้อมตากัน และลูกหลานเห็นความสำคัญของคนแก่ ทีมวิจัยได้ให้นักเรียนศึกษาประวัติประเพณีวันสงกรานต์ วิธีการจัดประเพณีวันสงกรานต์ของหมู่บ้านเตาป่า วิเคราะห์ความเหมาะสมและไม่เหมาะสมของกิจกรรมสงกรานต์ในปัจจุบัน

(3) กิจกรรมทำบุญทอดผ้าป่า ได้ดำเนินการในวันที่ 12 เมษายน 2549 หลังจากพิธีรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์แล้ว ทีมวิจัยได้รวบรวมปัจจัยของนักเรียน คณะครู และชาวบ้านเตาป่าแล้วร่วมกันไปทอดถวายผ้าป่าที่วัดสระธาตุนบ้านเตาป่า ซึ่งโดยปกติในวันสงกรานต์จะมีการทอดผ้าป่ากองย่อยๆ ของชาวบ้านเตาป่าร่วมกับลูกหลานที่กลับมาจากทำงานในต่างจังหวัด เช่น กรุงเทพมหานคร

(3) กิจกรรมบุญเบิกบ้าน ได้ดำเนินการในวันที่ 3 มิถุนายน 2549 โดยทีมวิจัยและนักเรียนเข้าร่วมประเพณีกับชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ให้นักเรียนศึกษาประวัติความเป็นมาของการทำบุญเบิกบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์ว่าควรอนุรักษ์กิจกรรมต่อไปหรือไม่อย่างไร นักเรียนและทีมวิจัยลงความเห็นเห็นว่าเห็นควรอนุรักษ์ไว้เพราะไม่มีผลเสียใดๆ เป็นความเชื่อที่จะรวมใจชาวบ้านให้มีความรักและความสามัคคีกัน

(4) กิจกรรมบุญบังไฟน้อย ได้ดำเนินการในวันที่ 12 มิถุนายน 2549 โดยทีมวิจัยและนักเรียนเข้าร่วมประเพณีกับชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เพื่อสืบทอดประเพณีให้ฝนตกตามฤดูกาล มีน้ำอุดมสมบูรณ์เพียงพอในการใช้เพาะปลูกและบริโภค

(5) กิจกรรมเวียนเทียนวันอาสาฬหบูชาและทำบุญทอดเทียนเข้าพรรษา ได้ดำเนินการนำนักเรียนไปเวียนเทียนที่พระธาตุนาดูน ในวันที่ 10 กรกฎาคม 2549 นักเรียนได้รู้จักประเพณีที่งดงามของพุทธศาสนิกชน ได้เวียนเทียนร่วมกับประชาชนจากหลายๆ ท้องถิ่นที่มานมัสการพระธาตุนาดูน นักเรียนตื่นเต้นที่ได้ไปนมัสการพระธาตุนาดูนซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัดมหาสารคาม และทีมวิจัยได้นำนักเรียนทำพิธีทอดเทียนเข้าพรรษาในวันศุกร์ที่ 14 กรกฎาคม 2549 โดยนักเรียนจัดขบวนแห่กลองยาวที่ได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำเทียนพรรษา ฝ้ายอบน้ำฝน และเครื่องอัฐบริวาร ตลอดจนปัจจัยที่ร่วมกันบริจาคไปถวายที่วัดสระธาตุบ้านเตาป่า นักเรียนมีความรู้สึกพอใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส บางคนรำน้ำวงกลองยาวร่วมกับชาวบ้านเตาป่า

(6) การเข้าร่วมกิจกรรมงานศพของผู้เสียชีวิตในหมู่บ้าน ในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิจัยทีมวิจัยได้นำนักเรียนเข้าร่วมงานศพ โดยร่วมเคารพศพ ร่วมฟังพระสวดพระอภิธรรม นักเรียนช่วยบริการน้ำดื่มแก่ผู้มาร่วมงาน และสังเกตพิธีการขั้นตอนต่างๆ ทั้งที่บ้านเจ้าภาพ และที่วัด

(7) การเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทีมวิจัยนำนักเรียนเข้าร่วมงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ นักเรียนสังเกตขั้นตอนการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ทั้งพิธีพราหมณ์และพิธีสงฆ์ ตลอดจนการร่วมแสดงความยินดีของเพื่อนบ้าน

(8) การเข้าร่วมกิจกรรมงานบวช ทีมวิจัยนำนักเรียนเข้าร่วมงานทำบุญบวช นักเรียนสังเกตขั้นตอนพิธีบวช ตั้งแต่การทำขวัญนาถ ขึ้นตอนพิธีบวช ทั้งที่บ้านเจ้าภาพ และที่วัด ตลอดจนความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับการบวช

(9) การเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีบุญข้าวสาก ทีมวิจัยนำนักเรียนเข้าร่วมประเพณีบุญข้าวสาก ในวันที่ 7 ตุลาคม 2549 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 เป็นบุญประเพณีที่มีขึ้นทุกปี ทีมวิจัยนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่วัดร่วมกับชาวบ้านซึ่งนำภัตตาหารไปถวายพระ แล้วนำห่อข้าวสากใหญ่ไปวางใส่ใบตอง จัดแจงแต่งสำหรับบริเวณหน้าธาตุ (โกฏิบรรจจุฏิ) บรรพบุรุษแล้วเรียกให้ผีบรรพบุรุษมากิน ข้าวสากเล็ก ห่อด้วยใบตองกลัดหัวท้ายข้างในใส่อาหารอย่างละเล็กละน้อย เอาไปห้อยตามต้นไม้ให้ผีไม่มีญาติมากิน เมื่อพระตักลงเพล ผีก็จะกลับ ชาวบ้านก็จะแย่งข้าวสากห่อเล็กกันเพื่อนำไปใส่บาตรให้ข้าวในนาเพื่อให้ข้าวในนางอกงาม นักเรียนและผู้ปกครองจะนำอาหารคาวหวานไปให้ญาติผู้ใหญ่ และจะได้รับเงิน หรืออาหารคาวหวานกลับมาเช่นกัน

(10) บุญแจกข้าว (บุญอุทิศส่วนกุศล) ทีมวิจัยและนักเรียนเข้าร่วมงานบุญแจกข้าวของชาวบ้าน นักเรียนช่วยบริการน้ำดื่มแก่ผู้มาร่วมงาน และสังเกตพิธีการขั้นตอนต่างๆ ทั้งที่บ้านเจ้าภาพ และที่วัดร่วมฟังพระธรรมเทศนาจากพระภิกษุเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

(11) งานแต่งงาน ทีมวิจัยและนักเรียนได้เข้าร่วมงานงานแต่งงาน โดยเข้าร่วมสังเกตพิธีการต่างๆ ในตอนเช้ามีการเลี้ยงแขก ตอนสายก็ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญมีหมอสวดร่ายมาทำพิธี ญาติๆ ก็จะช่วยกันผูกแขนรับขวัญ ลูกสะใภ้ ผูกแขนเชยเพื่อให้เป็นทุนแก่คู่บ่าวสาวดำเนินชีวิตคู่ต่อไป

(12) **บุญพระเวส** ทีมวิจัยและนักเรียนเข้าร่วมงานบุญในวันที่ 14 มีนาคม 2550 หลังจากไม่ได้จัดมาหลายปี เนื่องจากชาวบ้านไปทำงานต่างจังหวัดกันมาก โดยก่อนวันงานหนึ่งวัน คือวันที่ 13 มีนาคม 2550 ทีมวิจัย นักเรียน ร่วมกับชาวบ้านช่วยกันหาคอกไม้ป่าตามหัวไร่ปลายนา รอบๆ หมู่บ้าน โดยมีความเชื่อว่าจะต้องเป็นคอกไม้ป่าจึงจะได้บุญมาก จากนั้นนำคอกไม้มารวมกันที่ข้างโรงเรียนแล้วแห่ไปยังวัดสระธาตุน้ำเตาบ้านเตาป่า นำคอกไม้ใส่ถาด ชาวบ้านมารวมกันที่ข้างวัด จากนั้นทำพิธีถวายคอกไม้แด่พระสงฆ์ พระสงฆ์รับคอกไม้พร้อมทั้งให้พร แล้วจึงตั้งขบวนแห่นาคอกไม้พร้อมทั้งข้าวพันก้อนตอกแห่รอบศาลาวัด 3 รอบ พร้อมทั้งนำคอกไม้และข้าวพันก้อนใส่ภาชนะที่เตรียมไว้ทั้งสี่มุมของศาลาวัด ใส่คอกไม้ทุกรอบจนครบ 3 รอบ แล้วนำคอกไม้ที่เหลือไปใส่ภาชนะที่จัดเตรียมไว้ในศาลาวัด เวียนอีก 3 รอบพร้อมทั้งใส่คอกไม้ทุกรอบ เป็นเสร็จพิธีการเตรียมงานบุญพระเวส รุ่งเช้าวันที่ 14 มีนาคม 2550 ชาวบ้านจับฉลากเป็นเจ้าภาพภัตตาหารเทศ มีการเทศมหาชาติ ด้วยภาษาอีสานตลอดวันตลอดคืน เชื่อว่าถ้าใครฟังเทศน์ได้ครบทุกกัณฑ์จะได้ไปเกิดในยุครัตนโกสินทร์

2) กิจกรรมสวดมนต์ประจำสัปดาห์

เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2549 โดยดำเนินการทุกวันศุกร์ เวลาประมาณ 15.00 น. เป็นต้นไป โดยให้นักเรียนทุกคนทุกระดับชั้น รับฟังคำสอนของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมเพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บางวันเชิญผู้มีคุณวุฒิมาให้ความรู้และแนะนำนักเรียน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โดยโรงเรียนจัดทำเอกสารบทสวดมนต์ให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระแบบสวดมนต์ยาว ฝึกให้นักเรียนนั่งสมาธิ และฝึกความเป็นผู้นำของนักเรียนโดยให้นักเรียนชั้น ป.6 เป็นผู้นำสวดมนต์ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ดี จากการสังเกตนักเรียนมีความเยือกเย็นลง รู้จักมารยาทในห้องประชุม มีสมาธิในการรับฟังเรื่องราวต่างๆ มากขึ้นกว่าเดิม และนำนักเรียนไปรับฟังธรรมะที่วัดเดือนละ 1 ครั้ง นักเรียนรู้จักพิธีการทางสงฆ์ สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาได้ดี

3) กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาจิตครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชาวบ้านเตาป่า

ได้ดำเนินการในวันที่ 8-12 พฤษภาคม 2549 โดยคณะครู ทีมวิจัย ชาวบ้าน และนักเรียน รวม 52 คน เข้ารับการอบรมพัฒนาจิตที่วัดป่าหนองคู อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยพักค้างคืน 5 วัน 4 คืน มีพระวิทยากรจำนวน 10 รูป การอบรมครั้งนี้มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพยัคฆภูมิวิทยาคาร ประมาณ 400 คน และคณะครูเข้ารับการอบรมร่วมกัน นักเรียนได้รับการฝึกอบรมสมาธิ และความรู้เกี่ยวกับธรรมะ การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นนักเรียนที่ดีของคุณครู เป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่ เป็นประชาชนที่ดีของประเทศชาติ นักเรียนได้ปฏิบัติการทำวัตรเช้า – เย็น การถือศีล 5 ตลอดช่วงระยะเวลาที่เข้ารับการอบรม ดังนี้

วันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ภาคเช้ารายงานตัว ปฐมนิเทศโดยหลวงปู่มหาไธส โฆสโก แนะนำพระวิทยากร มอบตัวเป็นศิษย์ของหลวงปู่ รับประทานอาหารกลางวัน เวลา 13.00 น. ฝึก

สมาทานศีล 8 พระวิทยากรแนะนำการทำกรรมฐาน ฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย เวลา 16.00-17.00 น. อาบน้ำ เวลา 18.00-19.00 น. ฝึกการเดินจงกรม แล้วเดินจงกรมหมู่รอบบริเวณวัด จากนั้นกลับมารวมกันที่ศาลาแล้วทำวัตรฟังธรรม ค่ำน้ำปานะ มีการฉายวีดิทัศน์เกี่ยวกับธรรมะให้นักเรียนดู และเข้านอน เวลา 20.00 น. จากการสังเกตนักเรียนมีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมตามที่พระวิทยากรสอนมาก มีการพูดคุยสอบถามเพื่อนๆ เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง จากการสอบถามว่าตอนเย็นนักเรียนหิวข้าวหรือไม่ เพราะต้องรักษาศีล 8 ไม่รับประทานอาหารเช้า ค่ำได้เพียงน้ำปานะเท่านั้น นักเรียนตอบว่าไม่หิว นักเรียนแบ่งกลุ่มกันพักตามศาลาที่ทางวัดจัดให้ การหยอกล้อพูดคุยกันมีเสียงดังบ้างในบางครั้ง

วันที่ 9 พฤษภาคม 2549 ระฆังปลุกเวลา 03.45 น. นักเรียนทำกิจวัตรส่วนตัว บริหารกายบริหารจิต ทำวัตรฟังธรรม กิจกรรมชีวิตต้องสู้ รับประทานข้าวต้มเวลาประมาณ 07.25 น. แยกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมสติกับชีวิตการกำหนดรู้ หรือรู้เท่าทัน มีการแยกกลุ่มกันปฏิบัติภารกิจสติ เวลา 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน พัก 1 ชั่วโมง ภาคบ่ายนักเรียนแยกกลุ่มปฏิบัติเล่นเกมตัวลัดคิด-คิดเพลันทำให้ทุกข์ เวลา 16.00-17.00 น. อาบน้ำ จากนั้นรวมกลุ่มเพื่อเดินจงกรมหมู่ แล้วกลับมา ทำวัตรฟังธรรม ค่ำน้ำปานะ และรับความรู้เกี่ยวกับ “ยาเสพติด” โดยวิทยากรเภสัชกรจากโรงพยาบาลนาเชือก และเข้านอนเวลา 20.00 น. จากการสังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรมในวันที่สองของการเข้าค่ายอบรมพัฒนาจิตนักเรียนเริ่มปรับตัวได้ดีขึ้น การเดินจงกรม การนั่งสมาธิทำได้ดี นิ่งขึ้น อดทนได้นานขึ้น ได้รับคำชมเชยจากพระวิทยากรว่านักเรียนระดับประถมศึกษาแต่ปฏิบัติกิจกรรมได้ดี ไม่แพ้นักเรียนระดับมัธยมและอุดมศึกษา วันนี้มีผู้ปกครองนักเรียนมาเยี่ยมนักเรียนในช่วงเย็น

วันที่ 10 พฤษภาคม 2549 ระฆังปลุกเวลา 03.45 น. นักเรียนทำกิจวัตรส่วนตัว บริหารกายบริหารจิต ทำวัตรฟังธรรม กิจกรรม “พ่อจ๋า แม่จ๋า อยู่ไหน” รับประทานข้าวต้มเวลาประมาณ 07.30 น. แยกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมเพชรเผากิเลส เวลา 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน พัก 1 ชั่วโมง ภาคบ่ายแยกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม “นิรณ 5” เวลา 16.00-17.00 น. อาบน้ำ จากนั้นรวมกลุ่มเดินจงกรมหมู่แล้วกลับมาทำวัตรฟังธรรม เรื่องความ “กตัญญู” ค่ำน้ำปานะ และเข้านอนเวลา 20.00 น. จากการสังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนพบว่า การเดินจงกรมหมู่ และการเดินจงกรมที่แยกปฏิบัตินักเรียนสามารถทำได้ดีมาก โดยลักษณะการเดินสำรวจ ไม่มีการหยอกล้อกัน มีสมาธิในการปฏิบัติกิจกรรมดีมาก

วันที่ 11 พฤษภาคม 2549 ระฆังปลุกเวลา 03.45 น. นักเรียนทำกิจวัตรส่วนตัว บริหารกายบริหารจิต ทำวัตรฟังธรรม กิจกรรม “ความรู้สึกที่ดีของครู” เชิญคุณครูจากโรงเรียนพศกษุมวิทยาการ และครูที่นำนักเรียนมาปฏิบัติธรรมร่วมกันเล่าความรู้สึกของตนเองที่มีต่อลูกศิษย์ ความตั้งใจในการสั่งสอนศิษย์ ให้แก่นักเรียนฟัง เวลา 07.30 น. รับประทานข้าวต้ม แยกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมสติตัดกรรม เวลา 12.00-13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน พัก 1 ชั่วโมง ภาคบ่ายแยกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมเล่นเกม เวลา 16.00-17.00 น. อาบน้ำ แล้วรวมกลุ่มเพื่อเดินจงกรมหมู่ ค่ำ

น้ำปานะ ทำวัตรฟังธรรม “แสงเทียนส่องทาง” พระวิทยากรบรรยายถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ และคุณครู จากนั้นให้นักเรียนเปิดใจพูดถึงการปฏิบัติตนของตนเองว่ามีข้อผิดพลาดอย่างไรบ้าง มีการทำผิดไม่เชื่อฟังคำสั่งสอน ของพ่อแม่และคุณครูอย่างไรบ้าง นักเรียนหลายคนได้เล่าให้เพื่อนๆ ฟัง และรู้สึกว่าคุณครูไม่ควรทำอย่างนั้น ในช่วงกิจกรรมนี้นักเรียนส่วนมากร้องไห้เพราะคิดถึงพ่อแม่ของตนเอง อยากกอดพ่อกอดแม่ พระวิทยากรได้ให้นักเรียนกอดคุณครูแทนพ่อแม่เพราะคุณครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่ 2 ของนักเรียน นักเรียนกอดคุณครูแล้วร้องไห้เป็นภาพที่ประทับใจมาก และนักเรียนเข้านอนเวลา 21.00 น. จากการสังเกตกิจกรรมในวันนี้ นักเรียนได้รับมอบหมายให้หน้าที่ล้างถ้วยจานและภาชนะทั้งหมด นักเรียนชั้น ป.6 ได้เป็นผู้นำในการแบ่งกลุ่มเพื่อนๆ และน้องๆ ในการทำงาน โดยครูไม่ได้แนะนำ นักเรียนทุกคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี จากการตรวจผลงานนักเรียนล้างถ้วยจานได้สะอาด จัดเรียงเป็นระเบียบเรียบร้อย

วันที่ 12 พฤษภาคม 2549 ระวังปลุกเวลา 03.45 น. นักเรียนทำกิจวัตรส่วนตัว บริหารกายบริหารจิต ทำวัตรฟังธรรม กิจกรรม “การเจริญสติในชีวิตประจำวัน” เวลา 07.30 น. รับประทานข้าวต้ม พระวิทยากรสรุปการมองโลกแต่ในแง่ดี เพื่อให้จิตไม่เป็นทุกข์ เวลา 11.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน จากนั้นมีพิธีมอบวุฒิบัตร นักเรียน ทีมวิจัย และผู้เข้าอบรมพัฒนาจิต สมาทานศีล 5 รับฟังปัจฉิมโอวาทจากหลวงปู่มหาไฉล โมสโก แล้วพิธีปิดการอบรมโดยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นประธาน จากนั้นจึงเดินทางกลับโรงเรียนบ้านเตาป่า จากการสอบถามนักเรียนว่าอยากกลับบ้านหรือยัง นักเรียนตอบว่ายังไม่อยากกลับ ไม่รู้สึกคิดถึงบ้าน การปฏิบัติกิจกรรมไม่หนักเกินไป ทำได้เหมือนพี่ๆ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา

เมื่อกลับมาที่โรงเรียนทีมวิจัยได้ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการฝึกการเจริญสติให้มีสมาธิแก่ผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม และนำไปใช้ในกิจกรรมการสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง โดยช่วงพักกลางวันก่อนเข้าชั้นเรียนจะให้นักเรียนเข้าแถวและนั่งสมาธิเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนภาคบ่าย ในการจัดกิจกรรมสวดมนต์ประจำสัปดาห์ได้มีการนั่งสมาธิก่อนทำกิจกรรมสวดมนต์และรับฟังคำสอนของครู

ผลการดำเนินกิจกรรม

1) นักเรียนรู้จักวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และประเพณีท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และประเพณีท้องถิ่น สามารถปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน โดยเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ นักเรียนสามารถบอกขั้นตอนการทำกิจกรรมต่างๆ และสามารถปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี

2) นักเรียนมีสัมมาคาระ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้สูงอายุ มากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาจิต การสวดมนต์สวดสัปดาห์ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3) นักเรียนมีความรับผิดชอบในตนเอง และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีขึ้น

4) นักเรียนพูดจาไพเราะขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายคือ ชั้น ป.3-ป.6

5) โรงเรียนและชุมชนได้ร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นการร่วมกันดูแลอบรมนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างดียิ่ง

1.3.4 กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดกิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อให้นักเรียนมีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3) เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
- 4) เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 5) เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

การดำเนินกิจกรรม

เริ่มดำเนินการวันที่ 7 มิถุนายน 2549 โดยแบ่งนักเรียนชั้น ป.1 – ป.6 ออกเป็น 6 กลุ่ม ตามความสมัครใจและความเหมาะสม ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่ม ทอผ้าฝ้าย กลุ่มบายศรีอีสาน (ขันหมากเบ็ง) กลุ่มนวดแผนโบราณ กลุ่มกลองยาว และกลุ่มวรรณกรรมพื้นเมือง (เพลงกล่อมลูก, เพลง, สรภัญญะ) วิทยากรท้องถิ่นสอนกิจกรรมให้นักเรียนในวันพุธ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ทีมวิจัยจัดหาวัสดุอุปกรณ์และแบ่งความรับผิดชอบเข้าร่วมสังเกตการณ์และบันทึกกิจกรรมทุกกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มจักสาน วิทยากรท้องถิ่นคือ นายเชียง ไชยบัวแดง ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นายเลื่อน แก้วดี และนายเจริญ อันเสนา

2. กลุ่มทอผ้าฝ้าย วิทยากรท้องถิ่น คือ นางทองใบ พุททพันธ์ ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นางประยูร บุญยัสสะ และนายสมชาย พุททพันธ์

3. กลุ่มบายศรีอีสาน วิทยากรท้องถิ่น คือ นางสาว บุญยัสสะ ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นางสาวจิรพรรณ เสนามาตย์ และนางทองใบ แก้วลาด

4. กลุ่มนวดแผนโบราณ วิทยากรท้องถิ่น นายทองคำ ไชยอินสุญ ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นางโสภณัญญา มนตรี และนายสมดี อันเสนา

5. กลุ่มกลองยาว วิทยากรท้องถิ่น นายถนอม บุญเรียน และอำพล ญาติินยม ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นายประดิษฐ์ คงงาม และนายวันชัย บุญยัสสะ

6. กลุ่มวรรณกรรมพื้นเมือง (เพลงกล่อมลูก, เพลง, สรภัญญะ) วิทยากรท้องถิ่น ได้แก่ นางพุด ผลผาเลิศ ทีมวิจัยที่รับผิดชอบคือ นายประสิทธิ์ ชาญศิริ

การดำเนินการในระยะแรกวิทยากรท้องถิ่นได้ทำความคุ้นเคยและเล่าถึงประวัติตนเอง ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักเรียนได้เรียนรู้ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ในชุมชนบ้านเตาป่ามีการปฏิบัติและถ่ายทอดต่อกันมาอย่างไร แล้วจึงเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมแต่ละสาขา เมื่อดำเนินการไปได้ประมาณ 2 เดือน พบว่าเกิดปัญหาขึ้นบางส่วน คือ นักเรียนระดับชั้น ป.1-ป.2 มีความสนใจในช่วงระยะเวลาสั้นเมื่อหมดความสนใจจะเล่นสนุกครบวงสมาชิกในกลุ่ม จึงแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนชั้น ป.3-6 เข้าร่วมกิจกรรมต่อเท่านั้น ซึ่งการปฏิบัติจากนั้นเป็นต้นมากิจกรรมดำเนินไปด้วยดี นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจ และมีความสุขในการปฏิบัติกิจกรรม

จากการสัมภาษณ์วิทยากรท้องถิ่น พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดี และเมื่อสัมภาษณ์นักเรียนว่ามีความสุขในการเรียนหรือไม่ นักเรียนตอบว่ามีความสุข สนุกสนาน และคิดว่าจะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนๆ ในห้องเดียวกันที่อยู่กลุ่มอื่นๆ ได้ และคิดว่าน่าจะอนุรักษ์กิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ให้อยู่คู่กับบ้านเตาป่าตลอดไป และกิจกรรมบางอย่างสามารถใช้ในการประกอบอาชีพ หรือหารายได้เสริมได้ เช่น การทอผ้าฝ้าย การสานกระติบข้าว การนวดแผนโบราณ และวงกลองยาว

ผลการดำเนินกิจกรรม

1) นักเรียนมีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์และสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเห็นว่าควรมีการเรียนรู้และสืบทอดต่อกันไปเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน

2) นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การนำนักเรียนที่เรียนรู้การตีกลองยาวเข้าร่วมขบวนแห่ผ้าป่างานบวช นักเรียนที่เรียนรู้ด้านการนวดแผนโบราณสามารถนำไปใช้นวดสมาชิกในครอบครัวได้ จากการสอบถามชาวบ้านเตาป่า พบว่า เด็กหญิงศิริวรรณ อันเสนา ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนนวดแผนโบราณ ได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้มาไปใช้ให้บริการนวดแก่ชาวบ้านทำให้มีรายได้ ครั้ง 20-30 บาท และมีผู้สนใจใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนที่เรียนการทอผ้าฝ้ายสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ นักเรียนที่เรียนการทำพานบายศรีอีสาน (ขันหมากเบ็ง) สามารถช่วยผู้ใหญ่ทำพานบายศรีเพื่อใช้ในงานพิธีต่างๆ ได้ การสานกระติบข้าวและกระดังนำไปใช้ในครัวเรือนและจำหน่ายได้

3) นักเรียนได้มีส่วนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โดยได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละชนิดที่เรียนรู้ การเรียนรู้วิธีการปฏิบัติจริง และการถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นในชุมชนของตนเอง

4) ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นวิทยากรท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการเป็นทีมวิจัย

1.3.5 กิจกรรมประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

กิจกรรมประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน
- 2) เพื่อให้ครูปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

การดำเนินกิจกรรม

ได้ดำเนินการในวันที่ 12 มิถุนายน 2549 โดยโรงเรียนได้เชิญผู้นำชุมชน ทีมวิจัย คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนนักเรียน ร่วมกันอภิปรายบทบาทและแนวทางในการปฏิบัติตนของครูเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียน

นายประสิทธิ์ ขาญศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่า หัวหน้าโครงการได้นำผลการประเมินภายนอกข้อเสนอแนะด้านครูผู้สอน และผลข้อสรุปผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ระยะที่ 1 แจกให้ที่ประชุมรับทราบ เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ดังนี้

ผลการประเมินภายนอกรอบแรก ด้านครูผู้สอน

จุดที่ควรพัฒนา

ครูควรได้รับการพัฒนาการจัดแผนการสอน การผลิตสื่อ การวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เชี่ยวชาญในงานที่ตนเองปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ครูควรจัดทำแผนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการประเมินผลการสอนเพื่อปรับปรุงเทคนิคการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย มีการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง ครูควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความชำนาญในวิชาที่สอนตลอดเวลา

ผลการศึกษาปัจจัยด้านครูผู้สอนต่อการพัฒนานักเรียนเป็น “คนดีศรีเตาป่า”

ระยะที่ 1

1. ครูไม่เอาใจใส่ต่อการตรวจงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ
2. ครูขาดจิตสำนึกต่อหน้าที่ สอนตามหน้าที่ ไม่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ไม่เตรียมการสอน
3. ครูไม่สอน โดยอ้างว่ามีภาระงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมากเกินไป

4. ครูไม่ให้ความสำคัญต่อสถาบัน โรงเรียน และต่ออาชีพของตนเอง อยู่แบบตัวใครตัวมัน

5. ครูขาดการอุทิศตนเพื่องาน

6. ครูไม่ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

มาตรฐานด้านการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูที่สภาวิชาชีพครู (คุรุสภา)

กำหนด มีดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือส่งเสริมกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้ากัน

2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ดีงามให้เกิดศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ

6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์

9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเองเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

หลวงพ่พระครูบุญสุราภิวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดสระธาตุนบ้านเตาป่า ได้แสดงความคิดเห็นว่า ปีนี้อุบัติโรงเรียนบ้านเตาป่าปฏิบัติตนดีขึ้น เอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น อยากให้ปฏิบัติตนให้ดีขึ้นต่อไป มาโรงเรียนแต่เช้า อบรมนักเรียนหน้าเสาธง ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน สอนให้นักเรียนพูดจาไพเราะมากขึ้น เพราะนักเรียนยังติดลักษณะการพูดจาจากที่บ้าน

ตัวแทนผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตนของครูที่ดีสรุปได้ดังนี้

1. ต้องสอนเต็มที่ เต็มเวลา

2. ไม่สูบบุหรี่ และดื่มสุราให้นักเรียนเห็น

3. ดูแลเรื่องระเบียบวินัยนักเรียนอย่างเคร่งครัด

4. พุดจากับนักเรียนให้ไพเราะ ไม่ดูดำนักเรียนด้วยวาจาไม่สุภาพ

ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตนของครูที่ดี
สรุปได้ดังนี้

1. ครูมาโรงเรียนแต่เช้า เข้าแถวร่วมกับนักเรียนทุกคนทุกวัน

2. ครูเวรประจำวันควรมายืนรอรับนักเรียนที่หน้าประตูโรงเรียนทุกวัน

ตัวแทนนักเรียน ทีมวิจัยได้ให้นักเรียนเสนอคุณลักษณะของครูที่ดีในความคิด
ของนักเรียนโดยการเขียนส่ง แล้วให้ตัวแทนสรุปคุณลักษณะของคุณครูที่ดีมีได้ดังนี้

1. ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดทุกวัน

2. พุดจาสุภาพไพเราะ ไม่ดูดำนักเรียน

3. นำนักเรียนเล่นกีฬาทุกวัน

4. นำนักเรียนพัฒนาและรักษาความสะอาดโรงเรียนมากขึ้น

5. มาโรงเรียนแต่เช้า มารับนักเรียนแนะนำนักเรียนที่ปฏิบัติตนยังไม่ถูกต้อง

6. ไม่ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ในโรงเรียน

7. ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายนักเรียน

8. แต่งกายเรียบร้อยเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

9. ตั้งใจสอนนักเรียนเต็มที่

10. ให้การบ้านและตรวจอย่างสม่ำเสมอ

11. นำนักเรียนทำความดีร่วมกับชุมชนสม่ำเสมอ

12. ตรงต่อเวลา

13. มีน้ำใจ มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์

14. ไม่โทรศัพท์ขณะสอนหนังสือ

15. มีเหตุผล

16. ไม่ดุด่าไป

จากข้อสรุปแนวคิดจากเวทีกำหนดคุณลักษณะของครูที่ดีเป็นแบบอย่างของ
นักเรียน คณะครูทุกคนยินดีและพร้อมรับข้อตกลงในการปฏิบัติตนของครู และเริ่มปฏิบัติตั้งแต่วันที่
19 มิถุนายน 2549 เป็นต้นไป ตามบันทึกข้อตกลงต่อไปนี้

การปฏิบัติตนของครู โรงเรียนบ้านเตาป่าเพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนให้เป็น
“คนดีศรีเตาป่า”

1. ต้องใจสอนนักเรียนเต็มที่ เต็มเวลา

2. พุดจาสุภาพ ไพเราะ ไม่ดูดำนักเรียนด้วยถ้อยคำไม่สุภาพ

3. มาโรงเรียนแต่เช้า ครูเวรต้องมาขึ้นรอรับนักเรียนที่หน้าประตูโรงเรียน ไม่เกิน เวลา 07.30 น.

4. เข้าแถวหน้าเสาธงร่วมกับนักเรียนทุกวัน

5. แต่งกายเรียบร้อย เหมาะสมตามที่โรงเรียนกำหนด เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

6. ไม่ดื่มสุรา สูบบุหรี่ในบริเวณโรงเรียน ไม่ดื่มสุราจนมีเมเครองสติไม่ได้

7. ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้แก่ราชการอย่างเต็มที่

8. ครูรักและสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล ยกย่องซึ่งกันและกัน ไม่ว่าร้ายต่อผู้อื่นทั้ง

ต่อหน้าและลับหลัง

ผลการดำเนินงานกิจกรรม

1) ครูโรงเรียนบ้านเตาป่าได้ข้อตกลงในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

2) จากบันทึกข้อตกลงดังกล่าวข้างต้น ครูทุกคนรับไปปฏิบัติ จากการสอบถามผู้ปกครองนักเรียนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน สรุปได้ว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการปฏิบัติตนของครูอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะการดื่มสุราในโรงเรียนไม่มีปรากฏอีกเลย ครูแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับการเป็นครู การดูแลนักเรียนด้วยถ้อยคำไม่สุภาพมีน้อยมาก นักเรียนได้เห็นและปฏิบัติตามพฤติกรรมต้นแบบของ “คนดีศรีเตาป่า” จากครูโรงเรียนบ้านเตาป่าได้เป็นอย่างดี ครูมาโรงเรียนเร็วขึ้นแต่ยังไม่ครบ 100 % เข้าสอนทุกชั่วโมง จากการนิเทศการสอนพบว่า ครูมีการเตรียมการสอนที่ดี มีสื่อการสอนมากขึ้น

1.3.6 เวทีประชาคม เรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”

การจัดเวทีประชาคมเรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” วัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อกำหนดแนวทางในการ “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”

2) เพื่อให้ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน

การดำเนินงานกิจกรรม

ทีมวิจัยได้ดำเนินการกิจกรรมเวทีประชาคมเรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” ในวันที่ 6 ธันวาคม 2549 โดยจัดพร้อมกับกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองนักเรียน มีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ทีมวิจัย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิทยากร คือ นายถนอม บุญเรือน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา คุณยายแดง แจ่มนาม ผู้สูงอายุในชุมชนบ้าน และนายประสิทธิ์ ชาญศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่า

นายถนอม บุญเรือน ได้แสดงความคิดเห็นว่า ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของทุกครอบครัวมีมากเช่นเดียวกันทุกครอบครัว อยากให้มีการวางแผนในการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้ที่

ได้รับ ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ไม่ใช่ขี้นเหี้ยแต่ให้รู้คุณค่าของเงิน ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น เหล้า บุหรี่ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ควรเลิก ตนเองก็ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มเหล้า แต่ก็สามารถอยู่ในสังคมได้ อย่างดี การไปทำงานในตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาสินวลต้องพบปะผู้คนมาก มีการสังสรรค์กันในบางโอกาสแต่ก็ไม่จำเป็นต้องดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ และไม่มีใครบังคับแต่อย่างใด ขึ้นอยู่กับตัวเราเองทั้งนั้น ถ้าพ่อแม่ลดค่าใช้จ่ายเรื่องนี้จะมีเงินเหลือส่งลูกหลานเรียนหนังสือโดยไม่ต้องกู้ยืม ปัจจุบันลูกชายตนเองจบปริญญาโท 1 คน ปริญญาตรี 1 คน มีการทำงานที่มั่นคง

คุณยายแดง แจ่มนาม ได้แสดงความคิดเห็นว่า จากประสบการณ์ในการเลี้ยงลูก และใช้จ่ายในครัวเรือน ได้ใช้การประหยัดและไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยง สัตว์ไว้กิน หาปลาในลำเตมาใช้เป็นอาหาร ดังนั้นการลดค่าใช้จ่ายในปัจจุบันที่เราซื้อกินแทบทุกอย่าง ควรจะปลูกผักไว้กินเองเท่าที่เราสามารถทำได้ อาจจะปลูกในกระบะปลูกในกระถาง หรือปลูกไว้ที่ หัวไร่ปลายนาก็ได้

นายประสิทธิ์ ชาญศิริ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เท่าที่สังเกตการณ์ใช้จ่ายใน ครัวเรือนของชาวบ้านเตาป่า ยังมีหลายครอบครัวใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อยากให้ยึดแนวพระราชดำริของใน หลวงในการดำเนินชีวิต คือ ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ใช้จ่ายให้พอดีกับรายได้ของครอบครัว อย่ากู้เงินมาก เกินไป ถ้ามีการกู้เงินมาต้องมีการลงทุนเกิดขึ้นและคิดว่าต้องมีผลกำไรตามมาคุ้มกับการลงทุน แต่เท่าที่ เห็นปัจจุบันบางคนจะกู้เงินมาหมุนเวียนใช้หนี้ บางคนซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ซื้อโทรศัพท์มือถือ ซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อขับไปนาหรือให้ลูกขับไปโรงเรียนซึ่งไม่มีความจำเป็น ในส่วนที่เกี่ยวกับ นักเรียนนั้น อยากให้ผู้ปกครองที่ให้เงินบุตรหลานมาโรงเรียนนั้นควรติดตามดูแลการใช้เงินของ นักเรียนให้เหมาะสม อย่าให้เงินมากเกินไป นักเรียนบางคนจะใช้เงินซื้อสิ่งของไม่มีประโยชน์ เช่น ซื้อ เกมไฟ้กระดากมาเล่น ซื้อขนมขบเคี้ยวที่ไม่มีประโยชน์ แนวทางในการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน คือ จะต้องลดใช้สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น โทรศัพท์มือถือ เพราะจะมีค่าใช้จ่ายประจำตามมาคือค่าโทรศัพท์ราย เดือนหรือแบบเติมเงิน ต้องคอยบอขมุขทั้งปวง ทั้งเหล้า บุหรี่ การพนัน การเที่ยวดูมหรสพต่างๆ เริ่ม จากค่อยๆ ลดลงจนถึงขั้นสุดท้ายไม่แตะต้องเลย วิธีการควบคุมรายจ่ายของครอบครัว คือ จัดทำบันทึก รายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ในชุมชนบ้านเตาป่าของเราส่วนใหญ่จะมีรายได้เป็นรายปี จากการขายข้าว ดังนั้นอาจนำมาเฉลี่ยว่ามีรายได้ประมาณเดือนละเท่าไร แล้วบันทึกรายรับที่ได้เพิ่มเติมในแต่ละเดือน เช่น ขายผัก รับจ้าง รวมเข้าไป พร้อมกับบันทึกรายจ่ายในแต่ละวันทำแบบง่ายๆ ก็ได้ หรือครอบครัวที่ ได้รับแบบบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่ทาง ธกส.แจกให้ทดลองทำก็ใช้ในการบันทึกได้เลย อยากให้ทำทุก ครัวเรือน ในส่วน of นักเรียนก็จะให้นักเรียนชั้น ป.4-ป.6 ของตัวเองในแต่ละเดือนสรุปส่งครู นักเรียน สามารถช่วยผู้ปกครองในการจัดทำบันทึกรายรับรายจ่ายของครัวเรือนได้ด้วย

ผู้ปกครองนักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและส่วนใหญ่มีความเห็นว่าทุกคนควรลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยงานลดเหล้า บุหรี่ และงดซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย และจะให้นักเรียนช่วยในการจัดทำบันทึกค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ผลการดำเนินงานกิจกรรม

1) ชุมชนบ้านเตาป่าได้แนวทางในการ “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายของผู้ปกครองนักเรียน

2) ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน” เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ นักเรียน จากการติดตามบันทึกผลการบันทึกค่าใช้จ่ายในครัวเรือนร่วมกับผู้นำหมู่บ้านเตาป่า มีการลดค่าใช้จ่ายลง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเรื่องเหล้าลดลงอย่างเห็นได้ชัด ส่วนบันทึกค่าใช้จ่ายประจำวันของนักเรียนนั้น รายรับส่วนใหญ่เท่าเดิม แต่รายจ่ายลดลง โดยส่วนเงินที่เหลือนักเรียนนำไปฝากในโครงการออมทรัพย์ของโรงเรียน โดยเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2549 นักเรียนมีเงินฝากรวม 12,109 บาท เฉลี่ยคนละ 101.75 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2548 นักเรียนไม่มีเงินเก็บสะสมเลย แสดงว่านักเรียนช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างชัดเจน

1.3.7 เวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข”

การจัดเวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข” วัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการ “ลด ละ เลิกอบายมุข” ของชุมชนบ้านเตาป่า
- 2) เพื่อให้ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลด ละ เลิก อบายมุข” เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ นักเรียน

1.3.8 เวทีประชาคม เรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”

การจัดเวทีประชาคมเรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” วัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”
- 2) เพื่อให้ชุมชนบ้านเตาป่าใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”

การดำเนินงานกิจกรรม

ทีมวิจัยได้จัดเรื่องเวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข” และ “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” พร้อมกันในวันที่ 1 มีนาคม 2550 เนื่องจากวิทยากรสามารถใช้ร่วมกันได้เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน โดยเชิญวิทยากร 3 ท่าน ได้แก่ พระมหาจิตติพงศ์ (พระมหาเถร) วัดบ้านตาลอก ตำบลเม็กดำ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม คุณณาภรณ์ เพ็ญสันเทียะ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพยัคฆภูมิพิสัย และนางบุญช่วย วิสัย ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองสนมคอนดัว อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีชาวบ้านเข้าร่วมเวทีประชาคมประมาณ 60 คน ใช้สถานที่อาคารเอนกประสงค์โรงเรียนบ้านเตาป่า ทีมวิจัยได้เรียนเชิญ นาย

ชูเวชย์ อิศระวิสุทธิ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มาเป็นประธาน ในพิธีเปิดเวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข” และ “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” ซึ่งท่านประธานได้บรรยายพิเศษให้แนวคิดในการเลี้ยงดูบุตรหลานในยุคปัจจุบัน ให้เน้นเรื่อง คุณธรรมนำความรู้ ถ้าเด็กเป็นคนดีจะเชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา สนใจศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบในตนเอง และเห็นความสำคัญของส่วนรวม ดังนั้นจึงขอให้ ผู้ปกครองเน้นการอบรมสั่งสอนและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

พระมหาเรืองได้เป็นองค์วิทยากรให้แง่คิดแก่ผู้ร่วมเวทีประชาคมว่า อบายมุข คือ ทางแห่งความฉิบหาย ทางแห่งความเสื่อม ให้หลีกเลี่ยงและจับไล่ผีหกตัว ได้แก่ ผีตัวที่ 1 คมสุราเป็น อาจิน ผีตัวที่ 2 ชอบเที่ยวยามวิกาล ผีตัวที่ 3 ชอบเที่ยวดูการละเล่น ผีตัวที่ 4 คบคนชั่ว ผีตัวที่ 5 ชอบ เล่นการพนัน ผีตัวที่ 6 เกียจคร้านการทำงาน ผีทั้งหกตัวคืออบายมุข 6 นั้นเอง ดังนั้นผู้ปกครองต้อง หลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ เพื่อไม่ให้นำตนเองไปสู่ความเสื่อม และจะพบกับความสุข คือ สุขที่มีทรัพย์ สุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ และความสุขเมื่อได้ทำงานถูกกฎหมาย การยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นการทำลาย ศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูลและทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การสอนลูกหลานให้เป็นคนดีนั้นพ่อแม่ ต้องเป็นต้นแบบ ให้แก่ลูก โดยเลี้ยงดูลูกต้องเริ่มที่แม่ แก่ที่พ่อ ต่อที่ลูก คือแม่เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดลูกมากที่สุดจะเริ่มเลี้ยงดูลูกตั้งแต่ออยู่ในท้อง เมื่อคลอดออกมาแล้วพ่อต้องคอยช่วยประคับประคอง ช่วยอบรม สั่งสอนลูกร่วมกับแม่ และสุดท้ายตัวลูกเองจะได้พัฒนาตัวเองตามที่ได้รับการอบรมสั่งสอน หากสอนดี ก็จะเป็นคนดีของสังคม

คุณนภาพรณัฏ์ เพ็ญสันเทียะ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติด ทั้งเหล้า บุหรี่ และสารเสพติดอื่นๆ อบายมุขในแง่ของพยาบาลคือสารเสพติดทั้งหลาย ทั้งยาบ้า บุหรี่ เหล้า ซึ่งมี โทษต่อร่างกาย การสูบบุหรี่ทำให้เส้นปเลือดและมีโรคภัยเข้ามาเบียดเบียนได้ เช่น โรคถุงลมโป่งพอง จะ ทำให้หอบหายใจไม่สะดวก โรคหัวใจ ซึ่งทำให้คนไทยเสียชีวิตมากเป็นอันดับ 1 ภาคอีสานพบมากที่สุด สาเหตุเกิดจากการสูบบุหรี่มากทำให้หลอดเลือดตีบตัน เลือดไปเลี้ยงสมองไม่พอทำให้เป็นอัมพฤกษ์ หรือเป็นอัมพาต โรคมะเร็งปอดเกิดจากการสูบบุหรี่ร้อยละ 75 อันตรายจากการสูบบุหรี่ทำให้เกิดผล กับบุคคลข้างเคียง เช่น ผู้หญิงจะเป็นมะเร็งปากมดลูก เด็กจะเป็นโรคหอบหืด การลดบุหรี่จะมีคลินิกลด บุหรี่ที่โรงพยาบาล ส่วนสุรามีโทษทำให้ภูมิคุ้มกันต้านโรคลดลง ขาดสติ เกิดการทะเลาะวิวาท เกิด อุบัติเหตุ ดับแฉียง การเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีระเบียบวินัยนั้น ควรใช้คุณธรรมนำชีวิต การพัฒนาการทาง สมองเริ่มมาตั้งแต่การตั้งครรภ์ เพื่อให้ลูกมีพัฒนาการทางสมองดีต้องรู้ถึงการดูแลที่ถูกต้อง การสอน วินัยในตนเองของนักเรียนต้องสอนกฎเกณฑ์ในครัวเรือน รู้จักรอคอย ฝึกการเข้าแถวเพื่อรับประทาน อาหาร การเข้าสังคม รู้จักการเล่น การให้อภัย ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการตามใจลูกมากเกินไป โดยเฉพาะลูกคนเล็ก เด็กจะเลียนแบบจากผู้ปกครองเพราะฉะนั้นพฤติกรรมต้นแบบมีความสำคัญมาก

คุณครูบุญช่วย วิสัย วิทยากรที่ได้รับการคัดเลือกเป็นครูดีในดวงใจระดับประเทศ บุคคลตัวอย่างในการเลี้ยงดูลูกประสบความสำเร็จทั้งหน้าที่การงานและด้านความประพฤติ ทุกคน ได้ให้ข้อคิดเทคนิคในการเลี้ยงลูกว่า ต้องเลี้ยงลูกด้วยใจ ไม่ใช่เลี้ยงตามหน้าที่หรือเลี้ยงด้วยเงินโดยไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก ต้องเลี้ยงลูกโดยถือว่าเป็นบุคคลสำคัญสำหรับครอบครัวแม่ต้องทำหน้าที่เอง ไม่ให้คนอื่นทำให้ เช่น การอาบน้ำให้ลูก การป้อนข้าวลูก จะทำให้ลูกอบอุ่นได้กอดได้สัมผัสลูกใกล้ชิด ต้องเลี้ยงลูกด้วยความรัก ต้องเลี้ยงลูกด้วยการให้ ให้กำลังใจลูก ให้ความรักความเอาใจใส่ ต้องรู้จักยกย่องชมเชยลูกไม่เอาแต่คำหน้อยอย่างเดียว การสอนลูกให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขนั้น ต้องสอนให้ลูกมีสัมมาคารวะ สอนให้พูดจาสุภาพ สอนให้รู้จักขอบคุณ ขอโทษ สอนให้รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สอนในขณะการรับประทานอาหารสร้างบรรยากาศในครอบครัว คุยกันให้มีความสุข สอนแนวคิดไปในตัวด้วย ขณะดูละครทีวีให้สอนลูกไปด้วยพูดคุยกันโดยสอดแทรกการสอนโดยที่ลูกไม่รู้ตัว การหลับนอนต้องให้ลูกนอนด้วยตั้งแต่ช่วงที่ยังเล็กๆ สร้างความอบอุ่น เล่นนิทานให้ลูกฟัง การเรียนของลูกให้ลูกเรียนหนังสือ ส่งเสริมการเรียนของลูก ถ้ามีการบ้านพ่อแม่ต้องสอนด้วย ไม่ควรบังคับถ้าลูกยังไม่พร้อม ชักถามกิจกรรมต่างๆ ที่จัดในโรงเรียน การคบเพื่อนให้สอนลูกว่าให้เลือกคบแต่ไม่ควรห้ามคบเพื่อน ที่สำคัญคือระมัดระวังเรื่องยาเสพติด จุดหมายสำคัญในการสอนลูกคือให้ลูกอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ประกอบอาชีพสุจริต ทำให้ครอบครัวอบอุ่น

ภาคบ่ายหลังจากรับฟังการบรรยายและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากวิทยากรแล้ว เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวบ้านเตาป่าด้วยกันร่วมกับทีมวิจัยซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีทั้งพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายของนักเรียน รวมถึงผู้นำชุมชนด้วย ผู้ปกครองนักเรียนได้นำประสบการณ์การเลี้ยงลูกมาเล่าสู่กันฟังทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ปกครองท่านหนึ่งเล่าว่าเลี้ยงลูกด้วยการตามใจมากด้วยความรักลูกมากเกินไป ลูกอยากได้อะไรต้องได้ทุกอย่าง เมื่อลูกเรียนจบชั้น ป.6 จากโรงเรียนบ้านเตาป่าอยากไปเรียนต่อโรงเรียนในเมืองแต่มีข้อแม้ว่าแม่ต้องซื้อรถจักรยานยนต์ให้ขับไปโรงเรียนไม่ยอมนั่งรถโดยสารประจำหมู่บ้านไปโรงเรียน แม่ตามใจและซื้อรถให้ ระยะแรกไปเรียนดีไม่มีปัญหาอะไร แต่ต่อมาเมื่ออยู่ชั้น ม.2 เริ่มไม่เข้าเรียน มีปัญหาด้านพฤติกรรมซู้สาว ออกจากบ้านทุกวันแต่ขับรถพาเพื่อนไปเที่ยว สุดท้ายสอบตก เวลาเรียนไม่พอทางโรงเรียนต้องให้ออกจากโรงเรียน ซึ่งจากผลผลิตจากการเลี้ยงดูลูกคนแรกได้นำมาปรับปรุงกับการเลี้ยงลูกคนเล็กโดยให้ความรักความอบอุ่น และใช้เหตุผลตามใจลูกแต่ไม่มากเกินไปทำให้ลูกคนเล็กประสบความสำเร็จ ไม่ดี ตั้งใจเรียนดีมาก จากเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ข้อสรุปในการเลี้ยงดูหลานของชาวบ้านเตาป่าดังนี้

1. ฝึกระเบียบวินัยในครัวเรือน โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ฝึกความรับผิดชอบ แบ่งเวลาให้เหมาะสม

2. ใช้เหตุผลในการสอนลูก รับฟังความคิดเห็นของลูก ไม่ตามใจลูกมากเกินไป
3. ไม่รักลูกมากเกินไปจนมองไม่เห็นความผิดของลูกตัวเอง ไม่เข้าข้างลูกตัวเองจนเกินไป
4. รักลูกทุกคนให้เท่าเทียมกัน
5. ไม่เลี้ยงลูกด้วยเงิน โดยให้เงินลูกอย่างเดียว ต้องดูแลการใช้จ่ายเงินของลูกอย่างเหมาะสม สอนให้รู้จักความพอเพียง ใช้จ่ายให้สมกับฐานะของครอบครัว รู้จักประหยัด อดออม
6. พ่อแม่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูก ไม่อยากให้ลูกเล่นการพนันพ่อแม่ต้องไม่เล่นการพนัน ไม่อยากให้ลูกดื่มเหล้าสูบบุหรี่ พ่อแม่ต้องลด ละ เลิกให้ได้
7. พ่อแม่ต้องให้ความรักความอบอุ่นแก่และใกล้ชิดกับลูก หากจำเป็นต้องไปทำงานต่างจังหวัดควรขอให้ลูกโตพอที่จะรับรู้เหตุผลความจำเป็นของพ่อแม่ และหมั่นกลับมาเยี่ยมบ่อยๆ
8. ปลูกฝังให้ลูกรักการเรียน สนใจสอบถามการเรียนของลูก
9. สอนให้ลูกทำบุญ และทำความดี รู้จักการให้ การเสียสละแบ่งปัน
10. สอนให้ลูกเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ และครู ให้ความเคารพผู้ใหญ่ พูดยาสุภาพเรียบร้อย

ในด้านการลด ละ เลิก อบายมุข ควรจัดทำเป็นข้อตกลงของหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ต้องตัวทำเป็นแบบอย่างให้แก่บุคคลในชุมชน การจัดงานประเพณีที่จัดที่วัด หรือโรงเรียน ควรงดสุราและสิ่งมีนเมาทุกชนิด ห้ามมีการเล่นการพนัน

ผลการดำเนินกิจกรรม

- 1) ชุมชนบ้านเตาป่าได้แนวทางในการ “ลด ละ เลิกอบายมุข” เห็นโทษและผลเสียของยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ทั้งต่อตนเอง บุคคลรอบข้าง และในชุมชนบ้านเตาป่า
- 2) ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตน “ลด ละ เลิก อบายมุข” เพื่อเป็นแบบอย่างให้นักเรียน โดยกำหนดข้อตกลงของหมู่บ้านเกี่ยวกับสิ่งเสพติด การพนัน ผู้นำชุมชนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ชาวบ้านและนักเรียน การดื่มสุราลดลงมาก การจัดงานในโรงเรียนและวัดงดสุราโดยเด็ดขาด การเล่นการพนันในงานสพลดลงจากที่เคยมีเจ้ามือไพ่ ไฮโล มาเล่นในงาน เจ้าภาพได้ขอร้องไม่ให้มีการเล่น ได้รับความร่วมมือด้วยดี
- 3) ชุมชนบ้านเตาป่าได้แนวทางในการใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” เห็นได้จากข้อสรุปจากเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของชาวบ้านและทีมวิจัยข้างต้น
- 2) ชุมชนบ้านเตาป่าใช้เทคนิค “สอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” จากการเยี่ยมบ้านผู้ปกครองนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างปีการศึกษา 2548 และ 2549 ทีมวิจัยได้สัมภาษณ์

ผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีการอบรมสั่งสอนนักเรียนมากขึ้น ใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น นักเรียนรู้จักวางแผนในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาการทำงานบ้าน การเรียน และการเล่น มีการอ่านหนังสือหลังเลิกเรียนและทำการบ้านส่งครู การแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และเมื่อสอบถามความพึงพอใจด้านความประพฤติของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับดีมาก

การอภิปรายผล

การดำเนินการโครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสันวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการประชุมที่มวิจัย การประชุมชี้แจงชุมชนบ้านเตาป่า และกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ทุกกิจกรรม สรุปผลโดยรวมจากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การบันทึกภาคสนาม การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และชุมชนบ้านเตาป่า พบว่า บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย กล่าวคือ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์การเป็น “คนดีศรีเตาป่า” ด้านการเชื่อฟังบิดา-มารดา ครู พุดจาสุภาพไพเราะ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน มีความรักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง มีความกตัญญูรู้คุณ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตากรุณา ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักประหยัด อดออม ดีขึ้นมากตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อนดำเนินการวิจัย ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลาย และการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วนทั้งครู ผู้ปกครองนักเรียน ตัวนักเรียนเอง และชุมชนบ้านเตาป่า สอดคล้องกับผลการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองผลและประเมินคุณภาพมาตรฐาน (องค์กรมหาชน) เปรียบเทียบระหว่างการประเมินผลครั้งที่ 1 วันที่ 25-27 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 และการประเมินครั้งที่ 2 วันที่ 8-11 มกราคม พ.ศ.2550 พบว่า โครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นมาก และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านเตาป่าดีขึ้นมากเช่นเดียวกัน โดยผลการประเมินในมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ผลการประเมิน ครั้งที่ 1 ระดับพอใช้ ครั้งที่ 2 ระดับดีมาก

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมิน ครั้งที่ 1 ระดับพอใช้ ครั้งที่ 2 ระดับดีมาก

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการจัดการศึกษา ผลการประเมิน ครั้งที่ 1 ระดับพอใช้ ครั้งที่ 2 ระดับดีมาก

นอกจากนี้จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลาย ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีตามคุณลักษณะที่ชุมชนบ้านเดาบ่ากำหนด สอดคล้องกับรายงานผลงานนวัตกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของคณะครูโรงเรียนชุมชนบ้านแซร์อ้อ ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (2549) เรื่อง “สืบสานจริยธรรม น้อมนำความดี” ของนักเรียนชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 486 คน ที่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ คือ วิถีพุทธมั่นคง เสาธง 5 นาที่ พี่สอนน้อง เงินทองของมีค่า พัฒนาตนเอง เร่งช่วยเหลือชุมชน พบว่านวัตกรรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน จากการสังเกตพบว่าระหว่างการใช้นวัตกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าเดิม รู้จักการประหยัดและอดออม มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยมากขึ้น มีความเสียสละและช่วยเหลือสังคมส่วนรวม สามารถรับรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน มีกริยามารยาท และมีสัมมาคารวะมากขึ้น ตลอดจนมีความสำนึกตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการโครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เริ่มดำเนินการกระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2550 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 92 คน และปีการศึกษา 2549 จำนวน 89 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกภาคสนามจากการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการประชุมทีมวิจัยประจำเดือน
2. กิจกรรมประชุมชี้แจงประชาชนในหมู่บ้าน
3. กิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า”
 - 3.1 กิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน
 - 3.2 กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ
 - 1) ระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน
 - 2) ระบบนิเวศลำเตา
 - 3) ระบบนิเวศป่าดงลำพัน
 - 3.3 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
 - 1) นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น
 - 2) สวดมนต์ประจำสัปดาห์
 - 3) เข้าค่ายพัฒนาจิตครู นักเรียน และผู้ปกครอง และประชาชนบ้านเตาป่า
 - 3.4 กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1) กลุ่มจักรสาน
 - 2) กลุ่มทอผ้าฝ้าย
 - 3) กลุ่มบายศรีอีสาน (ขันหมากเบ็ง)
 - 4) กลุ่มนวดแผนโบราณ
 - 5) กลุ่มวรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมลูก ผญา สรภัญญะ

6) กลุ่มกลองยาว

3.5 ประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

3.6 เวทีประชาคม เรื่อง “การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”

3.7 เวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข”

3.8 เวทีประชาคม เรื่อง “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย”

จากการดำเนินการตามกระบวนการเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ทีมวิจัยได้บันทึกภาคสนามการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน การปฏิบัติตนระหว่างกิจกรรม หลังจากการจัดกิจกรรม และการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชาวบ้านเตาป่า จากการเยี่ยมบ้านนักเรียน 2 ครั้ง การเปรียบเทียบผลการประเมินสถานศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตลอดจนให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามความพึงพอใจด้านตัวผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติตนของครู การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นนำมาสรุปผลเพื่อตอบคำถามการวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) กระบวนการในการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากที่สอนในชั้นเรียนให้มีหลากหลายยิ่งขึ้น มีการวางแผนร่วมกันระหว่างครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชาวบ้านเตาป่า จากคุณลักษณะของ “คนดีศรีเตาป่า” 10 ข้อ ประกอบด้วย

- (1) มีความเชื่อฟังบิดา-มารดา ครู
- (2) พูดยาสุภาพไพเราะ
- (3) มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน
- (4) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- (5) มีความเมตตากรุณา
- (6) ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
- (7) มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- (8) รู้จักประหยัด อดออม
- (9) มีความกตัญญูรู้คุณ
- (10) มีความรักท้องถิ่นกำเนิด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

คุณลักษณะ “คนดีศรีเตาป่า” ข้อ 1 ถึง ข้อ 6 และข้อ 9 ได้ใช้กิจกรรมในการพัฒนา คือ กิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศภายในหมู่บ้าน ระบบนิเวศลำเตา ระบบนิเวศป่าดงดิบ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น สวดมนต์ประจำสัปดาห์ เข้าค่ายพัฒนาจิตครู นักเรียน และผู้ปกครอง และ

ประชาชนบ้านเตาป่า ประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนเป็น “คนดีศรีเตาป่า” หลังจากจัดกิจกรรมดังกล่าวแล้ว พบว่า นักเรียนมีลักษณะนิสัยด้านการเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา-มารดา ครูพูดจาไพเราะ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความเมตตา กรุณา มากขึ้น และพบว่าคุณลักษณะนิสัยด้านการเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา-มารดา ครูมีมากขึ้นกว่าด้านอื่นๆ

คุณลักษณะ “คนดีศรีเตาป่า ข้อ 7 ได้ใช้กิจกรรมเวทีประชาคม เรื่อง เวทีประชาคมเรื่อง “การลด ละ เลิกอบายมุข” เพื่อให้ชุมชนบ้านเตาป่าปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และ เวทีประชาคม “เทคนิควิธีการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย” เพื่อให้ผู้ปกครองได้แนวทางในการเลี้ยงดูบุตรหลานให้เป็นคนดี และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผลการดำเนินการพบว่า ชุมชนบ้านเตาป่า คณะครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ได้มากขึ้น ครูแต่งกายสุภาพเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีระเบียบวินัยดีขึ้น

คุณลักษณะข้อ 10 ได้ใช้กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปลูกฝังความรักท้องถิ่น กำเนิด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง นักเรียนสามารถเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น จักสาน ทอผ้าฝ้าย จัดทำพานบายศรีอีสาน (ขันหมากเบ็ง) นวดแผนโบราณ วรรณกรรมพื้นบ้าน เช่น เพลงกล่อมลูก ผญา สรภัญญะ และกลองยาว ผลการดำเนินการพบว่า นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากที่ไม่เคยได้รับการเรียนรู้มาก่อน มีความสนใจในกิจกรรมที่เรียนรู้ ให้ความเคารพครู ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหมือนครูของนักเรียน สามารถฝึกทักษะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันและหารายได้พิเศษได้

2) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ชุมชนกลุ่มแรกที่มีส่วนร่วม ได้แก่ ทีมวิจัยทั้ง 8 คน ที่เป็นบุคคลในชุมชนได้เสียสละเวลา และร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนด้วยความเต็มใจ การดำเนินการเป็นไปด้วยบรรยากาศความรักและสามัคคี ทีมวิจัยให้การยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันไม่ว่าจะมีความรู้ระดับใด ประกอบอาชีพอะไร ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชาวบ้านเตาป่าทุกสาขาอาชีพรวมทั้งพระภิกษุ เมื่อมีการประชุมชี้แจงและจัดเวทีประชาคมได้รับความสนใจและให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเป็นอย่างดี และกลุ่มที่ 3 ได้แก่ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นวิทยากรท้องถิ่นให้นักเรียนด้วยความเต็มใจ มีความตั้งใจจริง และมีความสุขในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกหลาน ทีมวิจัยได้ประสานงานกับวิทยากรท้องถิ่นในการจัดเตรียมเอกสาร วัสดุประกอบการเรียนรู้ วัสดุฝึก และสามารถปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ผลของการให้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการศึกษาหาความรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากขึ้น จากการจัดกิจกรรมรักการอ่าน

สถานผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจการอ่านหนังสือของนักเรียนที่บ้านมากขึ้น มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนักเรียนมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง มีความรักและมีความต้องการที่จะสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้เรียนรู้ต่อไป กิจกรรมเวทีประชาคม เรื่อง การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การลดละเลิกอบายมุข และเทคนิคการสอนลูกหลานให้มีระเบียบวินัย ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น รู้แนวทางและร่วมกันปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน นักเรียนได้เรียนรู้และมีการยอมรับเพิ่มขึ้น รู้จักปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ชุมชน และมีวินัยในตนเอง มีการช่วยเหลืองานบ้านของผู้ปกครองนักเรียนมากขึ้น

นอกจากนั้นผลการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองผลและประเมินคุณภาพมาตรฐาน (องค์กรมหาชน) เปรียบเทียบระหว่างการประเมินผลครั้งที่ 1 วันที่ 25-27 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 และ การประเมินครั้งที่ 2 วันที่ 8-11 มกราคม พ.ศ.2550 พบว่า การพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นมาก และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านเตาป่าดีขึ้นมาก ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ผลการประเมินครั้งที่ 1 ระดับพอใช้ ครั้งที่ 2 ระดับดีมาก

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมิน ครั้งที่ 1 ระดับพอใช้ ครั้งที่ 2 ระดับดีมาก

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการจัดการศึกษา ผลการประเมิน ครั้งที่ 1 ระดับพอใช้ ครั้งที่ 2 ระดับดีมาก

บทเรียนที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. การจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วน ทั้งครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนบ้านเตาป่า

2. ได้รูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กล่าวคือ ต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้หลากหลาย นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติจริง มีต้นแบบพฤติกรรมที่ดีทั้งในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนบ้านเตาป่า

3. นักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่ามีความตระหนักถึงการพัฒนาตนเองให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและร่วมมือกันพัฒนานักเรียน ดังนั้นตัวนักเรียนเองจึงต้องให้ความร่วมมือพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

4. ชุมชนบ้านเตาป่าตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

5. ชุมชนมีความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน และร่วมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ทีมวิจัยมีภาระงานมาก เนื่องจากโรงเรียนบ้านเตาปามีบุคลากรไม่เพียงพอ มีงานที่รับผิดชอบมาก ทั้งการสอนในชั้นเรียนและงานพิเศษอื่นๆ ประกอบกับโรงเรียนต้องรับการประเมินภายนอก และทีมวิจัยต้องรับการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะจึงมีภาระงานมากเป็นพิเศษ
2. การดำเนินการวิจัยต้องใช้เวลานอกเวลาราชการ ทีมวิจัยที่เป็นครูส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ไกล ทำให้การนัดหมายเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยๆ ทำได้ลำบาก
3. ชาวบ้านในชุมชนบ้านเตาปามีหลายครอบครัวที่มีปัญหาในเรื่องการอ่านหนังสือไม่ออก ทำให้การติดตามให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะแก่นักเรียนมีปัญหา โดยเฉพาะกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” ควรดำเนินอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยั่งยืน โดยควรดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี เพื่อให้นักเรียนค่อยๆ ปรับปรุงตนเองให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” เป็นที่ยอมรับของชุมชน
2. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน พระภิกษุ ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนร่วมกัน เนื่องจากโรงเรียนบ้านเตาปามีข้อจำกัดในด้านบุคลากร และงบประมาณในการดำเนินการ การพัฒนาต้องได้รับความร่วมมือจากบ้าน วัด และโรงเรียน
3. ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน ทั้งสภาพภายในครอบครัว ในชุมชน โดยเฉพาะอบายมุขต่างๆ ต้องไม่มีในชุมชน ผู้นำหมู่บ้านต้องประสานกับ อปพร. และเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้มงวดในการตรวจความเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอ

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2525). รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรม ในห้องเรียน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จิงเจริญการพิมพ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- คณะครูโรงเรียนชุมชนบ้านแซร์อ้อ. (2549). สืบสานน้อมนำความดี.
http://www.edinno.net/view_inno.php?inno_id=445.
- ทวี ศันสนียพันธุ์. (2539). การศึกษาสภาพการประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม
ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11.
<http://library.uru.ac.th/dbresearch/images/id52.htm>
- ธีระ รุญเจริญ. (2548). ผู้การเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- บรรจง แสดสกุล. (2528). ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยผู้บริหาร
ฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาศรี พรหมประกาย. (2543). ภูมิคุ้มกันบัณฑิตไทยในโลกไร้พรมแดน.
<http://www.training.mut.ac.th>.
- ประยูร บุญยัสสะ. (2547). โครงการวิจัยรูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการ
มีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบลนาสีนวล อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 1. อุดลำนาค.
- สมนึก นนธจันทร์. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. สุรินทร์ : ศิริรัตน์ออฟเซตการพิมพ์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2521). การบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2521). การบริหารบุคคลแผนใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ นาวิการ. (2525). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). รายงานผลการ
ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบล
นาสีนวล อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อุดลำนาค.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). รายงานผลการ
ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเตาป่า ตำบล
นาสีนวน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภา. (2541). แบบแผนพฤติกรรมจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

ภาคผนวก

ภาพประกอบการดำเนินการโครงการวิจัยพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีตำบล”
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า

กิจกรรมร่วมงานประเพณีสงกรานต์ที่บ้านเตาป่า : พิธีรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ในชุมชน

กิจกรรมร่วมงานประเพณีสงกรานต์บ้านเตาป่า :
ผู้ใหญ่นชุมชนร่วมสนุกด้วยหมอลำ และเพลงกล่อมลูก

กิจกรรมร่วมงานประเพณีสงกรานต์บ้านเตาป่า :
ทีมวิจัยและนักเรียนมอบของชำร่วยผู้ใหญ่นชุมชน และสนุกสนานร่วมกัน

กิจกรรมร่วมงานประเพณีสงกรานต์บ้านเตาป่า :
พิธีรดขอพรจากพระภิกษุสงฆ์ และผู้ใหญ่ในชุมชน 12 เมษายน 2550

กิจกรรมร่วมงานประเพณีชุมชนบ้านเตาป่า : คณะครูและนักเรียนร่วมทอดผ้าป่าสามัคคี

12 เมษายน 2549

การร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น : งานบุญขึ้นบ้านใหม่ชาวบ้านเตาป่า

ทีมวิจัยนำนักเรียนเข้าร่วมงานประเพณีทอดกฐินของชุมชนบ้านเตาป่า

กิจกรรมร่วมงานประเพณีท้องถิ่น : ทำบุญทอดเทียนพรรษา

กิจกรรมร่วมงานประเพณีท้องถิ่น : ทำบุญเข้าพรรษา ปี 2549 พระธาตุนาญ

กิจกรรมร่วมงานประเพณีท้องถิ่น : ทำบุญงานศพชาวบ้านเตาป่า

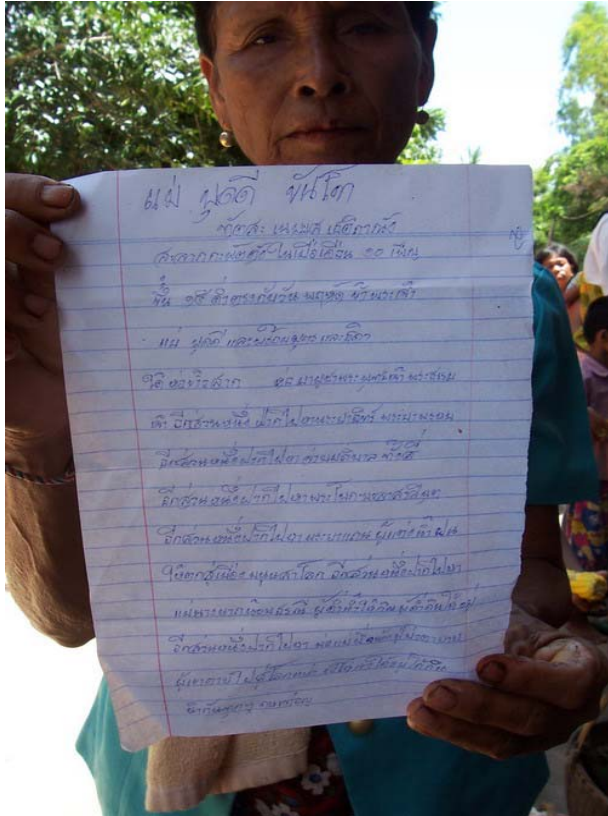
กิจกรรมร่วมงานประเพณีท้องถิ่น : งานบุญขึ้นบ้านใหม่

กิจกรรมร่วมงานประเพณีท้องถิ่น : งานผ้าป่าสามัคคี

การร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น : บุญข้าวสากของบ้านเตาป่า
ชาวบ้านจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว

การร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น : บุญข้าวสากของบ้านเตาป่า

กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น : บุญพะเวส
ชาวบ้านเตาป่าร่วมกันเก็บดอกไม้เพื่อถวายพระ

กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น : บุญพะเวส
ชาวบ้านเตาป่าร่วมกันเก็บดอกไม้เพื่อถวายพระ

กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น : บุญพะเวส
ชาวบ้านเตาบ่าร่วมกันเก็บดอกไม้เพื่อถวายพระ

การร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น : บุญบั้งไฟน้อยของบ้านเตาบัว

กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่า
อบรมพัฒนาจิตที่วัดป่าหนองคู อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 5 วัน

ชาวบ้านเตาป่า และนักเรียนฝึกสมาธิการอบรมพัฒนาจิต
ณ วัดป่าหนองคู อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

